

ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

- ✓ 1975 Sonunda Egemen Güçlerin Çıkmazı
- ✓ Mao'cu Sapma Üzerine Üç Yazı
- ✓ Detant Politikası
- ✓ Demokratik Merkezizetçilik Nedir?

TÜSTAV

cilt 4 / sayı 24
1975 aralık

İÇİNDEKİLER

İLKE'nin açıklaması	3
Bu sayıdaki yazılar üzerine / İLKE	5
1975 Sonunda egemen sınıfların çıkmazı / İLKE	7
PARTİ MESELELERİ :	
Demokratik merkezîyetçilik ve işçi sınıfı partisinin birliği / A. Samosudov	22
Lenin'in «Barışçı yanyana yaşama» ilkesi ve bazı itirazlar / Günther Kuline	31
MAO'CU İDEOLOJİ VE POLİTİKA ÜZERİNE	
I. Mao'cu ideolojinin keskinleşen anti-sosyalist çizgisi ve bunalımları/ R. Haefner — R. Max	42
II. Pekin'in dış politika çizgisi / I. Alexeyev — G. Apalin	51
III. Çin Halk Cumhuriyetindeki Pi Lin-Pi Kong eleştiri kampanyası nedir? / L. Gudoshnikov — B. Filippin	62
Proletarya Enternasyonalizmi nedir? Birinci Enternasyonal	70

TÜİSTAY

Sahibi ve Sorumlu Yazışmaları Müdürü : Oya Baydar / Yazışma ve havale adresi : P.K. 71, İstanbul / Yönetim ve Dağıtım adresi : Cağaloğlu Başmusaşip Sokak Tan Apt. 10/11 İSTANBUL / Abone şartları : Yıllık 100, altı aylık 50 lira. Dış ülkeler için iki katıdır / Dizgi - Baskı : Murat Matbaacılık Kollektif Şirketi / İlan : Tam sayfa 500 lira. Diğer ilânlar santimi 25 lira / Basıldığı tarih : 11 Aralık 1975

İLKE'nin açıklaması

İLKE yapı mı değiştirdi?

İLKE'nin bu sayısında, tercüme yazılar, makaleler ağırlık taşıyor.

1974 Ocağında ilk sayısı çıktığında, İLKE, 12 Mart sonrası ilk sosyalist yayını niteliğindedir. Dönemin şartlarının bir gereği olarak geniş bir demokratik kesimi kucaklayan, yazarlarının da aynı niteliği yansıttığı bir dergiydi. 1974 Haziranında, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi kurulduğunda, baştan beri örgütlü mücadeleyi ve sosyalist partinin gereğini savunmuş olan İLKE, TSİP'in yanında yer aldı. Onun çizgisini yansıttı. Bu süreç içinde ve gelişen yeni şartlarda, belli bir sosyalist çizginin yayın organı niteliğini kazandı. Bu, derginin biçimine ve yazılarına da yansdı. Giderek dergide, teorik-ideolojik konular, geniş incelemeler ağırlık kazanmaya başladı. Türkiye'de, sosyalist kadrolar için temel bilgilenmeler ve eleştiriler önplana geçti.

İLKE'nin bu sayısında tercüme yazıların ağırlığı, aslında derginin kazanmış olduğu bu niteliğin devamından başka birşey değildir. Ne zamandan beri Türkiye'de tartışma konusu olan, sosyalist kadroların bilgilenmeye ve aydınlanmaya, en azından belgelere ihtiyaç duydukları bazı temel konularda, sosyalizmin biliminin ve pratiğinin tartışılmaz ustalarının ve onların en yetkin öğrencilerinin, (sosyalist ülkelerin devrim pratiğinden, devrim deneyinden geçmiş bilim işçilerinin) çeşitli konularda geliştirdikleri fikirlerin ve bunların yazıya dökülmesinin, bizim dar imkânlarımızla yapabileceğimizden çok daha üstün bilimsel düzeyde olacağı gerçeğinden hareket ettik. Enternasyonalizm, sosyalizmin uluslararası meseleleri, örneğin bir detant konusu veya Maoizm konularında, Parti sorunları konusunda uluslararası geçerlilikteki ve yetkinlikteki yayınların üstünlüğü tartışılmazdı. Bu yüzden, bu yayınlardan yararlandık.

Öte yandan, böyle bir uygulama, İLKE için yazılar hazırlama durumunda olan arkadaşlarımıza, geçmiş sayılarda ilerde devam edeceğimizi bildirdiğimiz bazı konularda hazırlıklarını geliştirme süresi de tanınmış oluyordu.

İLKE'nin gelecek sayılarında, yine sosyalizmin büyük ustalarının yazılarıyla birlikte çağımızın bazı temel ideolojik ve siyasal sorunları konularında da çeşitli tercüme yazılara yer verilecektir. Bunun yanında Türkiye gerçekleriyle ilgili çeşitli yorum ve araştırmalar da, eski sayılarda olduğu gibi yer alacaktır.

İLKE, bir yayın organı olarak, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da, Türkiye'de bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinde, kendisine düşen görevi yerine getirmeye; hatalardan ders çıkarıp, hataları gördükçe içtenlikle özleştiri yaparak doğruları benimsemeye, bugün her zamankinden daha acil hale gelmiş ideolojik gelişme ve yeterlilik yolunda kadrolara yardımcı olma görevine, üstündeki bütün baskılara rağmen, azimle devam edecektir.

İLKE

T A N - D A

TAN DAĞITIM

**İSTANBUL VE ANADOLU DAĞITIMI
DERGİ-KİTAP-BROŞÜR-AFİŞ
EN SERİ VE SAĞLIKLI ŞEKİLDE YAPILIR.**

**İLK VE TEK DAĞITIMINI YAPTIĞIMIZ
YAYIN EVLERİ**

KİTLE-TEMEL-TİB

DAĞITIMINI YAPTIĞIMIZ DİĞER YAYIN EVLERİ
ODAK - ÖNCÜ - GÖZLEM - YÖNTEM - ANT -
KORAL - YÜCEL - ODA - SUDA - MAY - KÖZ - ULU-
SAL KURTULUŞ - MAYA - SOSYAL - BİLİM - KO-
NUK - BİLİM VE SOSYALİZM - HABORA - ARA-
RAT - ÜRÜN - TEORİ - PAYEL - HÜR - VARDİYA -
SER - EKİN - BİRLİK - TOPLUM.

İLKE DERGİSİ İSTANBUL KİTAPÇILAR VE ANA-
DOLU DAĞITIMI.

DAĞITIM ŞARTLARI :

Dağıtımını yaptığımız dergi ve kitaplar bayilere
% 25 indirimli ve ödemeli gönderilir, 50. — TL. ka-
dar istekler karşılığında pul gönderilmesi rica olu-
nur.

İLKE
İSTANBUL BAYİ
DAĞITIM
FUAD BÜTE

Bu sayıdaki yazılar üzerine

İLKE'nin bu sayısında yer alan yazıların ağırlığı sosyalizmin ideolojik meselelerinde, başlıca da enternasyonalizm ve bölücü sapmalar meselesinde toplanıyor. Dünya sosyalist sistemi, uluslararası işçi sınıfı hareketi, ulusal kurtuluş hareketinin üçlü bütünlüğünü, hergün en somut ileri adımlarla gücünü ortaya koyduğu ve emperyalizmi her alanda gerçekten geriletmediği çağımızda, ulusal meselelerin uluslararası meseleden soyutlanması imkânı yoktur.

Bu gerçek, işçi sınıfı enternasyonalizmi meselesini günümüzde çok daha önemli kılmaktadır. Dünya devrimci sürecinin üçlü bütünlüğünü, bu süreçte sosyalist sistemin motor gücünü ve devrimci öncülüğünü inkâr eden çizgilerin, nasıl giderek batağa saplandıkları, kendileri bile başta farketmeden nasıl adım adım «milliyetçiliğe» vardıkları ve işçi sınıfının en temel ilkesi olan enternasyonalizmin ilke ve ruhundan nasıl uzaklaştıkları, çağımızda somut olaylarla ortaya çıkmaktadır.

Son bir kaç yıldır, sözünü ettiğimiz gelişme, elle tutulur bir nitelik kazanmıştır. Dünyanın çehresindeki değişme yoğunlaşırken, bir yandan Çin yöneticilerin uyguladığı ve genel olarak «maoculuk» diye bilinen çizginin varlığı, pek çoklarını şaşkırtan noktalar, öte yandan detant politikasının gerçek niteliğini ve sosyalist sisteme kazandırdığı güç uluslararası meseleye yeni boyutlar, yeni deneyler, yeni dersler getirmiştir. Öyle ki, gerek maoculuğun, gerekse detantın çeşitli yönlerinin ortaya konması, teorik çözümlerinin ve felsefi temellerin belirmesi, bunlara bağlı olarak da ideolojik mücadelenin hızlandırılması zorunluluk halini almıştır.

Bugün dünyada işçi sınıfı sosyalizminin evrenselliği kadar, işçi sınıfı sosyalizminden sapmaların evrenselliği de sözkonusudur. Bir troçkizm, bir maoizm sapmaları yanında, goşizm, revizyonizm, reformizm de, işçi sınıfı dışında çeşitli sınıf temellerinin doğurduğu evrensel sapmalar olarak ortaya çıkmaktadır. Bütün bu sapmaların Türkiye'deki yansımalarının da dünyadaki örneklerle benzer şekilde filizlenmekte oldukları gözden kaçmamaktadır.

Türkiye'de, sosyalist hareketin işçi sınıfına malolma dönemine girdiği, bütün dağınıklığa rağmen, bu gün sosyalizm içi tartışmaların geçmiş dönemlerden daha üst teorik seviyelerde olduğu, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin hızlı bir bilinçlenme sürecine girdikleri bir dönemde, ideolojik mesele ve ideolojik tartışma, artık farklı konularda ve farklı seviyelerde olmak zorundadır.

Sapmalarla ve sapma çizgileriyle mücadele, bir «sen-ben» polemikinden veya küfürleşmelerden çıkarıp, mutlaka ideolojik ve bilimsel platform getirmek zorundayız. Bu yapılmadığı takdirde, sapma çizgilerinin güç kazanması, kan alması engellenemeyecektir. Yine savunduğumuz görüşleri de, sloganlıkla değil, bilimsel-ideolojik temelleriyle, çeşitli boyutlarıyla savunabilmeliyiz. Bu konuda dünya sosyalist hareketinin geçmişi ve bilimi yeteri kadar malzeme vermektedir.

İşte bütün bu nedenlerle ve Türkiye'de özellikle genç sosyalist kadroların uluslararası meselede bir netliğe kavuşmak zorunda oldukları, bir arayış içinde buldukları bir dönemeçte, üç önemli konuya, «Enternasyonalizm ve Enternasyonalizm» konusunu, «Detant» konusunu ve «Maoizmin eleştirisi» konularını gündeme getirmeyi yararlı gördük.

İLKE'nin bu sayısında **1975 Yılı Sona Eren Türkiye** yorumu yer alıyor.

İLKE'nin bu sayısında yer alan diğer yazılar ise uluslararası mesele ve ideolojik mücadele ile ilgilidir.

Dünya Partilerinin bir zirve toplantısı hazırlıkları içinde oldukları ve dünya işçi partilerinin bu toplantısının önemli bir dönemeç teşkil edeceği bir dönemde, ilk uluslararası işçi sınıfı örgütlenmesi olan Enternasyonalizm tarihi konusunda bir belgesel diziyi başlatmayı yararlı bulduk. Bu sayıda 1. Enternasyonalizm tarihi ve belgeleri yer alacaktır. İLKE'nin Ocak ve Şubat sayılarında ise İkinci ve Üçüncü Enternasyonalizm, yine belgesel şekilde anlatılacaktır.

Bu belgesel dizinin başına, «Proletarya Enternasyonalizmi Nedir?» adlı kısa bir bölüm eklenmiştir.

Günümüzde, uluslararası mesele ve tartışmaların belkemiğini teşkil eden Detant (yumuşama) konusunda Günther Kühne'nin yazısını aynı konu bütünlüğü içinde görmek mümkündür. Bu yazıda, sosyalist ülkelerin «detant» meselesini nasıl ele aldıkları açıklanmaktadır.

İLKE'nin, bu sayısında «İdeolojik sorunlar, ideolojik mesele» bölümünde, birbirini tamamlayan üç çeviri yazı yer almıştır. Yazıların her üçü de Maoizm konusundadır. «Mao'cu ideolojinin keskinleşen anti-sosyalist çizgisi ve bunalımı», «Pekin'in dış politika çizgisi», «Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki Pi Lin-Pi Kong, eleştiri kampanyası nedir?» yazıları.

İLKE'nin bu sayısından itibaren, her sayıda, Parti ve örgütlenme konularıyla ilgili bir yazı yer alacaktır. Bu yazıda Parti ve örgütlenme konularında genel ilkeler, genel teorik temeller işlenebileceği gibi, çeşitli ülkelerin örgütlenme deneyleri de aktarılabilir, ya da Türkiye'de işçi sınıfının örgütlenme sorunları tartışılacaktır. Bu yazıların ilki olmak üzere 27-28 Kasım 1972'de Berlin'de düzenlenen İşçi Sınıfı Partisinin kuruluşunda ve faaliyetinde demokratik merkezî-yetçilik ilkesi konulu sempozyumda Alexander Zamasudov'un «Demokratik Merkezî-yetçilik Nedir?» yazısını yayınlıyoruz. Söz konusu yazıda belirtilen ilkeler şüphesiz ki işçi sınıfının öncü örgütü anlamındaki Parti'nin ilkeleridir. Bu anlamda Türkiye'deki sosyalist partiler açısından tam bir geçerliliği olmadığı ileri sürülebilir. Ancak yine de bilgilendirme açısından ve çok tartışılan bir konuda gözden kaçırılan yönlerin ortaya çıkması açısından, yazının yayınlanmasını yararlı görüyoruz.

TÜSTAV

1975 sonunda egemen sınıfların çıkmazı

İLKE

Bir toplumun tüm kesimleri, «ne olacak» ve «ne yapmalı» sorularını şiddetle sormaya başlamışlarsa, o toplum bir büyük sarsıntıya ve devrimci bir oluşuma gebe demektir. Çünkü tarihin şaşmaz kanunları, eninde sonunda, bazan biraz geç ve acılı da olsa, bu soruların cevabını ve çözümünü, mutlaka toplumun en ileri, en devrimci sınıflarının doğrultusunda getirir.

Bugün Türkiye'de bir yanda egemen sömürücü sınıflar, öteyanda emekçi sınıflar, bir dönemde olduklarının bilinci veya en azından sezgisi içinde, «ne yapmalı» sorularına cevap arıyorlar. Türkiye'de tüm toplum kesimlerinde gözlenen hareketliliğinin, huzursuzluğun, karar verme tercih yapma çabalarının, tüm mücadelelerin temelinde hızlı değişen bir toplumun gerçeklerinin gündeme getirdiği sorular var.

Dünya, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını yaşarken; sosyalist sistem, uluslararası işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş hareketi bütünlüğü, her yerde ileri adımlar atarken; emperyalizm bariz bir biçimde gerilerken, yeni düzenlemeler, can çekişmesini uzatacak yeni «daha ince» bağımlılık biçimleri ararken; işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin, mücadelesi her yanda yükselirken, Türkiye toplumu olduğu gibi kalabilir miydi? Şu veya bu yöndeki bir gelişmeyi «statükolar korunarak» sürdürülebilir miydi?

Şüphesiz ki hayır. Ve bu «hayır» kendini her olayda, her toplumsal gelişmede bir kere daha göstermektedir.

Bugün Türkiye'de egemen sınıflar, yeni yönelimlere uygun «iktidar formülleri» peşindeler. Doğru bir tahlil yapmak ve meseleleri açık olarak kavramak istersek, kısa süreli ve geçici de olsa, egemen sınıfların önünde bazı «iktidar formüllerinin» halâ açık olabileceğini görmemiz gerekir. Egemen sınıflar çözümsüzlüklerinin temelindeki iki ana etkene, ekonomik çıkmazlarına ve kitlelerin yükselen mücadelesine geçici bir çözüm aramaktadırlar. Bu çözümü getirebilecek belli siyasal düzenlemeler peşindedirler. Ve bu noktada karşılına iki ana alternatif çıkmaktadır: Faşist uygulamalara kadar varabilecek çeşitli ara biçimler kaza-

nabilecek bir baskı rejimi; veya kaynak, yatırım planlaması, altyapı yatırımları ve pazar sorunlarını reformcu bir ekonomik uygulamayla kısmen de olsa çözümlenebilecek, öte yandan kitlelerin mücadelesine de «faşizm» yoluyla değil «sosyal demokrat uygulamalar» yoluyla engel olabilecek, sosyal demokrasi alternatifi...

Türkiye'de, özellikle iki yıldır görülen siyasal gelişmeler, hiç kurtulanamayan «hükümet bunalımları», çeşitli sermaye kesimleri arasında zaman zaman gözlenen farklı eğilimler, hep bu tercihin henüz yapılamamasının, egemen sınıfların tercih konusunda net bir ortak noktaya varamamış olmalarının ya da farklı tekelci sermaye gruplarından birinin diğerine karşı tam etkinlik kazanamamış olmasının dışı yansıyan sonuçlarıdır.

Bir yanda, arkasını belli sermaye kesimlerine dayamış Milliyetçi Cephe, öte yanda tekelci sermayenin ve orta sermayenin belli kesimlerinin daha uzun vadeli bir yatırım olarak «tercih zorunda kaldıkları» CHP... Bir başka yanda da, «CHP'nin sağlamayı vaadettiği iç barışı, başka yollarla ben de sağlarım» teminatını vermeye çalışan AP...

Egemen sınıflar, işte bugün bu tercihler arasında kararsız durumda bulunmakta ve «hükümet bunalımı» denilen mevcut kapitalist düzenin bunalımları, herhangi bir tercihin tam ağırlık kazanamamış olmasından kaynaklanmaktadır.

Öte yandan, çeşitli kesimleriyle egemen güçleri yeni tercihlere zorlayan etkenlerin başında, kapitalizmin bunalımından bağımsız olmayan ekonomik bunalımları ve pazar tıkanıklıkları gelmekle birlikte, bu bunalımdan bir türlü çıkamamalarının ve uzun vadede asla çıkamayacak olmalarının temel nedeni işçi sınıfının emekçi kitlelerin, tüm çalışan ve tekelci sermayenin sömürü ve baskısı altında bulunan kitlelerin, ekonomik - demokratik mücadelesinin yükselişidir. Gerçekten de günümüzde, toplumumuzun en hareketli günleri sayılan 1970 - 1971 12 Mart öncesi dönemden daha üst düzeyde bir demokratik gelişme ve mücadele sözkonusudur. (Demokratik hak ve özgürlüklerin daha kısıtlı olmasına rağmen.) Bugün işçi sınıfımız, ekonomik hakları yanında, sendika seçme özgürlüğü, iş kanununun anti - demokratik maddelerinin kaldırılması ve benzeri demokratik hakları için de direnmektedir. Bu gün Türkiye'nin sadece birkaç büyük şehrinde değil her köşesindeki işyerlerinde, fabrikalarda, tarlalarda, işçi sınıfının mücadelesi, grevleri, direnişleri çeşitli eylemleri yepyeni bilinç ve örgütlülük boyutları kazanmaktadır.

Toplumun diğer emekçi kesimleri, örneğin teknik elemanlar, memurlar, öğretmenler hızlı bir ekonomik - demokratik mücadele sürecine girmişler ve 12 Mart döneminin sarsıntılarını atlatarak örgütlenmelerini hızlandırmış ve güçlendirmişlerdir. Bu kesimlerin, geçtiğimiz ay içinde ve gelecek günlerde, demokratik ve ekonomik hakları için, genel demokrasi ve bağımsızlık mücadelesi içinde etkin şekilde yer aldıkları ve alacakları görülmektedir.

Tarım işçilerinin direniş ve grevleri, yaz ve güz aylarında yoğunlaşmıştır. Küçük üreticiler, henüz belirgin ve dışı yansıyan bir eylem içinde değillerse de, Kooperatif ve Birlikler şeklindeki örgütlenmeleri gün geçtikçe güçlenmekte ve etkinleşmektedir.

Doğu halkı üzerindeki bitmeyen baskılara geçtiğimiz günlerde yenilerinin eklenmesi; egemen güçlerin en gerici, en şoven, en «kafatasçı - faşist» kesimlerinin yerli - yabancı, gizli - açık servislere birlikte bu bölgede tezgâhlamaya çalıştıkları provokasyonların yoğunlaşması, Lice'yi yerle bir eden depremden sonra, felâkete uğrayan halkın, bir de Doğulu olduğu için, ırkçı mülâhazalarla adeta cezalandırılması, Doğu'nun emekçi halkının, yoksul köylüsünün demokratik bilinç ve mücadelesini daha da güçlendirmiştir.

Gençlik, Türkiye'nin birkaç Üniversite şehrinde değil, tüm ülke sathında, son dönemlerin dikkatleri en fazla üzerine çeken kesimi haline gelmiştir. Sağ - sol çatışması olarak yansıtılan gençlik üzerine örgütlü ve ardını iktidara dayamış faşist saldırılar, her gün birkaç ölü hesabına varacak şekilde yoğunlaşmıştır. Gençliğin yükselen mücadelesini etkisizleştirmek amacına yönelik faşist saldırılar, aynı zamanda gençlik içindeki goşist grupların da mücadeleyi kendi sapkın amaçlarına alet etme imkânlarını artırmakta, bu yoldan da gençliğe zarar vermektedirler.

Bugün Türkiye'de tüm emekçi kesimler, tüm demokrat kesimler, günden güne bilinçlenerek, egemen güçlerin bunalımlarını derinleştiren ekonomik demokratik bir mücadele sürdürmeye başlamışlardır.

Ve işte tam bu noktada, bugün Türkiye'de herkes, her toplum kesimi, her sınıf veya zümre, çözüm aramaktadır. Ve sınıflı toplumda, bazılarınin yapmayı hayal ettikleri veya yapacaklarını vaadettikleri gibi bu çözümün bir ortak çözüm, sürekli, her tarafı memnun edecek, «iç barış» ı getirecek bir çözüm olma ihtimali yoktur.

ÜÇ DÜĞÜM - ÜÇ ÇÖZÜM

Türkiye'nin meselelerine, 1975 yılının sonundan bakarken, çok genel bir toparlama yapmak istersek, birbiri içine girmiş üç düğümle, birbirinden çok farklı üç çözümün varlığından söz edebiliriz.

Birinci düğüm, Türkiye egemen sınıfların, ekonomik ve sosyal bunalımlarını yumuşatma, en uygun, yeni iktidar formülleri bularak «hükümet bunalımlarını» atlatma ve dışa bağımlı, çarpık, geri bir kapitalist düzeni sürdürme çabalarının çıkmazının düğümüdür.

İkinci düğüm, gerileyen emperyalizmin, Türkiye - Yunanistan - Basra Körfezi - Pakistan hattında bir ölçüde yeni metodlarla hiç de yeni olmayan emperyalist baskı, bağımlılık ve sömürü politikasını, çağın gereklerine ve yeni dünya koşullarına uygun olarak sürdürme çabalarının meydana getirdiği düğümdür.

Üçüncü düğüm ise işçi sınıfının ve emekçi halkın karşısına «umut» olarak çıkarılan ve şu anda, Türkiye'de sosyalizm adına ortaya çıkan güçlü ve birlikli, iktidar alternatifi olabilecek bir siyasal örgütlenmenin yokluğunda (kısaca sosyalizmin, kendi iç zaafları ve dış baskılarla geniş kitleler gözünde henüz alternatif haline gelemediği bir dönemde) tek sol alternatif gibi sunulan «Halk» Partisi alternatifidir. Yani, geçici de olsa işçi sınıfının örgütlenmesinin karşısına çıkacak olan sosyal demokrasidir.

Bu üçlü düğüm, içinde yaşanan sarsıntılara, soruların çoğalmasına ve yer yer de cevapsız kalarak, cevapsızlığın iki yanıştan birine ağırlık kazandırmasına yol açmaktadır. Kitlelerin sosyal demokrasiye, reformizme ve revizyonizme bir süre için de olsa bel bağlamaları; işçi sınıfının sermayenin yedeğine takılma çabalarının ileri adımlar atması tehlikesi bir yandadır. Öte yanda, işçi sınıfının bilim ve pratiğinin gösterdiği yoldan, sabırsızlıkla ayrılma, sosyalizmden sapma, işçi sınıfı sosyalizminin baş düşmanlarından goşizme düşme tehlikesi vardır.

Üç düğümün, kendi içindeki çözümlerinden söz edilebilir. Ancak, tek gerçek ve geçerli çözüm, tek kalıcı çözüm, bu sömürü ve baskı düzeninin, halkın demokratik iktidarıyla temellerinden yıkılması ve sömürünün ortadan kalktığı yeni bir düzenin, sosyalist düzenin temellerinin atılmasıdır.

Ne olacak sorusuna bir kere bu cevap verildi mi, artık diğer sorular son derece önemli olmakla birlikte tali kalır. Artık mesele bu hedefe nasıl varılacağınin tartışılması olur. Bu tartışma sırasında ve saptanacak taktiklere göre sür-

dürülecek mücadelede zafere ulaşmanın şartı, şüphesiz içinde yaşanan olayları doğru çözümlmek, bütün açıklığı içinde kavramak, boş slogancılığa düşmeden, somut durumun somut tahlilini gerçekten yapabilmek ve her somut durumda nihai hedefe en doğru yoldan götürecektir somut çözümleri tespit edebilmektir.

SERMAYENİN BUNALIMININ EKONOMİK TEMELLERİ GÖZDEN KAÇIRMAMALIDIR

Türkiye'de egemen güçlerin bugün içine düştükleri bunalım, kendisini başlıca, büyük sermaye çevrelerinin yeni istek ve tercihlerinde ve bu tercihlerin ve isteklerin emekçi halkın mevcut hareketliliğinde diğer sömürücü kesimlerin varlıkları ve çıkarlarıyla uyuşturulmasında karşılaşılan güçlüklerde dışa yansımaktadır.

1970 - 1971'lerde benzeri bunalımlar içinde olan büyük sermaye (tekelci sermaye), o yıllarda yaşadığı pazar tıkanıklıklarını 1975'de daha da şiddetli yaşamaktadır. Bu ekonomik bunalım, kapitalist dünyanın geçen yıllarda, petrol sorunuyla da derinleşen ekonomik bunalımından bağımsız değildir. Türkiye tekelci sermayesinin, emperyalizme bağımlılığı, yabancı emperyalist tekellerle ortaklığı hesaba katılacak olursa, kapitalist sistemin bunalımından Türkiye'nin de kurtulamayacağı hemen anlaşılır. Üstelik de güdük ve bağımlı Türkiye sermayesi, böyle bir bunalım sırasında, bunalımı hafifletebilecek çeşitli imkânlarla, süpaplara da sahip değildir. İşte böyle bir durumda yatırım için gerekli fon, kaynak ve altyapı tesisi eksikliği, yatırımların yeterli ve bunalımı kısmen de olsa giderebilecek oranlarda olmadığı bir ekonomide çeşitli dar boğazlar yaratırken, bir yandan da ilk bakışta çelişik görülebilecek «pazar daralması» söz konusudur. Buzdolabı, otomobil ve benzeri dayanıklı tüketim mallarında, iç pazarın artık tıkanmış veya tıkanmakta olduğu, günlük olaylarda bile gözlenebilmektedir. Bu alanda üretim yapan sermaye grupları, tüketiciyi özendirmek, sunî ihtiyaç yaratmak, alım kolaylıkları sağlamak (otomobillerin satın alma koşullarının taksit ve az peşinle ne kadar kolaylaştırıldığı ve küçük burjuva tabakalarda otomobil alımının nasıl bir «araba sevdası» şeklinde geliştirildiğini hatırlayalım) yollarıyla iç pazarı gereği kadar zorlamakta, zaman zaman da sunî darlık yaratarak, üretimi veya piyasaya intikali durdurarak, zam talepleriyle birlikte, çok kısa süreli tedbirlere gitmektedirler. Ancak yine de, bu üretim dallarında tıkanıklık, hele fiyat artışlarının satın alma gücünü azalttığı da gözönünde bulundurulursa, üstesinden kolay kolay gelinmez haldedir. Bu durum, bu dallara yatırım yapmış büyük sermayeyi bir yandan yeni ve daha güvenilir, daha kârlı ve uzun soluklu yatırımlar aramaya yöneltirken (motor ve silâh sanayii) bir yandan da dış pazar aramaya yöneltmektedir. İş adamlarının, siyaset adamlarının ve Cumhurbaşkanı'nın Orta Doğu gezileri, kurulmaya çalışılan ilişkiler bir yönüyle de, bu, pazar arama çabalarına bağlıdır. Ancak bu konuda bugüne kadar bunalımı çözümlenebilecek ciddi adımlar atılamamış olduğu ve kolay kolay da atılamayacağı bir gerçektir.

Öte yandan tekstil ve tekstil elyafı sanayii de ciddi bir pazar tıkanıklığı içindedir. Bir sanayi dalının ham maddesini meydana getiren ve aynı tekelci sermaye gruplarına bağlı olan pamuk konusunda, geçmiş yıllarda görülmemiş bir stok vardır. Bu stoklar içerde eritilememekte, dışarıda ise pazar bulamamaktadır. Düşürülmüş fiyatlar «damping» olarak nitelenip İngiltere, ABD ve benzeri ülkeler tarafından hemen protesto edilirken, dünya pamuk fiyatlarının düşüşü yüzünden, yüksek fiyatla satış da mümkün olamamaktadır.

Tekelci sermaye gruplarının MC konusundaki farklı tutumları, MC'ye ver-

dikleri farklı destekler ve MC'yi başta destekleyen kesimlerin de bu desteklerini kısmen çekmeye, kısmen de taleplerini daha güçlü dayatmaya, yani MC'yi iktidar yapmış olmanın bedelini istemeye devam etmeleri, bu ekonomik çıkmazlardan ve beklentilerden kaynaklanmaktadır.

Yine, Türkiye'deki büyük sermaye grupları, tekelci holdingler arasında, özellikle de bunların en kodamanlarından ve diğerlerini derece derece kendine bağımlı tutabilenlerden ikisi, Koç ve Sabancı holdingler (Koç grubu dayanıklı tüketim mallarında, Sabancı grubu ise pamuk ve tekstilde) aynı çıkmazın içinde bulunmaktadır. Ne var ki, bu iki büyük sermaye grubu arasında —uzlaşma olmayan— çelişkiler, derece derece kendilerine yakın şu veya bu sermaye grubuna da yansıyarak derinleşmektedir. Aralarındaki en büyük mücadele, eski sanayi ve üretim dallarının artık tıkanıdığı, yeterince kârlı olmadığı bir dönemde, çeşitli avantajları olan motor ve savaş ve uçak sanayii açısından olmaktadır.

Ancak buna ek olarak, her ikisinin, kendi pazar tıkanıklıklarını aşabilmelelerinin, hükümetlerin tercihleriyle yakından ilişkili olduğunu da hatırlamakta yarar vardır. Nitekim, Sabancı grubu (bazılarına göre Çukurova sermayesi), yani İzmir grubunu da alarak MC hükümetinin CHP'ye alternatif olarak kurulmasını destek olmuş, MC'nin hem AP hem MSP ayağını tutarak durumunu sağlamlaştırılmıştır. Ancak MC'nin kendisine «iktidara getirilme» bedelini yeterince ödemediği, kendi pazar ve kaynak tıkanıklığına yeterince çare bulamadığı, ya da alabileceği kadarını almış olduğu, ve de bunalmı aşmak için zorunlu gördüğü, ekonomik-demokratik mücadeleyi baskı altına almakta da MC'nin yeterince kararlı olmadığı ve gerekçelerle son zamanlarda memnuniyetsizliği artmıştır. Buna karşılık baştan beri MC'ye pek «iyi gözle» bakmamış, daha doğrusu MC'nin bunalmı aşmakta gerçek çözüm olamayacağını anlamış ve en iyi ihtimal olarak bir AP-CHP koalisyonu önermiş, bunun mümkün olmadığı durumda sağ sosyal demokrat bir alternatife yani merkez yönetiminin ağırlıklı olduğu ve içindeki «bozuk» sesleri susturmuş bir CHP'ye razı olacağını belli etmiş bulunan Koç grubu (Koç-Eczacıbaşı-Tekfen vs. gibi) çevresinde kümelenen sermaye grupları da sorunlarını çözümleyememişlerdir.

Öte yandan, tekelci kesimler dışında kalan, bir bölümü tekelci sermayenin yan kuruluşları, ondan kan alan sanayiler olmakla birlikte bir bölümünün çıkarları tekellilerle çelişen orta sermaye kesimleri, Anadolu'nun güçlenmek için ve ya var olabilmek için mücadele veren sermaye kesimleri de, sermayenin kendi içindeki «pay» alma mücadelesine ne zamandır girmiş durumdadırlar. Aradan çok sular akmış olmakla birlikte, 1969'larda Erbakan'ın, Odalar Birliği Başkanlığına kendi deyimiyle, «liman şehirlerinin komprador-mason sermayesine karşı Anadolu sermayesinin çıkarlarını savunmak» amacıyla talip olduğu ve oradan yine «komprador - mason» olarak adlandırdığı emperyalizmin ortağı tekelci kesimler tarafından indirildiği unutulmamalıdır. Geçen 5 yıl içinde «Anadolu sermayesi»nin yapısı ve siyasal yönelimleri tamamen aynı kalmamakla birlikte orta sermaye çıkarları büyük ölçüde MSP içinde, bir ölçüde CHP içinde ve yer yer AP içinde zaman zaman dile gelmektedir. Özellikle MSP'nin tekelci sermayenin belli gruplarındaki bir ayağına rağmen, içinde belli bir grubun, orta sermaye çıkarlarının sözcülüğünü yaptığı açıktır. Son günlerde, tekelci çıkarlarla orta sermaye çıkarlarını uzlaştırma, orta sermayeyi, özellikle tekellilerle çıkar çatışması içinde olan kesimlerini «ehlileştirme» girişimleri yanında, çelişkiler ve mücadele de, yine motor sanayii ve benzeri konularda su yüzüne çıkmaktadır.

Kırsal kesimlerin, kasabaların etkin sömürücü güçleri olan aracı küçük tüccarlar, tefeciler, prekapitalist olarak adlandıracağımız tüm kalıntılar, kapitalizmin gelişmesine paralel olarak tekellilerin yanında etkinliklerini ve güçlerini yitirme

sürecindedirler. Bunların bir kısmı küçük ve orta sermaye sahibi olarak, yatırımlara girişmekte, kimi tasfiye olmaktadır.

Yine büyük sermaye, tekelci kesim, en küçük kasabalara hatta büyücek köylere kadar, banka şubeleriyle uzanmıştır ve bu durum, tefeci - aracı tüccar gibi sömürücü kesimler siyasal alandaki etkilerini yitirirken, büyük sermayenin uzantıları ve büyük sermaye adına, tekelleşen iktidarı adına baskı uygulamanın bir çeşit araçları olma durumunu korumaktadırlar.

Egemen güçlerin kendi içlerindeki bu ilişki ve çelişkileri, şüphesizki siyasal hayatta, «hükümet bunalımları»nda, partilerin kendi iç çalkantılarında ve aralarındaki ilişkilerde dışa yansımaktadır.

12 Ekim seçimlerinin sonuçları, sermayenin, belli bir bölümünün zorunlulukların dayattığı tercihi, (daha doğrusu razı olması) diye adlandırabileceğimiz CHP'nin, yol aldığını, kitleler için bir cazibe merkezi haline geldiğini göstermiştir. Yine aynı seçim sonuçları, sermayenin iç çelişkilerinin yansıması olan AP dışındaki küçük sağ siyasal partilerin toplum içindeki etkilerini bir ölçüde kaybetmekte olduklarını, «sağ» oyların, AP'ye yönelme eğilimi gösterdiğini de ortaya koymuştur. Bunda, yüzeyden bakıldığında «oylar dağılması» kuşkusunun iktidar alternatifi bir CHP karşısında bütünleşmenin rolü olduğu kadar, AP'nin, 1970 ve 1971 başlarında da denemeye çalıştığı prekapitalist sömürü kesimlerinin geriletilmesi bahasına, büyük sermaye ile diğer sermaye kesimlerinin çıkarlarını (tabii ki büyük sermayenin gücünü ve iktidar ağırlığını daha da artırarak) uzlaştırmak, bir çeşit sermaye içi barış ve herkesin kaderine razı olacağı, aldığı payla yetineceği bir uzlaşma sağlamak çabalarının da payı vardır. MC olgusunu bu yönden değerlendirmek de mümkündür.

Şüphesiz ki, böyle bir sermaye içi barış ve uyum, ancak işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin sırtına daha ağır yükler yüklemekle, bu amaçla her türlü baskıyı yoğunlaştırmak, faşizm özlemlerini örtük bir şekilde de olsa uygulamak, ekonomik-demokratik mücadelenin yükselişini baskı tedbirleriyle engellemekle mümkündür. Nitekim, MC hükümeti içinde AP, bu çelişik çıkarları birleştirmeye uğraşırken ve bir yandan büyük sermaye ve tekelleşme lehine bir dizi ekonomik tedbir getirirken (vergi iadeleri, sermaye piyasası kanunu, kredi imkânları, bankaların ikramiye vs.'lerinin yasaklanarak fon harcanması engellenirken küçük bankaların da piyasadan silinmesi, ihracat kolaylıkları vs...) bir yandan da, orta ve küçük sermayeye, onun en korktuğu şey olan işçi hareketleri, işçilerin örgütlenmesinin, ücret artışlarının engellenmesi yolunda tedbirler alacağı teminatını vererek güven kazanmaya çalışmakta, motor ve savaş sanayiinin yatacağı ek üretim dallarında orta sermayeye de yer olacağı vaadlerinde bulunmaktadır.

12 Mart arifesi mi?

Gerek egemen güçlerin ekonomik çıkmazlarının artışı, gerek tıkanıklık noktaları, gerek AP'nin sermaye kesimlerinin çıkarlarının ortak temsilcisi görünümü altında tekelleşmeye ve tekelleşen gruplara yol açma girişimleri 1970-1971'leri andırmaktadır. Dış görünüşe bakılacak olursa, kitlelerin mücadelesinden, öğrenici olaylarına kadar giden başka benzerlikler de vardır. Ve son günlerde ister istemez, 12 Mart benzetmeleri yapılmakta, bazı sol ve sosyalist kesimlerde bir yeni 12 Mart fobisi belirmiş bulunmaktadır.

Ancak benzerliklere rağmen, gözden kaçırılmaması gereken gerçek 12 Mart'ta egemen güçlerin en etkili bölümü de tekelleşen için mevcut olmayan bir alternatifi, bugün pekâlâ denenebilir bir alternatif olarak ortaya çıkmış olmasıdır. Bu alternatif, «iç barış içinde, hem emek hem sermaye kesimlerinin birlikte kalkınacağı» vaadinde bulunan ve 1974 yazından beri belli sermaye kesimlerine güven vermekte hızla ilerlemiş olan CHP'dir.

CHP'nin yapısı ve niteliği, vardığı nokta üzerinde İLKE'de defalarca yorumlar yapıldı. Bugünkü durum tesbitinde CHP kısaca, tekelci sermayenin «demokratik» alternatifi görünümündedir. CHP'nin halen ikili bir yapıyı koruduğu, içinde evrensel terimle sağ sosyal demokrat olarak adlandırılabilir merkez kanadı yanında, sol sosyal demokrat bir kanadı da barındırdığı tekrarladığımız bir tesbittir. Ancak, sol sosyal demokrat kanat parti içinde muhalefet kanadı olarak barındırıldıkça, sermaye açısından, bu ilk bakışta sanıldığı gibi bir tehlike değil aksine, kitleleri peşinden sürükleyerek, «umut» olmaya devam ederek, «demokratik alternatifi» meydana getirmesinin ve «iç barışı sağlamasının» bir teminatıdır da. Ama sol sosyal demokrasi ve sloganları çekici bir sus, kitlelerin eğilim ve isteklerini bir süre daha afyonlayabilecek bir güzel koku olarak kaldığı sürece. Nitekim, bu sloganların fazla sesli olmaya başladığı veya CHP'yi bugün için destekleyen kitlelerin talep ve sloganlarının CHP'yi aştığının görüldüğü noktalarda, CHP sağ sosyal demokrasisini tercih etmek zorunda kalmış olan, en azından denenmeye değer gören sermaye kesimleri bile, MC'yi ve ardındaki güçleri imdada çağırırmaktan kaçınmamaktadırlar.

İşte böyle bir alternatifin varlığı ve bu alternatifin güçlüce var olmasının asıl temeli olan kitlelerin demokratik uyanışı ve mücadelesi, 12 Mart arifesi görünümüne rağmen, aynı tarzda tekrarlanacak bir 12 Mart ihtimalini son derece azaltmaktadır.

Kısaca bugün hem büyük sermayenin en etkili ve güçlü kesimleri, hem onların da ardlarındaki emperyalist mihraklar, çok gönüllü olmasalar da, iç ve dış şartların olumsuzluğu, elverişsizliği yüzünden kendilerine astarı yüzünden pahalı gelecek bir faşizm yerine, MC'nin tutmadığı iyice görüldüğünde eninde sonunda deneyebilecekleri bir şıkka sahiptirler. Uzun ömürlü bir deneme, veya kendileri açısından gerçek çözüm olabilecek bir deneme olmasa da... Öte yandan, işçi sınıfının ve kitlelerin demokratik uyanışı, bugün 12 Mart 1971'i çok aşmış durumdadır. Sosyalist kanadın dağınıklığına, bu yüzden de tek alternatif olarak ortaya CHP'nin sürülme istenmesine rağmen, bağımsızlık-demokrasi ve sosyalizm fikirleri, artık bir aydın azınlığının değil başta işçi sınıfı olmak üzere geniş kitlelerin malı olmuş durumdadır.

Faşist güçlerin tırmanışı

Dar, fakat örgütlü ve silahlı faşist güçlerin, son günlerde doruğuna varan tırmanışları, yukardaki tahlili yalanlamakta mıdır?

Bugün MHP ve benzeri örgütlerin «militaları» durumundaki faşist saldırganlar, özellikle öğrenci gençlik kesiminde, bugüne kadar olmayan bir tırmanış içindedirler. Şu anda, İstanbul, Ankara ve diğer önemli Üniversite ve Yüksek okul merkezlerinde, okulların çoğu faşistlerin işgali, silâhli kontrolü altındadır. Ancak bu silâhli zorbalık, güçlerini kitlelerden değil, ardlarını dayamış oldukları iç ve dış faşist mihraklardan, gizli servislerden almaktadırlar. Ve şüphesiz, en demokrat görüldüğü zaman bile faşizm özleyen sermaye, şimdilik, kesin kararlar arifesinde, faşist saldırganlara taviz vermekte, kararı zorlamak, gelişmeleri zorlamak, patlama noktalarına getirmek açısından zorbaların yarattıkları «kargaşa» ve provokasyon havasında yarar görmekteyler. (Bu konuda MC'yi ve baskıcı bir rejimi isteyenler kadar, MC karşısında CHP alternatifinin denenmesini tercih eden sermaye kesimleri de kendi tercihlerine ağırlık kazandırmak için, son tahlilde nasıl olsa kendilerine zarar vermeyen faşist çetelerin varlığından yarar ummaktadırlar.)

Yine aynı mihraklara bağlı faşist çeteler, bugüne kadar Türkiye'de yapmadıkları bir şekilde, emekçi kitleleri ve işçi sınıfını da hedef almaktadırlar. Dire-

nişteki işçilerin üzerine, sermayenin çeteleri ateş açmış, faşistlerden ve bu konularda deneyli asker ve polis emeklilerinden grev kırma örgütleri kurulmuş, silâhli faşist zorbalık sendikalarına hücum etmeye başlamışlar, Anadolu'da, özellikle emekçi halkın faşizme ve ırkçılığa düşman olduğu Doğu'da, zaman zaman meydana getirdikleri ve emekçi halkın tepkisiyle karşılaştıkları olaylarda halka ateş açmaktan çekinmemişlerdir, çekinmemektedirler.

Faşist komandoların gürültülü azınlık durumuna göz yumulmak bir yana, saldırılarının açıkça teşvik edildiği ortadadır.

«Öğrenci olayları», «sağ sol çatışması» diye yansıtılan olaylara, sağ basın da TRT'de verilen yer, bu olaylar karşısında mümkün olan tedbirlerin hiçbirinin alınmaması, olayların büyümesinden hangi çevrelerin çıkar umduğunu açıkça gözler önüne sermektedir.

Bazılarına paradoksal gelse de, öğrenci kesimindeki çatışmalardan, faşist saldırılar ve onu izleyen olaylardan, şu anda iktidarda olan veya iktidara hazırlanan tüm siyasal güçlerin ve ardardaki mihrakların yarar umduğu ortadadır. Kimileri yeni baskı tedbirleri, yeni sıkıyönetimler getirmek için, kimileri «işte görüyorsunuz, ben iktidara gelmezsem, getirilmezsem bu olaylar çözümlenemez» diyebilmek için...

Bu yüzden, son günlerde, ortada özellikle öğrenci çevrelerinde kol gezen, öldürdükleri gibi zaman zaman da ölen faşist saldırganları, sermayenin kullandığı araçlar şeklinde görmek doğru olur. Sermaye, kendi iç çelişkilerini de yenip, kitlelerin demokratik mücadelesine rağmen, net bir faşizm tercihi yapmadıkça (ki bu, bugün için halâ olanaklı görünmemektedir) bu araçları kullanacak, ancak bağımsız iktidarlara imkân tanımayacaktır. Öte yandan Türkiye'de faşizmin, bir zamanlar Almanya'da veya İtalya'da, İspanya'da olduğu kadar bile kitle desteği bulunmadığı gibi, dünya şartları, uluslararası durum, detant politikası da, Türkiye'de açık ve uzun süreli bir faşizme elverişli değildir.

Öğrenci olayları

Yine de, bugün için, faşist saldırganlar sermayenin bütün kesimlerinin işine yarayan bir silâhtir. Hem MC ve benzerlerini işçi sınıfı, emekçi halk, yurtsever, ilerici, sosyalist güçler üzerinde yeni baskılara zorlayabilecek bir silâh, hem de CHP'nin sol kanadının kafası üzerinde bir demokles kılıcı, sağ sosyal demokrasiyi güçlendirecek, sosyalistlerle kendi arasına daha bariz sınırlar çekmesine yardımcı olacak, faşizmi MHP komandolarında somutlayarak gerçek dayanaklarını gözlerden saklayabilecek bir silâh...

Öyle ki, sermaye, bugün bu silâhı kullanarak, hem «anarşi var», «gelsin anarşiye karşı tedbirler» çılgınlığını atabilmekte, hem aynı silâhla provokasyonlar yaratarak bu ortamda bir kısım gençleri silâhlanmaya zorlayarak, tüm sosyalist çizgileri «aşırı sol» potası içinde eritip sosyal demokrasiyi «ılımlı», «uygun» gösterebilmekte, hem de sosyalistlere taviz verilmemesi fikrinde olan CHP merkez kanadına yeni «haklılıklar» ve güçler sağlayabilmektedir.

Son günlerde, Üniversite ve öğrenci gençlik kesimlerindeki faşist tirmanış, gençlik olayları konusunda çeşitli çevrelerde tartışmaları yoğunlaştırmıştır.

Şu anda, özellikle sol ve sosyalist kesimlerde tartışılmakta olan konuya yanlış yaklaşımlar görülüyor. Soru, sonunda tam faşist mihrakların istedikleri noktaya indirgendi. «Nefsi müdafaa» yapılmalı mı, yapılmamalı mı noktasına... Meseleye bu noktaya indirgendiği andan itibaren de şüphesiz ki çözümsüzlük büyük ölçüde artmaktadır.

Üniversitelere ve öğrenci gençliğe faşist saldırıları, bazıları sadece «provokasyon» açısından yorumlamaya kalkıştılar. Toplumun yukarıda açıklamaya, tahlil etmeye çalıştığımız sosyal bunalımının, sınıflar arası ilişki ve çelişkilerin bir

yansıması olduğu unutuldu mu, bu olayların bir sağ-sol çatışması mantığı içinde, faşist saldırganlara karşı ilerici-devrimci öğrencilerin «nefsi müdafaa» sorunu halinde ele alınması da, doğaldır.

Ancak doğalsa bile doğru değildir. Meseleye doğru yaklaşabilmek için, öğrenci kesimindeki olayların temelinde yukarda sözünü ettiğimiz etkenlerin bulunduğunu ve faşist saldırılara hedef olan, Üniversitelerden çıkarılan, bırakalım öğrenim güvenliğini can güvenliği kalmamış olan öğrenci gençliğin mücadelesinin, işçi sınıfı ve emekçi halkın mücadelesinin bir parçası olduğunu ve ondan ayrılamayacağını «devrimin kalesi», öğrencilerin: «Devrimin öncüsü» ve meşalesi görüldükleri büyük yanılgılar geçmiş dönemlerde kalmıştır diyemeyiz. Doğru'ların sıkca tekrarlandığı ama pek seyrek uygulandığı bir ortamda, işçi sınıfı devrimciliği yerine soyut bir «devrimcilik» fikri ve heyecanının geçirildiği bir ortamda, öğrenci gençliğin mücadelesinin halkın mücadelesinden ayrılamayacağı gerçeği her boyutuyla ele alınmaya değer. Bu gerçeğin uygulanması, sadece okul duvarları arasında, tam da faşist saldırganların onları hapsedmek istedikleri yerde kalmak değildir. Öte yandan, okulları büsbütün terkedip işçi sınıfı devrimciliği yerine 1890-1900'lerin narodnik romantizmini geçirerek mücadele vermek de hiç değildir.

Bugün faşist saldırganlar Üniversitelere saldırıyorlarsa, bu sadece bir provokasyon ortamı yaratmak için değil, aynı zamanda, ilerici, yurtsever, sosyalist gençliğin, toplumun bu en hareketli kesimlerinden birinin yoğun olarak kaynağı ele geçirmek, o kaynağı sosyalizm ve devrimcilik adına kuruturken, kendi yollarına doğru akıtmak içindir. O zaman, okullarda kalma, mevzileri terketmeme, edilmişse de yeniden kazanmak için mücadele zorunluluğu da ortaya çıkacaktır. Ama nasıl? Saldırganların oyununa gelerek mi?

Okul duvarları içine hapsolup, ortada kitlelerden kopuk, kitlelerin sağ-sol çatışması olarak gördükleri, hedefsiz veya hedefi bizzat o okul haline gelmiş bir mücadeleyi sürdürerek mi? Okullara «devrim kalesi», öğrenci gençliği «öncü» sayma yanılgısına düşerek mi? Şüphesiz ki hayır.

Bu konuda, bazıları «nefis müdafaaası yapmayın», öteki yanığınızı da uzatın diyor, diğerleri de «nefis müdafaaası gereklidir, icabına bakın» cevabını veriyor. Ve aynı anda, aynı çıkmazın içine düşülmüş oluyor. Oysa, hedef «toplumun her kesiminde olduğu gibi bu kesimde de faşizme karşı mücadele» şeklinde konulursa, faşizme karşı mücadelenin bir kitle mücadelesi olduğu, plânlı, örgütlü bir mücadele olduğu hemen anlaşılır. O zaman da «çareler ve taktikler», birden olağanüstü çeşitlenebilir, olağanüstü yaratıcı olunabilir. Bireyci terör kadar, bireyci savunma da, içinde bulunulan şartlarda işe yaramayacaktır. Ama en geniş tabanlı ve birlikli bir demokratik örgütlenme, öğrenim ve can güvenliği sorununu «talebelerin meselesi» olmaktan çıkarıp kitlelere mal edebilme, demokratik örgütlerle, güçlerle, bu türden kitle eylemleri ve baskısı örgütleyebilme, belki de ha uzun ve zor-sabırlı bir mücadeleyi gerektirecektir ama gerçek çözümleri de beraberinde getirecektir. Geniş kitlelerin, öğrenci meselesinin basit bir sağ-sol çatışması olmadığını olaylarla kavramaya başladıkları bir dönemde, kitlelerin demokratik mücadelesini bu yönde de örgütleyebilmektedir önemli olan. Faşistlerin can ve öğrenim güvenliğini ihlal ettikleri bir okula sadece onbeş yirmi gözüppek adam yerine, işçilerden emekçilerden, demokrat güçlerden, öğrenci ve velilerden oluşan bir kitleyi yığmak ve öğrenim güvenliğinin, can güvenliğinin beççiliğini bütün demokrat güçlere, kitlelere yaptırmak, yurtsever öğrenciler için canlarının olduğu kadar mücadelelerinin de başta gelen teminatıdır.

Bu çözümler gözden geçirilmeden, varılacak sonuç, ya okulları faşistlere

terketmek yada provokasyona gelip, onların istedikleri alanda, onların istedikleri silâhlarla vuruşmak olacaktır.

Her türlü sapık, goşist akımın boy verebileceği böyle bir ortamda, hele sosyalist kanadın dağınlığı da işin içine girince, her türlü işçi sınıfı dışı goşist akımın, bireysel terör eğilimlerinin güç kazanacağı, kendisine haklı gerekçeler bulacağı, devrimin meşalesinin yine «okullardan yakılmaya» çalışılarak, yakın geçmişin derslerine rağmen yeni ve bu defa belki de çok daha vahim sonuçları olacak hatalara düşüleceği görülmüştür, görülecektir.

Goşizmin gelişmesinde en büyük çıkarı olanların sosyalizm düşmanları olduğunu kesinlikle unutmamak gerekir. Üniversite de bir olay, çatışma çıkınca, bir banka soygunu vs. olunca bunu en büyük puntolarla hangi gazetelerin verdiğiine dikkat etmek, bunu görmek için yeter.

Üçüncü düğüm olarak adlandırdığımız, işçi sınıfına ve emekçi kitlelere öncülük edecek güçlü örgütlenmenin, bugün için Türkiye'de iktidar alternatifi olmak bir yana çeşitli objektif sübjektif koşullar toplumun öncüsü olarak ortaya çıkmamasından doğan dağınlığın gelip düğümlendiği noktalardan biri de bu noktadır.

DIŞ ÇIKMAZ BÜYÜYOR

İçerde egemen güçler bir çıkmaz içindeyken, bu çıkmazı geçici süre için de olsa aşmak üzere yeni formüller ararlarken, bir yandan faşizm hevesleri, öte yandan şu veya bu şekilde gerçekleştirilecek «iç barış» umutları arasında bocalanırken, iç çıkmazla yakından ilişkili dış çıkmazlar da büyümekte, yeni alternatifleri daha acil şekilde gündeme getirmektedir.

Kıbrıs konusunda Türkiye egemen güçleri, tam bir «büyücü çırağı» durumundadırlar. Süpürgeye su taşıma emri verilmiş ama suyu durduracak sihirli kelimeler unutulmuştur. Kıbrıs olayları çerçevesinde şoven duygular kıskırtılmış, savaş sanayii için psikolojik ortam sağlanmış, içerdeki sınıf mücadelesi, bir süre için de olsa dikkatler dış meselelere çevrilerek yumuşatılmış, ancak şimdi, bu çıkmazdan nasıl kurtulunacağı konusunda çaresiz kalmıştır. Tekelci sermaye Kıbrıs'tan beklediği kadarını sağlamış, daha ötede bir maddî çıkar beklememesi gerektiğini de anlamıştır. Hükümetler, Kıbrıs konusunda, dünyadaki barış ve demokrasiden yana güçlerin isteklerini yerine getirmeye hiç niyetli değillerse de, ABD'nin ve emperyalizmin istediği tavizleri vermeye çoktan hazırдыrlar. Çünkü onlar, Kıbrıs konusunda emperyalizmin çıkarlarıyla çatışan ve onun plânlarının sınırlarını aşan bir adım yapmakta hiçbir yarar görmemektedirler. Emperyalizm ise, Kıbrıs'ta Yunanistan'ın çıkarlarını da en azından görünüşte fazla zedelemeyecek, ABD çıkarlarını, emperyalist çıkarları ise sonuna kadar koruyacak bir formül istemektedir. Bu formülün uygulanması için Türkiye'nin bazı küçük jestlerde bulunması gerekmektedir. Ama Türkiye egemen güçleri, bu konuda çaresizdirler. Öylesine bir cadı kazanı kaynatmış, öylesine bir şoven milliyetçilik havası yaymışlardır ki, kitleler karşısında açıkça geri adım atmaya siyasal iktidarları açısından imkân görmemektedirler. Bu adımın atılmasını hiçbir hükümet üstlenmek istememektedir. Ve bütün kanatlar, asıl büyük tavizin Kıbrıs'ın işgali ile, sonraki gelişmelerle, Doğu Akdeniz'de emperyalizme sağlam bir üs kazandırmakla verilmiş olduğunu kitlelerin gözünden saklamak için herşeyi göze almaktadırlar. Yine de, her zaman Türkiye hükümetlerinden daha hızlı gitmiş, emperyalizmin plânlarını zamanlamayı kötü yapıp aceleye getiren sadık ama kötü uygulayıcısı olmuş olan Denктаş, Kıbrıs'ta, «bağımsız Türk devletinin» ilânını isterken, MC hükümeti, bizzat Demirel'in ağzından bunun erken bir öneri olduğunu bildirmekte ve halâ direnen Denктаş'ı bu konuda geri çevirmektedir.

Son olarak Kıbrıs konusunun Birleşmiş Milletlere gelmesi, orada Türkiye'nin ve Denktaş'ın tutumları, yanlış bir dış politikanın, egemen sınıfların kendi çıkarlarına bile tam anlamıyla hizmet etmektен aciz bir politikanın tam iflasını belgelenmiştir. BM'de, bloksuzların karar tasarısı 117 oyla, sadece Türkiye'nin olumsuz oyuyla kabul edilmiştir.

Türkiye dışında bir tek red oyu çıkmadığı gibi, çekimser kalma «dostluğunu» gösteren ülkelerin niteliği de, Türkiye'nin Kıbrıs politikası ve genel olarak dış politikası konusunda iyi bir ipucu vermektedir. Çekimser kalan ülkeler: Amerika, Şili, İran, İsrail, Ürün, Fas, Gambia, Pakistan Suudi Arabistan'dır.

Bu kararın hemen ardından Kıbrıs Türk yönetimi ve arkasından da Türkiye kararın bağlayıcı olmadığını açıklamıştır. Bloksuzların kabul edilen ve bağlayıcı olması gereken karar tasarısı şöyledir:

«Güvenlik Konseyinin 12 Mart 1975 gün ve 367 sayılı kararı uygulaması olarak iki toplum temsilcileri arasında yapılmış olan dört dizi görüşmenin karşılıklı kabul edilebilecek bir anlaşmaya henüz ulaşamadığını kaygıyla kaydederek, Kıbrıs'ta bunalımın sürmesinden derin kaygı duyarak, Kıbrıs bunalımını, daha çok gecikmeksizin ve Birleşmiş Milletler örgütü amaç ve ilkelerine uygun olarak gereğinin bilincine sahip olarak,

1 — Güvenlik Konseyinin 13 Kasım 1974 gün ve 365 sayılı kararıyla onaylanan 1 Kasım 1974 gün ve 3212 (XXIX) sayılı kararının, bütün bölümlerinde fiilen uygulanması çabalarının sürdürülmesinin acil bir gereksinme olduğunu yeniden belirtir ve bu amaçla,

2 — Bütün devletlerden, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin egemenlik, bağımsızlık, top-
rak bütünlüğü ve Bloksuzluğuna saygı göstermeleri ile bunlara karşı tüm eylem ve müdahalelerden kaçınmalarını yeniden ister.

3 — Bütün yabancı silâhlı kuvvetlerin ve tüm yabancı askerî personel ile unsurların daha çok beklemeksizin Kıbrıs Cumhuriyetinden geri çekilmesini ve bu ülkenin işlerine tüm yabancı karışmalarının sona ermesini ısrarla ister.

4 — Bütün mültecilerin kendi istekleriyle yuvalarına sağ salım geri dönmelerine yardımcı olmak için acil tedbirler almalarını ve mülteci sorununun tüm öteki yönlerini çözümlenmesini ilgili taraflardan ister.

5 — İki toplum temsilcileri arasındaki görüşmelerin, Birleşmiş Milletler Örgütü Genel Sekreterinin koruması altında, yararlı ve yapıcı bir şekilde yeniden derhal başlamalarını ve iki toplumun meşru ve temel haklarını dayanan, karşılıklı olarak kabul edilebilir bir anlaşmaya ulaşılması için özgürce ve eşitlik için de sürdürülmelerini ister.

6 — Bütün taraflardan, Kıbrıs'ın demografik yapısının değiştirilmesi de dahil olmak üzere, 3212 sayılı kararına ters düşecek tüm tek yanlı eylemlerden kaçınmalarını ısrarla ister.

7 — Genel Sekreterden iki toplum temsilcileri arasındaki görüşmelerdeki rolünü sürdürmesini rica eder.

8 — Genel Sekreterin, işbu kararı Güvenlik Konseyinin dikkatine sunmasını ve uygulaması konusunda en geç 31 Mart 1976 gününe dek bir rapor sunmasını rica eder.

9 — Bütün tarafları, Kıbrıs'ta barışın korunmasıyla görevli Birleşmiş Milletler gücüyle tam işbirliğini sürdürmeğe çağırır.

10 — Konuyu elde tutmayı kararlaştırır.

Şimdi görülen, önümüzdeki günlerde Kıbrıs çıkmazının da MC aleyhine, «emperyalizme tavizi, kitleleri darılmadan en iyi ben veririm» iddiasında olan CHP lehine işlemekte olduğudur.

MC, üsler konusunda ABD ile, gerçekten kendileri için bile haysiyet kırıcı

olan bir kayıkcı dövüşü pazarlığına oturmuşken ve ABD, üsler için Türk hükümetinin istediği «risk» bedelini vermeyeceğini, Türkiye'de parayla üs kiralamayacağını açıkça bildirmişken, NATO'nun ve emperyalizmin çıkarlarının «akıllı» temsilciliğini yüklenmiş CHP, kitlelerin anti - emperyalist bilinç gelişmesini anti - emperyalist özünden soyutlayarak milliyetçiliğe indirgemenin (Kıbrıs konusunda başarıyla uygulamış olduğu gibi) hesapları içindedir. ABD karşısında boynu bükük ve yenik bir MC, şüphesiz ki kitlelerin gözünde biraz daha yıpranacaktır. Ve anti emperyalist gelişme meselenin sınıf özü maskelenerek ve üsler meselesine indirgenerek saptırılabilirse, bunda en büyük payı yine sermayenin alternatifi haline gelmiş bir CHP alacaktır.

EMPERYALİZMİN YENİ TÜRKİYE PLÂNLARI VE YENİ EMPERYALİST BAĞLILIKLAR.

Bir yandan ABD ile sözde üs pazarlığı yapılırken, öte yandan sinsi sinsi, kimi zaman da açık açık kurulmakta olan yeni emperyalist ilişkiler, son derece önemlidir. Çağlayangil'in Suudi Arabistan ve Basra Körfezi emirlikleri gezilerini, iş adamlarının aynı yerlere yaptıkları tetkik ve dostluk gezileri izlemiştir. İran ticaret heyetlerinin Türkiye'ye gelmesini, Türkiye ticaret ve dostluk heyetlerinin sermaye sözcülerinin ve Cumhurbaşkanı'nın İran'a gitmesini, Şah'ın Türkiye'yi ziyareti izlemiştir. Yine Pakistan'a giden Türk sanayicileri ve işadamları heyetinden sonra Cumhurbaşkanı'nın Pakistan ziyareti son derece dikkat çekicidir. Türkiye-İran-Pakistan üçgeni üzerinde, gerici Basra körfezi rejimlerinden de geçerek yeni bir hat, yeni bir emperyalist nüfuz bölgesi oluşturulmaktadır. Daha doğrusu eski bir emperyalist nüfuz bölgesinde yeni düzenlemeler yapılmakta, emperyalist baskı ve sömürü allanıp pullanıp, 1967 modası giysilere büründürülmektedir. Kıbrıs meselesindeki oylamada, çekimser kalan ülkeler arasında bu üçgenin uçlarını meydana getiren ülkelerle, üçgenin içinde kalan ülkelerin, bir de üçgeni çizmiş olan ABD'nin bulunması tesadüf sayılabilir mi?

Yeni düzenleme, yeni emperyalist oyun, eski yöntemlerin artık kârlı olmaktan çıktığı, maliyetini kurtarmadığı bir dünyada, yeni bağımlılık metodları uygulanmasıdır. Bu da, söz konusu ülkelere sermaye ihracını bir ucu emperyalizmin elinde kalacak ve ürünlerini emperyalist ülkelerin toplayacağı endüstri ihracı biçimiyle yoğunlaştırmaktır. Örneğin, en basitinden alınacak olursa, tekstil, gıda dericilik vs. gibi, katma değeri düşük, emek yoğun, geri teknoloji endüstriler, nele bir de çevre kirlenmesi vb. gibi sorunlara yol açıyorsa, emperyalist metropollarda yerlerini elektronik, kimya elektrik gibi endüstri kollarına bırakarak, bağımlı ülkelere ihraç edilebilir, yani oralarda kurulabilir. Bağımlı ülkeler, bunu endüstrileşme sayarken ve sanarken, aslında emperyalizme yeni bir bağımlılık içine girdiklerini, geri teknolojiye mahkûm edildiklerini bir süre kavrayamamakta dırlar. Bağımlı ülkelerin emperyalist tekellerin ortağı yerli egemen sınıf ve iktidarları ise, yeni bir yatırım ve ihracat alanı bulmaktan memnundurlar ve bir süre için emperyalizmin himmetiyle bunalımlarına bir afyon bulmuş olurlar. Ama yeni metod, bununla kalmamaktadır. Son günlerde, Türkiye-İran-Pakistan üçgeni, yeni metodun uygulama alanı olarak seçilmiştir.

Stratejik, doğal kaynaklar vs. yönlerinden önemli bir bölgede kurulacak emperyalizme bağımlı bir savaş sanayii, hem uluslararası dev tekellere yeni pazarlar ve sömürü imkânları açacak, hem de savaş sanayii yoluyla daha sıkı bir kontrol ve bağımlılık sağlanmış olacaktır.

Örneğin Türkiye'de, ABD'nin koyduğu silâh ambargosunun hemen ardından tekelci sermaye kesimlerinin tümünün birden «millî savaş sanayi» nden yana olmaya başladıkları, ordu ve OYAK çevresinde kalmış bir «kendi uçağını

kendin yap» kampanyasının genişleyiverdiği, birkaç yıl öncesine kadar «komünistlik» sayılan «ulusal savaş sanayii» gibi küçük burjuva radikallerinin bir sloganına tekelci sermayenin sahip çıktığı görüldü. Aynı dönemlerde, Kıbrıs ve silesiyle, şoven bir hava körüklenmiş, emperyalizmin planları dahilinde Türkiye ile Yunanistan arasındaki gerginlik ve buna paralel olarak silâhlanma yarışı had safhaya vardırılmıştı. Büyük tirajlı gazeteler, ABD yardımı keserse silâh bakımından nasıl Yunanistan'dan daha güçsüz kalacağımızı acıklı bir dille anlatırlarken, başka sayfalarında, dünyanın en büyük dev savaş uçağı tröstlerinin mallarını karşılaştırmaktan geri kalmıyorlardı. Millî Savaş sanayii, silâh sanayii, uçak sanayii ve bunlardan bağımsız olmayan motor sanayii kurulması konusu «millî dava» haline getirilmiş, bazı küçük burjuva ilericileri de, hiç ders almayan ve ders çıkartmayan sınıfsalılıktan uzak gözlükleriyle, «rüya gördüklerini» sanacak kadar şaşkınlığa kapılmışlardı. Hemen ardından, İran ve Pakistan'da da benzeri sanayiler kurulacağı, bunların belli bir işbirliği içinde gerçekleşmesinin önemi hakkındaki yorumlar geldi. Daha ardından, uçak ve silâh sanayii için ABD ve Alman tekelleriyle çeşitli görüşmelere başlandı. Böylece, gören gözler için, bu «millî sanayi» ne derece «millî» olduğu meydana çıkıverdi. Aslında emperyalist bağımlılıklarda hiçbir şey değişmiyordu. Değişen tek şey, emperyalizmin silâh ticareti yerine, silâh üreten fabrikayı o ülkede kurma tercihiydi. Kurulacak savaş sanayii yine sonuna kadar emperyalist tekelere, uluslararası dev tröstlere bağımlı kalacak, yerli egemen güçlerin ortaklıkları özünde değişmeyecekti. Üstelik de, hele bazı alanlarda pazar tıkanıklığından bunca şikâyet edildiği bir dönemde, silâh sanayii için pazar tıkanıklığı tehlikesi de yoktu. Ordu en sağlam, «trink» ödeme yapan bonkör bir alıcıydı. Üstelik de silâh sanayinde ve yan sanayilerde «millî güvenlik» gerekçesiyle grevlerin engellenmesi, işçilerin ekonomik - demokratik mücadele belâsının savuşturulması da garantiliydi. Savaş ihtimali, silâhlanma yarışı, bu endüstrinin gelişmesinin yardımcı faktörleri olduğuna göre, bölgede süreklî bir savaş ve gerginlik havasının yaratılması da «reklâm» yerine geçecekti.

Emperyalizmin çıkarları açısından Türkiye-İran-Pakistan üçgeni çerçevesinde böyle bir endüstrinin kuruluşu, ortak çalışması, hem bölgede emperyalist çıkarların garantisini olacak, hem de savaş ve gerginlik havası bölgede her an diri tutulabilecekti.

Şah geldiğinde bu konu konuşulmuş olduğu gibi, Cumhurbaşkanı'nın Pakistan gezisi sırasında Pakistan Başbakanı Butto şöyle diyordu: «Ben Türkiye, Pakistan ve İran'ın gerek ekonomik, gerekse silâh yapımı yönünden kendine yeterli olmasını isterdim. Eğer bugün halâ bu üç ülke arasında üçlü bir silâh yapımı anlaşması kuramamışsak, bu bir politik değerlendirme hatasıdır.» ABD silâh ambargosu konusunda sorulan bir soruya da Butto şöyle cevap veriyordu: «Üç ülke arasında ortaklaşa bir silâh yapımı sanayii kurulabilmesi için, bu türden olayların meydana gelmesini beklemek gerekmezdi. Artık bu konuda, üç ülkenin de yararına, uzun vadeli atılımlar yapma zamanı gelmiştir.»

Söyleyene değil söyletene bak demek gerekmektedir. Çünkü bu zamanı ve tercihi, söz konusu üç ülke değil ardlarındaki emperyalist güçler, özellikle ABD emperyalizmi seçmiştir. Cumhurbaşkanı'nın Pakistan dönüşü İran'a uğrayıp, Şah'a bir öğle yemeği için misafir olması, işlerin cabuklaştırılacağı anlamına gelmektedir. (Nitekim, Cumhurbaşkanı Türkiye'ye döndükten iki gün sonra, Pakistan Savunma Başkanlığı savunma yatırım müsteşarının başkanlığında bir heyet, Türkiye'ye gelerek, savaş sanayii konusunu görüşmeye başlamıştır.)

Eski ittifakların geçersiz olmaya başladığı bir dönemde, CENTO'nun RCD'-

nin yerine onlardan çok daha güçlü bir ekonomik ortaklık temeline dayalı yeni ittifaklar peşindedir emperyalizm.

Milliyetçi Cephe hükümetinin, aylardan sonra nihayet yapılabilen üstüste iki bakanlar kurulu toplantısında alınan «anarşiye dur diyecek kararlar yasaları çıkarılması, Devlet Güvenlik mahkemelerinin yetkililerinin geliştirilmesi, memur örgütlenmelerine ve dernekler kanununa yani esaslar (baskılar anlayın) getirilmesi, bunun yanında sermaye piyasası kanununun benzeri kanunların çıkarılması kararları, MC ve ardındaki güç ve tercihlerin, baştan beri vurguladığımız antidemokratik eğilimlerinin somut yansıması oldu.

Gerçekten de MC'nin faşizm ve polis devleti özlemi olduğu baştan beri teklif ettiğimiz bir gerçektir. Ancak MC bunu başarabilecek midir?

İktidara geçtiğinden bu yana, MC dönem dönem yeni baskı tedbirleri geldiği havasını yaratmıştır. Bunun için, büyük ölçüde Devlet Güvenlik Mahkemelerini kullanmış ve baskıyı daha çok sosyalistler üzerinde yoğunlaştırmıştır. Böylece iki şeyi birden sağlamaya çalışmıştır. Bir yanda sosyalistlerin mücadelesini, kitleler içinde varolmalarını, örgütlenmelerini güçlendirmelerini engellemek dolaylı yoldan kitlelerin örgütlenmesini, bilinçlenmesini engellemek, öte yandan «aşırı sol» iddiasıyla sosyalistleri hedef alarak, tecrit etmeye çalışmak.

Ama bunun ötesinde, MC, yaratılan provokasyon ortamlarından bile yeterince yararlanma gücünü kendisinde bugüne kadar görmemiş ve daha öteye gidememiştir. Olayların son derece hızlandığı şu dönemde, daha ileri anti demokratik uygulamalara girişebilir mi? Örneğin Devlet Güvenlik Mahkemelerine karşı tepkiler büyümüşken, Devlet Güvenlik mahkemeleri TSİP Ankara il yöneticilerini, Genel Yönetim kurulu üyelerini, Genel sekreteri, gizli örgüt iddialarıyla veya «fikir suçu»ndan mahkûm ettikten sonra, sosyalistler üzerinde ağır baskılar uyguladıktan, sıkıyönetim mahkemeleri gibi çalıştıktan sonra, son olarak TEP Genel başkanı'nı ve TSİP Gaziantep il başkanını suç delili sayılan Parti evrakını kendilerine teslim etmediği için «hapsen tazyik» diye icra davalarında görülen bir gerekçe ile adeta rehin almışlardır. Ardarda gelen bu olaylara tepkiler, toplumun demokrat kesimlerinde, henüz oldukça dağınık kalmakla ve mutlaka kampanyalaştırılması, birleştirilmesi gerekmektedir birlikte artmıştır. Bu durumda MC, Meclis'e yeni baskı kanunları, ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yetkilerini genişletme kanunları sevketsen bile, bu kanun çıkabilecek midir? Özellikle sosyalistler üzerinde yoğunlaştırılacak bir anti-demokratik baskı ortamı, geçici bir sindirme girişimi söz konusu olsa bile, sürekli ve kapsamlı olabilir mi?

Öte yandan baskı kanunlarının öteki yüzü olan ücretlerin dondurulması, işçiler üzerinde ekonomik baskı tasarıları, sermaye piyasası kanununun çıkarılmasıyla tekellilere yeni kaynaklar bulunması gibi uygulamalara geçilebilecek midir? Demirel, enflasyonu da komünizm kadar tehlikeli gördüklerini söylerken kendi açısından bir gerçeği dile getirmektedir. Enflasyonun yüzde 25-30 civarında geliştiği ve fiyatların hızla artmakta olduğu bir ülkede, bütün demagojilere rağmen, bilimin açıkça ortaya koyduğu gerçek, ücretlerin fiyatların gerisinden gittiği ve gerçek satınalma gücünün düştüğüdür. Durum bu iken, ücretlerin dondurulması talebine, halâ seçim sandığı düşünen hiçbir iktidar kolay kolay boyun eğemeyecektir. Ortakları ne önerirlerse önersin, Demirel'in, gerek demokratik gerekse ekonomik baskı tedbirlerinde, açıkça, bu derece ileri gitmesi, faşizm tercihi geçerli olmadıkça beklenemez. Yine de Demirel CHP'nin bir başka yönden vermeye çalıştığı güveni, kendi meşrebine uygun yönden vermek için başka tedbirlerinden söz etmek, asayışı bu yolla sağlamaya çalışacağını hissettirmek, bu tedbirleri demokles kılıcı gibi kafalar üzerinde asılı tutmak, ve yer yer de uygulamak zorundadır. Zorundadır, ancak gücünde olduğu, kolay kolay söylenemez.

CHP İKTİDARA MI HAZIRLANIYOR?

Böyle bir ortamda, MC, bütün dış görüntülere, MSP'nin 12 Ekim sonrasında ileri sürdüğü, büyük bir kısmı Demirel için asla kabul edilmez olan ve uygulanmayacak şartların önemli kısmının AP tarafından kabul edilmiş gibi gösterilmesine rağmen, çatırdamaktadır. MSP şimdilik motor sanayiinde taviz alma umuduyla sesini kesmiş görünse de, MHP saldırıları artmıştır. «Bu hükümet mi milliyetçi» diye alay etmektedir Türkes. Faşizm özlemlerinin uygulama alanına geçirilmemesini hazmedememektedir. MSP ile çelişkiler ise, hele MSP içindeki belli bir kanadın görüşleri hesaba katılacak olursa derinleşmektedir. Bir aydan bu yana, halâ Meclis Başkanı seçilememiş olması, MC'nin ve genel olarak sermaye kesimlerinin kendi iç tutarsızlıkları ve güçsüzlüklerinin de bir sonucudur.

Böyle bir ortamda, MC iç ve dış olaylarla yıpranırken ve ardındaki sermaye destekleri güvenilir ölçüde sağlam değilken, CHP'nin yeni bir tırmanış içinde olduğunu söylemek mümkündür. Ecevit, son Parti Meclisinde, MC'nin artık Parti Meclisi bildirisinde, CHP merkezi gerek sermayeye gerekse kitlelere «sulh-sukûn vaatmekte» ve kendilerinin herkese yarayacak bu sulh sukûn ortamının tek ve gerçek mimarları olduklarını belirtmektedirler.

Bu arada CHP'nin NATO'nun askeri kanadından çıkılması yolunda bir önerge verilmekte, bu önerge Parti meclisinde CHP içindeki her iki kanadın en etkin bilinen kişilerince, «yersiz ve zamansız» olarak nitelenmektedir. Türkiye'ye resmî gayri resmî ziyaret için gelen her yabancı devlet ve siyaset adamının, Ecevit'le de bir kahvaltı etmesi adeta siyasi gelenek haline almıştır. Ecevit, 1975 dünyasının bir sosyal demokrat liderine uygun bir çizgi izleyerek, Bulgaristan, Romanya'dan Batı Almanya'ya kadar çeşitli ülkelerle temaslarını sıkılaştırmakta, gelecekteki muhtemel iktidarının hazırlıklarını sürdürmektedir. Erken seçim sloganı bırakılmıştır. Şu anda CHP için gereksiz bir slogan halindedir erken seçim. Buna karşılık MC'nin ve Demirel'in çıkmazlarının artmasını erken seçim sloganının bizzat Demirel tarafından dolaylı yolla da olsa atılmasını beklemektedir CHP. Bu da, kendi açısından akıllı bir taktik olmaktadır.

CHP'nin bugün değilse yarın iktidar hazırlığı içinde olduğunun bir başka belirtisi de son Parti Meclisi toplantısında alınan bazı kararlardır. Örneğin referandum konusunda, Devlet Güvenlik Mahkemeleri konusunda, yatırımlar konusunda CHP genel merkezi ancak iktidara giden yolda, kitlelerden oy ve güven istediği zamanlar ve sermaye kesimine yeterli güveni vermiş olmanın rahatlığı içinde söyleyebileceği kadar net şeyler söylemektedir.

Kısaca CHP, belki daha bazı yollardan geçecek olan, belki çok kolay gerçekleşmeyecek olan, belki kısa süreli bir iktidara hazırlanmaktadır. Tıpkı MC'nin ömrünün az kaldığını bildiği halde, yeni baskı tedbirlerine hazırlanması gibi.

Son ayların, siyasal ortamında, işçi sınıfı sosyalistlerine düşen görev, ayrı bir yazının konusudur. Ancak, yine de temel görev, demokratik mücadelenin birliğini, demokratik güçbirliğini, ne bahasına olursa olsun gerçekleştirmeye çalışmak; kitlelerin mücadelesine öncülük edebilmek, işçi sınıfı ve emekçi kitleleri aldatıcı umutlar ardında burjuvazinin ardına takılmaktan, burjuva ideolojisinin tasallutundan kurtarmak için biran önce örgütlenmesini güçlendirmek, sosyalistlerin ilkeli birliğini sağlamak, sosyalizm içi sapmalarla mücadeleyi yoğunlaştırmak, en önemlisi de kitlelere gidebilmek, kitlelerin bağrında varolabilmek için sabırlı, örgütlü, birlikli, ilkeli, sağlam ideolojiye dayalı mücadeleyi, iktidar alternatifini ve iktidar mücadelesini işçi sınıfının bağımsız çizgi ve politikasından taviz vermeden sürdürmek olarak belirlenebilir.

Bu güç görevin üstesinden mutlaka gelecektir. Sonunda uzun vadede belirleyici olan, toplumsal gelişmenin ve tarihin şaşmaz, değişmez yasaları olacaktır.

Parti Meseleleri:

Demokratik merkezîyetçilik ve işçi sınıfı partisinin birliği

Alexander Samosudov

Demokratik Merkezîyetçilik ve İşçi Sınıfı Partisinin Birliği

Alexander Samosudo

Bir İşçi Sınıfı partisinin, öncü rolünün başarılı şekilde yerine getirilmesi için en önemli koşul kendi saflarının birliğinin sağlanmasıdır.

Bu sorunun bazı yanlarını incelemeden önce birkaç noktaya dikkat çekmede yarar vardır.

Mevcut literatürün incelenmesi, gelişmiş sosyalist toplum aşamasında parti birliğinin sağlanması mücadelesinin sorunlarının ve çağımız koşullarında bu mücadelenin aldığı özelliklerin, (aslında bu sorunların derin bir incelemesinin büyük bir teorik ve pratik önemi olmasına rağmen), yeterince araştırılmış olmadığını gösterir.

Bir işçi sınıfı partisi için, saflarının sağlanması sürekli bir gereklilik ve eyleminin her aşamasında gelişmesi için bir zorunluluktur. Devrimci ve ileri güçlerin yeni bir ileri hareketinin imkânlarının büyümekte olması ve partinin rolünün öneminin artması ile belirlenen şimdiki aşamada bunun pek özel bir önemi vardır. Uluslararası olayların dinamizminin artması ve sosyalizmin dünyada ilerlemesiyle belirlenen bu durumda, işçi sınıfı partilerinin, sosyalist ülkelerin halklarının, uluslararası işçi sınıfı hareketinin tüm kısımlarının ve bütün antiemperyalist güçlerin mücadele birliği ve dayanışmasının sağlanması dair tarihi sorumlulukları gitgide artmaktadır.

Her işçi sınıfı partisinin politikasının etkinliği ülkelerindeki başarılarına ve diğer kardeş partilerin başarılarına ve birlikte çalışmalarının derecesine bağlıdır. «Her parti ne denli güçlü ve birlik içindeyse, hem ülkesinde, hem de uluslararası sosyalist harekette rolünün hakkını o denli iyi bir şekilde verir.»

Bu sorunun incelenmesinde iki yan belirgin olarak ortaya çıkar. Herşeyden

önce bu sürecin objektif temeli gözden kaybedilmemelidir. Lenin, ancak «objektif gerçeklikte birlik içinde olan» (2) olgular sözkonusu olduğu zaman birlikte konuşulabileceğine işaret etmiştir. Partinin birliği, işçi sınıfının temel çıkarlarının ortaklığının yansımasıdır. Daha «Manifesto» da mücadelenin her yerde aynı karakterde olan yerel çıkış noktalarının ulusal planda bir sınıf mücadelesi şeklinde merkezleştirilmesi olarak tanımlanmış olan bu süreç (3), örgütlü bir güç olarak proletaryanın birlik halindeki siyasi partisinin gerekliliğini şart koşar.

Proletaryanın sınıf mücadelesinin gelişmesiyle eylemlerinin birliğinin sağlanması için ihtiyaç da gitgide daha belirgin bir şekilde hissedilir. Bu ihtiyaç, proletaryanın gitgide yeni guruplarının mücadeleye katılması, yeni amaç ve görevlerin ortaya çıkması ve burjuvazinin çalışan kitlelerin devrimci atılımını bölerek zayıflatma çabalarının gitgide inceleşen taktikleri tarafından belirlenir. İşçi sınıfının partisinin bir gelişme kanunu olarak Parti saflarının sağlanması bu objektif ihtiyacı yansıtır.

Partinin birliğinin sağlanması sürecinin ikinci yanı, proletaryanın kendi sınıf çıkarlarının ortak olduğunun artan ölçüde bilincine varması zorunluluğundan ve aynı zamanda, parti faaliyetinin ve toplumunun gelişmesinin farklı aşamalarında partinin birliğinin sağlanması şeklindeki objektif eğilim ile bunun en mükemmel şekilde sağlanacak yol ve araçların bulunmasını yansıtan tedbirlerin uygulanmasından çıkar. Bu yüzden partinin birliğinin sağlanması objektif olarak belirlenmiş ve bilinçli bir şekilde yönetilen bir süreçtir.

Partinin birliğinin sağlanmasının objektif süreci, toplumdaki sosyal-ekonomik değişimlerin etkisi altındaki kendi sosyal temelinin gelişmesine bağlıdır. Parti kendisini dış dünyanın etkisinden ayıramaz. Lenin partinin, «kendi Safları dışında olanları da kısmen yansıttığını» (4) söylemiştir.

Burada sosyal çevre koşullarının etkileri değişmez değildir, çünkü bu çevrenin kendisi değişir. Kapitalizmin devrilmesinden önce ve sosyalist devrimin ilk yıllarında antagonist sınıflar ve sınıf mücadelesi olduğu sürece, işçi sınıfının homojen olmaması yüzünden, burjuva ideolojisinin etkisinden, küçük burjuva kendiliğinden ortaya çıkar, özel bir ideolojik düzeye ve kendi grup disiplinine sahip oportunist guruplar ortaya çıkar.

Sömürücü sınıfların aşılmasıyla sosyalizmin oluşumu sürecinde, gitgide sağlanmayan ve böylelikle parti düşmanı akımların ve gurupların varlığının sosyal temelini yok eden ve partinin birliğinin sağlanması için yeni ön koşullar oluşturan, toplumun moral ve politik birliği gelişir. Ancak bu, yeni toplumda partiye de yansıyan değişik görüşlerin, yorumların ve geçici çelişkilerin ortaya çıkmayacağı anlamına gelmez. Ama bu çelişkiler artık sınıf antagonizmalarını yansıtmamaktadır.

Toplumdaki ve partideki sosyo-politik durumun değişimiyle birlikte parti birliği için mücadelenin devrimci hareketin ve sosyalist oluşumun değişik aşamalarındaki biçimleri de değişir. Genel kural her aşamanın kendine özgü özel likleri gözönüne alınarak gerçekleştirilir. Antagonist çelişkilerin koşulları altında çeşitli oportunist akımlar için sosyal temel varoldukça, partinin birliği için mücadele genellikle fraksiyonculuğun ve guruplaşmaların aşılması biçiminde ortaya çıkar.

Gelişmiş sosyalist toplumun koşulları altında tüm işçi sınıfı sosyalistlerinin görüş ve eylem birliğinin daha sağlanması ön plana çıkar. Parti buna sayısal büyümesinin ve üye yapısının ayarlanması, sosyalist teorinin yaratıcı bir şekilde geliştirilmesi, bu temel üzerinde parti üyelerinin, ideolojik - politik eğitiminin güçlendirilmesi ve bunların parti politikasının oluşturulması ve uygulan-

masındaki sorumluluk ve etkenlikleri ile, ideolojik - politik düzeylerinin yükseltilmesi ile erişir.

Partinin birliğine dair leninist görüş, partinin ideolojisindeki, taktiğindeki ve örgütlenmesindeki birliği içerir. «Bütün sosyalistleri birleştiren ve bunların ken disinden tüm bilgilerini çıkardıkları devrimci bir teori olmadan güçlü bir sosyalist parti de olamaz.» (5) İşçi sınıfı partilerinin, tüm uluslararası sosyalist hareketinin ideolojik birliğinin temeli işçi sınıfının bilimine sadakattır. Burada ölçü lâf ve bildiriler değil, sosyalizm adına pratik eylemlerdir.

Partinin program ve taktik çizgisi tüzükle birlikte, Lenin'in dediği gibi, aşılması partinin birliğinin zedelenmesi demek olan partilliliğe uygun olmayan davranışların sınırını belirler.

Burada tüzük partinin programla belirlenmiş olan amaç ve görevlerinden çıkararak örgütlenme ilkelerini, parti içi hayatın normlarını, partinin örgütlenme yapısını temellendirir. Lenin proletaryanın yenilmez gücünü şurada görürdü: «Partinin, marksizmin ilkeleri üzerinde yükselen ideolojik birliği, örgütün maddi birliği ile pekişir.» (6)

Lenin, partinin birliğine karşı tavrı ve program, taktik ve örgüt sorunlarında revizyonizm ve oportünizme karşı uzlaşmazlığı, partinin gerçek devrimci karakterinin ve işçi sınıfının bilimine bağlılığını ölçüsü olarak görürdü.

Bu yazıda demokratik merkezîyetçilik temeli üzerine işçi sınıfı partilerinin örgütsel birliğinin bazı sorunları ele alınacaktır.

Bu birliğin koşullarının incelenmesi, demokratik merkezîyetçiliğin güncelliğini ve hayati önemini, onu eleştirenlerin dayanaksızlıklarını ve onun tutarlı ve doğru biçimde pratik eylemde uygulanmasının gerekliliğini göstermektedir. Demokratik merkezîyetçilik partinin örgütsel birliğinin temelini oluşturur. SBKP Merkez Komitesinin XXIV. parti Kongresine sunduğu hesap verme raporunda «Partinin gücünün ve eylem yeteneğinin büyük ölçüde demokratik merkezîyetçilik ilkesinin doğru ve sürekli bir şekilde gerçekleştirilmesiyle belirlendiğini tecrübeler göstermektedir» (7) denmektedir. İşçi sınıfı partisi canlı, yüksek düzeyde örgütlü, gelişen bir organizmadır. Bilindiği gibi her yaşayan organizmanın normal ve sağlıklı bir şekilde çalışması, ancak yaşam faaliyetinin o organizmaya özgü «parametreleri» kalıcı olduğu sürece mümkündür. Bu değerlerden herhangi bir sapma hastalıklı oluşumların temelini ve başlangıcını oluşturur.

Parti, emekçilerin sınıf örgütü olarak ancak, birincil olarak tüm üyelerin aktif olduğu, ikincil olarak parti saflarının eylem birliği sağlandığı sürece normal olarak işler.

Demokratik merkezîyetçilik aynı inançta olanların bir merkezi örgütü olan ve iç hayatı geniş bir demokratik temel üzerine kurulmuş olan partinin eylemi için normal koşulları güvence altına alır. Demokratik merkezîyetçilikten taviz verme, parti hayatının ondan oluşan normlarının yanlış konulması, pratik eylemde demokrasi ve merkezîyetçiliğin diyalektik bağın bozulması, parti hayatında hastalıklı olgulara götürür, eylem birliğini tahrip eder ve kriz durumlarını getirir.

Demokratik merkezîyetçilik ilkesi otomatikman birliğe götürmez. Bu birlik tüm parti üyelerinin ve öncü parti organlarının amaca yönelik eylemi ile oluşur ve sağlamlaşır ve kendini yalnızca parti politikasının hep birlikte kabulünde değil, aynı zamanda bu politikanın gerçekleştirilmesindeki cansiperane ve dayanışmalı çalışmada gösterir. Partimiz partinin birliğinin sağlamlaştırılması üzerine Lenin'in vasiyetini şerefle tutmaktadır. Sovyet devrimcilerinin birliğinin etki gücü SBKP XXIV. parti kongresinin kararlarının başarılı bir şekilde ger

çekleştirilmesinde, yüksek düzeydeki politik aktiflikte ve SBKP'nin leninist merkez komitesinin etrafında sıkı sıkıya birleşmede açıkça ortaya çıkmaktadır.

Demokratik merkezîyetçilik ilkesinin sonucu olan partinin eylem birliği için en önemli koşulu Lenin, parti disiplini görmüştür. Lenin, disiplin olmaksızın proletaryanın örgütü olamayacağını, partinin birliğinin ve saflarının mücadeleye gücünün imkânsız olduğunu bolşevizmin tecrübelerinin genelleştirilmesinde ortaya koymuştur.⁽⁸⁾

İşçi sınıfı partilerinde ve herşeyden önce SBKP'de «gerçek» bir parti içi demokrasinin olmadığını ispatlamakla uğraşan revizyonistlerin en hoşlandıkları yöntemlerden biri, parti disiplini ile demokrasiyi birbirine karşıt gibi göstermeleridir. Düşmanlarımız sosyalist partilerin hayatındaki gerçek süreçleri çarpıtmakta ve her parti üyesinin doğrudan veya temsilcileri vasıtasıyla parti meselelerine iştirak ettiğini ve leninist anlamıyla parti içi demokrasinin esasını oluşturan parti hayatındaki böyle bir düzenin partinin çabalarıyla sürekli olarak mükemmelleştirildiği gerçeğini hasıraltı etmektedir.

Revizyonistler parti içi demokrasinin esasını küçük burjuva bir açıdan be lirlerler ve partide fraksiyonlar ve gruplaşmalar olmadığı sürece, azınlık çoğunluğa uyduğu sürece, serbest görüş açıklama parti disiplini tarafından bastırıldığı sürece gerçek bir parti içi demokrasiden söz edilemeyeceğini hep bir ağızdan iddia ederler. Bu hatalı, bilimsel olmayan görüş, demokrasi ve merkezîyetçilik arasındaki diyalektik bağın önemsenmemesinden kaynaklanmaktadır.

Demokratik merkezîyetçilik uçsuz bucaksız bir demokrasi, yani demokrasi diye yutturulan ve küçük burjuva ideologlarının kalplerinde yatan anarşist bir disiplinsizlik değildir. Partinin örgütsel inşasının ve eyleminin birlik içindeki bütünsel temelini oluşturan bu ilkenin böylesi şiddetli, kızgın saldırılara hedef olması raslantı değildir. Parti içi demokrasinin çok yanlı gelişmesi aynı zamanda hem parti disiplininin sağlamaştırılmasını hem de parti üyelerinin kendi organlarındaki ve genel olarak partinin bütünündeki sorumluluklarının artırılmasını şart koşar. İşçi sınıfı partileri bu tek doğru yolda yanılmaksızın ilerlemektedirler. Onlar Lenin'in, çelik bir parti disiplininin yalnızca doğrudan devrimci eylem zamanında değil, her zaman zorunlu olduğu şeklindeki sözlerinden yola çıkmaktadırlar... Bu daha sonraki sosyo ekonomik ve demokratik değişimler boyunca ve gelişmiş sosyalist toplumun koşulları altında da tüm güncelliğini sürdürür.

Parti disiplininin gerçek ifadesi ve eylemini birlik içindeki örgütlü bir bütün olarak gerçekleştiren partinin birliği için en önemli koşul, azınlığın çoğunluğa uymasıdır.

Lenin'in kurduğu ve sürekli müdafaa ettiği partinin birliği, işçi sınıfının biliminin ve proletarya enternasyonalizminin ilkelerine bağlılığa dayanmaktadır. Bu, işçi sınıfının kolektif ruhunu, devrimci becerisini, tarihî misyonunu yansıtır ve ona örgütlenmenin ve eylem birliğinin muazzam gücünü sağlar. Azınlığın çoğunluğa uyması herhangi bir buluş olmayıp, tersine partinin normal bir şekilde çalışması için pratik bir zorunluluktur. Bu, partiye sözden eyleme geçme, bütün görüşlerin gerçek değerini pratikte sınama imkânını verir. İşçi sınıfının ve partisinin başarılı mücadelesi için gerekli olan eylem birliğine varan başka hiç bir yol yoktur. Lenin «İşçilerin birliği üzerine» adlı yazısında, «Bir sorunun görüşülmesi; çeşitli görüşlerin öne sürülmesi ve dinlenmesi, örgütlü marksistlerin çoğunluğunun görüşünün tesbiti, bu görüşün bir kararla ifade edilmesi, bu kararın aynen uygulanması bunu dünyanın her yerinde, tüm akıllı insanlar birlik olarak tanımlarlar.»⁽⁹⁾ diyordu.

Eylem birliğini koruma aracı olarak azınlığın çoğunluğa uyması talebinden vazgeçilmesinin ve işçi sınıfı partilerinde fraksiyon serbestisinin ve gruplaşmaların yeniden canlandırılmasının gerekli olduğuna dair objektif nedenler bulmak güç, hatta olanaksızdır. Böylesi bir adım en çok daha geniş bir parti içi demokrasinin, görüş serbestisinin sağlanmasının gerekli olduğu iddiası ile maskeleyenmektedir.

Bununla ilgili olarak şunlar söylenebilir. Birinci olarak bilindiği gibi marksistler hiç bir zaman işçi sınıfının ve partisinin zararına da kullanılabilecek olan mutlak demokrasi tezinin taraftarı olmamışlardır. Bilindiği gibi geçmişte toplumun ve parti hayatının demokratlaştırılması bayrağı altında, partinin tahribine kadar varan gelişmeler olmuştur. İkinci olarak parti düşmanı ve antile-ninist bir anlam verildiği zaman demokrasi kavramının kendisi sahteleştirilir. Azınlığın çoğunluğun istediğini kabul etmesi istenirse, bu demokrasinin baskı altına alınması olarak görülür. Fakat azınlığın «haklarının sağlanması» ve azınlığın alınmış kararların yerine getirilmesini reddetmesi ve «görüş birliğine varmama serbestisi» demokrasinin işaretleri olarak kabul edilir. Bu tür bir yaklaşım haklı olarak eleştirilir.

Ve üçüncü olarak, birlik için mücadele, kapsamlı bir fikir alışverişini, eleştiri ve özelleştirinin-parti hayatındaki hastalıklı görünümle en önemli mücadele biçiminin-mümkün olduğu ölçüde yaygınlaşmasını hiç de dışlamaz, tersine şart koşar. Kim bunu inkar ederse, genel bilinen gerçekler önünde gözünü kapıyor demektir.

Lenin, «Proletaryanın, tartışma ve eleştiri özgürlüğünün olmadığı bir eylem birliğini» tanımadığını vurgulamıştır. (10)

Lenin'in «eleştiri özgürlüğü» sorununda, eleştirinin birinci olarak parti programı açısından yapılması ve ikinci olarak programla getirilmiş görevlerin gerçekleştirilmesinde partinin eylem birliğinin sağlanmasına katkıda bulunmasının şart olduğu şeklindeki görüşü işçi sınıfı partisinin birliğine karşı olanların hoşuna gitmez. Lenin «Parti tarafından kararlaştırılmış bir eylemin birliğini zorlaştıracak veya mezara gömecek hertürlü eleştiriye izin verilmemesine» dair kesin konuşmuştur. (11) Lenin, tartışma ve eleştiri özgürlüklerini ve görüşlerin her türlü mücadelesini, eylem birliği ve pratik davranış birliğiyle eş anlamlı olan partinin ve örgütlülüğün sağlamlaştırılması açısından ele almıştır (12) O tüm eylemlerin ve davranışların, yalnızca ilerlettikleri ve geriletmedikleri, proletaryayı ideolojik olarak birleştirdiği, kaynaştırdığı, onu alçaltmayıp, yozlaştırmayıp, zayıflatmayıp yükselttiği ölçüde ve sadece bu yüzden değer taşıdığı görüşündeydi. Lenin, «Partinin politik davranışı birlik halinde olmalıdır. Belirli eylemlerin birliğini yaralayan her türlü çağrı'ya hem kitle toplantılarında hem de parti toplantılarında ve parti basınında izin verilemez.» (13)

Lenin birliğin özünü kısa bir formülde özetlemiştir: Bir karar alındıktan sonra, tüm parti üyeleri tek bir kişi gibi davranmak zorundadır.

Alınmış kararlara uymamayı azınlığın bir hakkı olarak meşru gösterme çabası, partide, özel bir düzey ve statüde, çoğunluk tarafından alınmış kararların uygulanmasına uyma mecburiyeti olmayan grupların hukuka uygunluğunu kabul etmek anlamına gelir. Bunda ise, parti birliğinin leninist tanımıyla hiç bir uygunluk yoktur. Fraksiyonculuk ve gruplaşmalar parti birliğiyle hiç bir şekilde bağdaştırılmaz. Partimiz tarihindeki keskin parti içi mücadelenin tecrübeleri bunu ispatlar. X. Parti kongresinin Lenin'in inisiyatifiyle yazılmış olan «Partinin birliği üzerine» adlı karar bu deneylerin ışığında kabul edilmiştir. Bunu, içinde parti politikasının önemli sorunlarına özel bir açıdan yaklaşan oportunist grupları saflarından ihraç etmiş olan bir dizi kardeş partinin çağdaş tecrübeleri de ispatlamaktadır.

Bilinçli işçilerin çoğunluğunun iradesine karşı çıkan grup ve kuruluşları Lenin bölücü gruplar olarak adlandırmıştır.⁽¹⁴⁾ Eğer işçi sınıfının partisi devrimci öncü olarak kalmak ve bir tartışma klübüne benzemek istemezse, parti disiplinine aldırmayan ve bunun yerine grup disiplinini koyan fraksiyon ve gruplaşmalara izin veremez. Fraksiyonların gerekliliğini ispatlamaya çalışan her çaba, leninist demokratik merkezîyetçilik ilkesi ve partinin leninist birliğine karşı bir saldırı olarak değerlendirildi. Fransız Komünist Partisinin XIX. Parti kongresinin tezlerinde «İşçi sınıfı sosyalistleri eğilimleri ve fraksiyonları kurumlaştırma hakkını talep ederek demokratik merkezîyetçiliği yıkmaya çalışarak güden her türlü oportunist çabayı reddederler», çünkü fraksiyonların tanınması «partinin bölünmesi anlamına gelecektir.»⁽¹⁵⁾ denmektedir.

Lenin fraksiyonculuğun karakterini ve özünü açığa çıkarmış ve oportunist unsurlara karşı kararlı bir mücadele yürütmenin niçin gerekli olduğunu açıklamıştır. Günümüzde ise, bazıları sapan görüşleri savunan sosyalist grupları meşru kabul etmenin gerekli olduğunu ve bu gruplar partide kalsalar da partinin birliğinin sağlanabileceğini ispatlamaya çalışmaktadır. Lenin, yeni mücadele koşullarını ve partinin yeni görevlerini (özellikle toplumsal gelişmenin dönüm noktalarındaki) anlamamış ve partinin çizgisine karşı çıkmış olan sosyalistleri sabırla ikna etmenin zorunlu olduğunu hiç bir zaman inkar etmemiştir.

Fakat bu kişiler, hatalarını ve parti düşmanı görüşlerini sürdürdükleri, hiç bir şeyden çekinmeksizin bunların propagandasını yaptıkları, partiyi —hem de en elverişsiz zamanlarda— tartışmalara boğdukları ve görüşlerine taraftar elde etmeye çalıştıkları zamanda ise Lenin yalnızca ideolojik etkileme ve ikna etmeyi yetersiz bulmuştur. O, eğer partinin kararlaştırdığı bir eylemin birliği bozulursa, «ilkeler öylesine ciddi yaralar alma durumuna gelir ki, örgütsel ilişkilerin koparılması bir görev olur»⁽¹⁶⁾, diye ihtar etmiştir. Lenin, «marksistlerin marksizmin hasımları ve kalpazanları ile birliğini değil **marksistler arasındaki birliği**»⁽¹⁷⁾ savunmuştur.

Bazı yazarlar çoğunluk kavramının «belirsiz» olduğunu, doğru konulmadığını iddia ederler: Parti hayatının önemli bir sorunu ile ilgili bir kararın alındığı şu veya bu forumdaki çoğunluğun genel olarak parti çoğunluğu olarak kabul edildiğini ama bu forumun tüm parti üyelerinin çoğunluğunu hiç de temsil etmediğini, dolayısıyla sosyalist partilerde partideki çoğunluğun görünüşünün doğru belirlenmesi için kesin bir tekniğin bulunmadığını ve bu nedenle bu partilerde bir «hiyerarşi» olgusunun mevcut olduğunu vb. ileri sürerler.

Bu söylenenler, işçi sınıfı partilerinin birliğinin hasımlarının, bu birliğe karşı mücadelelerinde her türlü aracı kullandıklarını ispatlar. Onlar kesinleşmiş yerleşmiş kavramlara değişik anlamlar getirmeye ve bunları partinin birliğine karşı kullanmaya çalışıyorlar. Oylamanın birliktelliğinin, bizim dediğimiz gibi ideolojik beraberliğinin bir ifadesi ve partinin doğru anlaşılması politikasının daha önceki kapsamlı tartışmalara dayanan bir ifadesi olmadığını aksine demokrasinin bir sınırlandırılması olduğunu ileri sürmek istiyorlar. Onlar, sosyalistlerce seçilmiş bir forumun çoğunluğuna karşı parti kitlelerinin çoğunluğunu koyarlar. Aynı şekilde çoğunluğun belirlenmesine dair kendi yöntemlerini bize zorla kabul ettirmekten de vazgeçmemektedirler.

Parti örgütlerince seçilmiş olan ve onların tüm görevine sahip olan en itibarlı, tecrübeli ve ilkelere bağlı sosyalistlerden oluşan parti komiteleri ve organları parti üyelerinin kitesinin görüşlerini en açık bir biçimde ifade ederler. Parti forumlarındaki çoğunluğu, bunların temsil ettikleri parti üyelerinin çoğunluğuna karşı göstermeyi yalnızca partiyi fraksiyonculuk ve «içerde pluralizm» açısından ele alan ve bu arada ideolojik beraberliği ve parti üyelerinin ana kit-

lesinin görüşlerinin birliğini ciddiye almayan kimseler becerirler. Çoğunluk kavramının yeniden ele alınmasına, sadece, ideolojik açıdan parti forumlarında çoğunluğun görüşlerinden ayrılmış olanlar gayret gösterir. Çoğunluğun tutarlı devrimci tavrı, fraksiyonculuk ve gruplaşma taraftarlarını, parti forumu dışında bir dayanak aramaya, çoğunluğun kanunsuzluğu üzerine yaygara koparmaya, hatta kitlelerin desteğine sahip olmak için her türlü araca başvurmaya zorlamaktadır. Bu pek iyi bilinen bir tablodur. Zaman geçmiş, araçlar değişmiştir, ama Lenin tarafından açığa çıkarılmış olan örgütsel oportünizmin özü değişmemiştir. Oportünizmin demokratik merkezîyetçilik ilkesini her yok etme dememesine karşı mücadele etmek, daha önce de olduğu gibi şimdi de, partinin birliği ve mücadele gücü için gerekli bir ön koşuldur.

Partinin birliği için, örgütlenme biçimleriyle ilgili sorunların doğru bir şekilde çözümü büyük önem taşır.

Deneyler, devrimci bir partinin eylem birliğinin, tüm partinin politikasının yürütülmesi için kapsamlı yetkilerle donatılmış ve partinin tüm eylemlerini birleştiren ve yönlendiren yönetici bir merkez olmaksızın düşünlemeyeceğini gösterir. SBKP XXIV. Parti Kongresinde Brejnev, «Partimiz daima ve her yerde birlik içinde, kaynaşmış bir güç olarak ortaya çıkıyorsa, ülke içinde, ve uluslararası olayların sahnesinde kararlı hareket ediyor ve önündeki görevleri başarıyla çözüyorsa, bu çok büyük ölçüde, cumhuriyetlerdeki, bölgelerdeki, illerdeki, şehirlerdeki ve mahallelerdeki parti örgütlerinin, parti politikasını tutarlı bir şekilde gerçekleştirmelerinden ve SBKP Merkez Komitesinin sadık birer desteği olmalarından ötürüdür» (18) demiştir.

Demokratik merkezîyetçilik ilkesine revizyonistlerden gelen saldırılar çoğunlukla yerel organları partinin merkezi birimlerine, en alt düzeydeki örgütleri en üst düzeydekine karşı çıkarma yönünde olmaktadır. Amaç, bu sonuçlarının parti içindeki durum üzerindeki etkisini zayıflatmaktır. Bütün bunlar tabiiyle, demokrasiyi genişletmek ve aşırı merkezîyetçiliği önlemek bahanesiyle yapılmaktadır. İşçi sınıfı partilerine karşı, bunların halâ alt organların daha üst düzeydekilere uyması mecburiyetini vurguladıkları, ama bu en üst organların da tüm partiye veya üyelerinin çoğunluğuna uymasının gerekli olduğunu vurgulamadıkları suçlaması yapılmaktadır.

Bütün bunlardan, «geniş birleşmelere», «aynı görüştekilerin ve savaşçıların yeni birliklerine», partinin varlığının «yeni biçimlerine» duyulan büyük özlemin, yani marksizm döneklerinin uzun zamandan beri birlik halindeki merkezleşmiş sosyalist partilere karşı bir alternatif olarak koydukları şu amorf, birlik halindeki eylemlere yeteneği olmayan örgütlere olan özlemin çıkartılması hiç de güç değildir. Bu tür «birleşmelerin» örgütsel yapısının temelini, yerel parti örgütlerinin kapsamlı özerklikleri oluşturur.

Birlik halindeki merkezleşmiş devrimci parti yerel parti örgütlerinin özerkliğini dışarmaz, tersine şart koşar. Ne var ki, işçi sınıfı sosyalistlerinin özerklik anlayışlarıyla, anarşist ve oportünist tasarıların birlik halinde merkezleşmiş partiyi, aralarında örgüt ve disiplin birliğinin bağları olmayan parçalara bölme tasarılarının hiç bir ilişkisi yoktur.

Bilimsel anlamda özerklik, ilk olarak demokratik merkezîyetçilik ilkesinin tanınması anlamına gelir; özerklik, «merkeze tabi olma zorunluğu varolacağından» (19) bir birlik halinde merkezleşmiş bir parti çerçevesinde özerklik demektir.

İkinci olarak bu, yapıları bakımından enternasyonal olan yerel parti örgütlerinin bölgesel özerkliğidir.

Üçüncü olarak bu yerel sorunlarda özerkliktir. SBKP tüzüğünde «Tüm par-

ti örgütleri parti politikasıyla çelişkili olmamak kaydıyla yerel sorunlarda karar vermede özerktirler» (20) denir. Lenin «merkezin her ufak tefek şeye karışmasından serbest olmak anlamındaki özerklikten» (21) bahsetmiştir. Bu da parti tüzüğünde tespit edilir.

Yerel parti örgütlerindeki özerklik partinin merkezîyetçi karakterini zedelemeyiz, demokratik merkezîyetçiliğin alt parti örgütlerinin üstlerindeki uyması gereğine karşı değildir. Merkezin kapsamlı haklarını ön koşar. Friedrich Engels, içinde yerel organların en üst kademeğe belirli hakları tanımadıkları bir birlik halindeki örgütün tasavvur edilemeyeceğini söylemiştir (22).

Partinin gelişmesi yerel parti örgütlerinin rollerinin artırılmasına, haklarının genişletilmesine bağlıdır. Partinin genel gelişmesi, öncü rolünün büyümesi bunu gerektirir. Ancak bu, yerel komitelerin eylemleri partinin genel politikasına karşı oldukları zaman bunları düzeltmek üzere her türlü yetkiye sahip olma zorunda olan merkezin rolünün zayıflatılması demek değildir.

Son olarak çok uluslu bir ülkede eylem birliğini güvence altına almak zorunda olan bir partinin örgütsel yapısı üzerine bir kaç söz söylemek gerekir. Bazı çok uluslu ülkelerde leninist kavram ve pratiğe karşı görüşlerin savunulmasına rastlandığından, partimizin bu konuda uzun yıllar boyunca edindiği tecrübelerle değinmek bizce gereklidir.

Lenin demokratik merkezîyetçilik ilkesini proletarya enternasyonalizmi ilkesiyle yakın bir bağlılık için ele almış, birbirlerine tamamen uygunluklarını ve karşılıklı etkilerini ortaya çıkarmıştır. Merkezîyetçilik ile enternasyonalizm bir partinin örgütsel yapısında ayrılmaz bir şekilde birbirlerine bağlıdır. Bu iki ilke, bunların karşılıklı etkileri ve diyalektik birliği proletaryanın gelişen mücadele koşullarını yansıtır. Birlik halinde merkezi enternasyonal bir parti, tüm ulusların işçilerinin sınıf çıkarlarının ortaklığının örgütsel ifadesidir.

Tecrübelerimiz, partinin demokratik merkezîyetçilik ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine dayanan merkezi örgütlenmesinin federatif bir devlet yapısının koşullarında da korunduğunu, fakat devlet yapısında gerçekleştirilebilen federalizmin, otomatikman partiye, parti yapısına aktarılamayacağını göstermektedir.

Partimizde geçmişte, federatif devlet yapısında birlik içinde merkezîyetçi bir partinin ömürlü olamayacağını savunmuş kişilerin bulunmuş olduğu söylenmelidir. Örneğin Zinoviev şu görüşü savunuyordu: «Birlik halinde merkezi bir parti ve yanısıra devletlerin federasyonu. Uzun bir süre için böylesi bir garanti elbette çok zor tasavvur edilebilir. Burada biri diğerine taviz vermek mecburiyetindedir.» Böylesi bir görüş açısı, ve federasyonun devlet ve parti yapısında ilkesel bakımdan farklı anlam ve rollere sahip olacağını göremediğinden ve çok uluslu bir ülkede parti ve devlet yapısının özelliklerini gözönüne almadığından destek bulmadı ve bulamazdı da.

Devlet yapısındaki federasyon, daha önceki ulusal tahakkümün mirası olan halklar arası güvensizlik ve düşmanlığın yok edilmesi için gerekli ön koşulları yaratır, halkların «gerçekten demokratik ve enternasyonalist bir temel üzerinde» (23) kendi istekleriyle, sıkı sıkıya birleşmelerinin gelişmesine, sağlamaştırılmasına katkıda bulunur. Parti yapısında federasyon ise proletaryanın ve tüm çalışanların ulusal kökenden bağımsız ve birlik içindeki sınıf çıkarlarının birbirinden ayrılması, parçalanması demektir. Bu, hem ulusların kendi gelişmelerinin genel sürecinde hem de yakınlaşmalarının gelişmesinin, dostluklarının ve eylem birliklerinin sağlamaştırılmasının genel sürecinde partinin öncü rolünün gerçekleştirilmesine ters düşer.

Tarih, ulusal sorunun doğru bir çözümünü ve çok uluslu bir ülkede sosyalist kuruluşu sadece federatif bir devlet yapısı ile birlik halindeki merkezleş-

miş bir partinin birleştirilmesinin sağlayabileceğini göstermiştir. Federatif bir devletin parti yapısında demokratik merkezîyetçiliğinin ve proletarya enternasyonalizminin uygulanmasındaki tutarsızlık, deneylerin de gösterdiği gibi kesinlikle partide federalist eğilimlerin güçlenmesine götürür. Partinin birliğinin bozulması, öncü rolünün yok edilmesi tehlikesini getirir. Enternasyonalizm merkezîyetçilikle uyumlu bir birleşmede büyük, bütünleştirici bir güç oluşturur. Oysa parti yapısında federasyon, milliyetçi bir tutumun yansımaları olarak dağıtıcı bir güçtür.

Demokratik merkezîyetçilik ilkesinin tutarlı ve doğru gerçekleştirilmesi böylelikle partinin eyleminde birlik için en önemli koşul olmaktadır. Bu birlik, tüm parti üyelerinin, bir yandan yönetici parti organlarının teşkil edilmesine, partinin eylem programının ve politik çizgisinin belirlenmesine, öte yandan partinin aldığı kararların gerçekleştirilmesine aktif bir şekilde katılmalarını sağlar. Partinin birliği ses ve duman gibidir, eylem birliğinde dile gelmezse sadece bir hayaldir.

Parti birliğinin sağlamaştırılması, sosyalistlerin eylem ve görüşlerindeki birlik, oportünizmle her görünümüyle mücadele objektif bir zorunluluk, devrimci hareketin gelişmesinin her aşamasındaki bir kuraldır.

Devrimci hareketin gelişmesi, sosyalist kuruluş sürecinde toplumsal sosyo-ekonomik dönüşümler, toplumun moral-politik birliğinin sağlamaştırılması — bunlar sosyalistlerin eylem ve görüşlerindeki birliğin daha sağlamaştırılması için objektif koşullar yaratır. Objektif olanaklar ise kendiliğinden bir gidişle gerçekleştirilemezler. Partinin birliğinin sağlamaştırılması amaca yönelik eyleminin sonucudur. Gerçekleştirilmesinin biçimleri partinin ve toplumun her gelişme aşamasındaki sosyo-politik durumca belirlenir.

Günümüz koşullarında demokratik merkezîyetçilik ilkesinin doğru ve tutarlı bir şekilde uygulanması ve politik-ideolojik ve örgütleyici çalışmaların daha da geliştirilmesi için alınan tedbirlerin gerçekleştirilmesi özel anlam kazanır.

- 1) Bkz. : 1969 Moskova Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısı Temel Belgesi, s. 44
- 2) Lenin, Cilt 23, s. 47.
- 3) Marx - Engels, Manifesto.
- 4) Lenin, cilt 32, s. 176
- 5) Lenin, cilt 4, s. 205.
- 6) Lenin, cilt 7, s. 420
- 7) SBKP MK 24. Kongre Hesap Verme Raporu, s. 128.
- 8) Lenin, cilt 31, s. 29/30.
- 9) Lenin, cilt 19, s. 515
- 10) Lenin, cilt 11, s. 315.
- 11) Lenin, cilt 10, s. 447.
- 12) Lenin, cilt 11, s. 315.
- 13) Lenin, cilt 10, s. 447.
- 14) Lenin, cilt 19, s. 517.
- 15) Cahiers de Commune, 1970, sayı 2 - 3, sayı 450.
- 16) Lenin, cilt 11, s. 315.
- 17) Lenin, 20/228.
- 18) Rapor, s. 132 (1971 24. Kongre).
- 19) Lenin, 6/486.
- 20) SBKP Program ve Tüzüğü, s. 142.
- 21) Lenin, 6/486.
- 22) Engels, cilt 33, s. 374.
- 23) Lenin, cilt 21, s. 421.

Lenin'in «Barışçı yanyana yaşama» ilkesi ve bazı itirazlar

Günther Kühne

(Einheit Dergisi)

Lenin tarafından geliştirilen sosyalist ve kapitalist ülkelerin barış içinde yan yana varolması işçi sınıfı sosyalizminin kendi içinde birlik ve bütünlük halinde olan bilimine uygundur ve sosyalist devletlerle tüm uluslararası sosyalist hareket tarafından bu temel üzerinde sürdürülen politikanın önemli bir bileşkenidir. Daha 1915 yılında, Lenin emperyalizm aşamasındaki kapitalizmin eşit olmayan ekonomik ve politik gelişmesi kanununun işlemesinden şu sonucu çıkarmıştı: «Sosyalizm önce birkaç kapitalist ülkede, hattâ belki de tek bir ülkede zafer kazanacaktır.» (1) Sosyalist Ekim Devrimi bu bilimsel öndeyiyi haklı çıkardı. Lenin'in dediği gibi, bu devrimle bütün dünyada başlayan kapitalizmden sosyalizme geçiş, «sosyalist ve kapitalist devletlerin bir zaman için yan yana varolacakları bir süredir.» (2) İşte bu görüşler, doğruluğu dünya tarihince tekrar tekrar kanıtlanan ve kanıtlanacak olan «barış içinde yan yana varolma» ilkesinin genel teorik temelini oluşturur.

Lenin'in bu konudaki ilk sözlerinden, sosyalist ve kapitalist devletler arasındaki ilişkinin günümüzdeki dönüm noktasına kadar uzun bir yol katedilmesi gerektiği ve bu yol çok zor sınavlarla doluydu. Bu nedenle Brejnev yoldaşın şu tespiti her sosyaliste, her barış Savaşçısı'na derin bir mutluluk ve yeni bir eylem gücü veriyor: «Öyle bir zamanda yaşıyoruz ki, artık uluslararası ilişkilerin temelden değiştirilmesinin ön koşulları öncelikle burada, Avrupa'da ortaya çıkmıştır. İyi komşuluk ilişkilerinin kurulmasının ve farklı toplum düzenlerine sahip ülkelerin "barış içinde yanyana varolma" ilkesine dayanarak, karşılıklı yararlar sağlayarak birlikte çalışmalarının yolu açılmıştır. Sovyetler Birliği ise kurulduğu günden beri bu yolu savunagelmiş. Eğer bu görev bugün pratik çalışmalar içinde yerine getiriliyorsa, o zaman şunu açıkça belirtmeliyiz: Biz bu başarıyı dünya sosyalizminin güçlenmesine ve sosyalist ülkelerin artık ölçüleme-yecek kadar artan önemlerine ve etkilerine borçluyuz (3).

Barış : Sovyet İktidarının İlk Sözü :

Kurulduğu ilk günden beri Sovyet iktidarının amacı; yeni Sovyet devleti ile emperyalist güçlerin barış içinde yanyana var olmalarıydı. Geçmişte olduğu gibi bu gün de bu amaç, sosyalizm ile barışın birlikteliğini tanıtlar. Bu birlik; hem insanlığın, emperyalizmin o korkunç belâsından, halkları yok eden savaşlardan kurtulmasını, hem de sosyalizmin inşası için elverişli uluslararası koşulların yaratılmasını içerir.

Örgütlü işçi hareketi başladığından beri, barış için mücadele, işçi sınıfının tarihsel görevinin gerçekleştirilmesinde önemli bir öge olarak bu sınıfın devrimci partilerinin strateji ve taktiklerinde yer almıştır. Sömürücü sınıflar ve bunun tabii sonucu olarak da savaştan çıkarı olan sınıfları içermeyen sosyalizm, insanlık tarihindeki, doğası gereği barışsever olan ve devlet doktrini kararlı bir barış politikasına eşit olan ilk toplum düzenidir. Çünkü Karl Marx ve Friedrich Engels işçi sınıfında, yalnızca sömürüden kurtulmuş bir toplum düzeninin gerçekleştiricisi değil, aynı zamanda, «Efendileri olmak isteyenler savaş naraları atarken, sorumluluğunu bilerek barış buyruğunu verebilecek özgür bir gücü» de görüyorlardı (4). İşte bu nedenle de, dünyanın ilk sosyalist devleti Marx ve Engels'in temel görüşlerinin pratikteki ilk uygulamasıydı.

İktidardaki işçi sınıfının uluslararası arenadaki ilk sözü, 8 Ekim 1917'de bütün Rusya Sovyet Kongresinde tam oy birliğiyle alınan «Barış Kararı»ydı. Lenin şöyle diyordu : «Bu konuda da Ekim Devrimimiz dünya tarihinde yeni bir çağ açmış oldu. Bu, savaşların ortadan kaldırılması yolunda ilk zaferdir.» (5)

O zamandan beri geçen yıllar boyunca bu yolda dünya tarihine malolan başarılar elde edildi. 30 yıl önce Sovyet Halkı'nın ve Kızıl Ordusu'nun faşist saldırganları yenişi, devrimci dünya sürecinin yeni bir sayfasını açtı. Bundan böyle, yeni yeni halkların kapitalizmden sosyalizme geçmesiyle sosyalist dünya sistemi oluştu. 30 yıl içinde uluslararası güçler ilişkisi sosyalizm ve barış lehine değişti. Sınıf savaşının koşulları emperyalizm için daha zorlaştı. Tekelci burjuvazinin önemli çevreleri yeni duruma uyma zorunluğu altında gerçekleri gözden geçirirken boşuna bunalmıyorlar. Biraz daha gerçekçi düşünen emperyalist devlet adamları ise, en iyi ifadesini SBKP'nin XXIV. Kongresinin kabul ettiği Barış Programı'nda bulan, uzun zamandır sosyalist ülkelerce yaygınlaştırılan ve barış yanlısı güçlerce desteklenen yumuşama önerilerine yakınlık gösteriyorlar.

Ama emperyalizmin tekelci kapitalist özünden kaynaklanan saldırganlığı ve kaba güce rağbeti bu yolla ortadan kalkmayacaktır. Bu çok doğal bir şey. Öte yandan emperyalizm sosyalizme karşı beslediği düşmanca amaçlardan da vaz geçmiş değildir. Yoldaş Erich Honecker şöyle diyor: «Emperyalizmin saldırganlığını sınırlayan şey, dünyadaki barış güçleridir. Yani önce Sovyetler Birliği'nin ve bunun yanı sıra tüm sosyalist birliğin güçleridir.» (6)

Emperyalist burjuvazinin etkili güçleri bu yeni güçler oranına halâ karşı çıkıyorlar. Yumuşama politikasına karşı düşmanca tutumlarını, eylemlerini arttırıyorlar, askerî provokasyonlarını sürdürüyorlar ve sosyalist ülkelere karşı düşmanlıklarını yoğunlaştırıyorlar. Bunlar bir çok emperyalist ülkede de çok önemli durumlarda etkili olabildikleri için, emperyalizmde bu iki yön, yumuşama ve saldırganlık arasındaki sınır çok kaypaktır.

Bununla birlikte güçler ilişkisinin temeli üzerinde emperyalist dış politikanın ana yönü kendini uydurmaktır (7). Sosyalist ülkeler topluluğu barışı güvenlik altına alma stratejik çizgisini kararlı bir şekilde sürdürüp, yumuşama sürecini geri döndürülmez bir duruma getirmeye çalışırken, bir yandan da yumu-

şamaya karşıt bir takım eğilimlere karşı büyük bir uyanıklık ve savunma hazırlığı içinde bulunuyorlar.

Yumuşamaya karşıt eğilimlerle birlikte, emperyalist ideologlar da, artık uluslararası yaşamdan kopartılması olanaksızlaşan Lenin'in barış içinde yanyana varolma ilkesine saldırılarını artırıyolar.

Lenin'in kapitalizmin ve sosyalizmin barış içinde yan yana yaşaması kurumini uzun bir zaman süresi için oluşturmadığı savı gibi böyle gerçeklere taban tabana zıt, kaba saba savlar artık pek ileri sürülmüyor. Ama Lenin'in bu ilkesini yalanlama, tahrif etme çabaları artıyor. Lenin'in belirli bazı sözlerini barış içinde yan yana yaşama ilkesiyle çelişirmiş gibi göstermeye yeltenenler sık sık görülüyor. Sosyalistlerin savaşı uluslararası yaşamdan kovup atmak azmini boş çıkarmak isteyen hasımları, hep aynı şeyleri ileri sürerler: Lenin'in 3 Mart 1919 Brest - Litovsk antlaşmasıyla, «halka yalnızca bir an soluklanma olanağı sağlandı»ğini bildiren tespit (9) ve «Sovyet Cumhuriyeti ile burjuva devletleri arasında bir dizi korkunc çatışmanın kaçınılmaz olduğunu söyleyen Mart 1919 tahmini (10). Bu arada Lenin'in sözleri hep tarihle olan bağlantısından soyutlanır, mutlaklaştırılır, ve yönleri saptırılır. Sonunda Lenin için barış politikasının amacının; yeniden derlenip toparlanıp, güç toplayıp, sınıf düşmanına yeniden saldırabilmesi için partiye bir soluklanma olanağı yaratmak (11) olduğu ileri sürülür.

Bu tür «savlar» Lenin'in sözlerini iki yönden tahrif eder. Birinci: Lenin'in Brest - Litovsk barışının halka bir soluk alma olanağı getirdiğini söylemesi, onun bu sözle bir takım temel amaçları formülleştirmesi demek değildir. Aksine tarih tarafından az sonra doğruluğu onaylanan gerçek bir olgunun saptanmasıdır. Ki nitekim, emperyalizm az sonra Sovyet iktidarına saldırmıştır.

İkincisi: Lenin'in burjuva devletleri ile Sovyet Cumhuriyeti arasında patlak vereceğini önceden görüp söylediği çarpışma, «Partinin saldırısı» ile değil (ki burada Sovyet devleti kastedilmek istenmektedir), tam tersine 14 kapitalist devletin devletler hukukuna aykırı müdahalesi ile başlamıştır.

Sovyet halkının «barış içinde soluklanmasını» sona erdiren bu silâhli saldırı, «dünya bolşevizmini» yok etmek amacını taşıyordu. Savaş başladı. Sovyet hükümeti ta başından beri bu askerî savaşı cumhuriyetin güvenliği ile sürekli bir barışın sağlanması için yürütüyordu. VII. Sovyet Kongresi, «Hiç bir zaman vaz geçmeyeceği barış çabasını... ve... Antant devletlerine... teker teker ve hepsine birden yaptığı derhal barış görüşmelerine başlama çağrısını» (12) tekrarladı ve vurguladı. Ama bütün bu barış çağrıları emperyalist hükümetlerce geri çevrildi. Barışı yeniden sağlayabilmek için artık saldırganlar ve beyazlar üzerinde Kızıl Ordu'nun askerî bir zaferi gerekli olmuştu.

Barış içinde yan yana yaşamayı gerçekleştirmek amacıyla savaşan partinin ve Sovyet Devletin zaferi yeni bir dönemi başlattı. Bu yeni dönemi Lenin şöyle tanımlar: «Önümüzdeki dönem artık soluklanacak bir mola zamanı değildir. İçinde uluslararası varlığımızın temellerini kapitalist devletlere karşı mücadelede pekiştireceğimiz yeni bir devirdir.» (13)

Şimdi Sovyet iktidarı artık uzun sürecek bir barış için mücadele etmek olanağını elde etmişti. Sovyetlerin o zamanki Dışişleri Halk Komiseri Çiçerin, 17 Haziran 1920'de Lenin'in barış içinde yan yana varolma yaşama politikasını etrafıca açıklıyordu: «Bizim politikamız bir barış politikasıdır ve herkes de bunu bilmektedir. Bir tek şey istiyoruz. Bizi istediğimiz gibi gelişmekten alıkoymaya kalkmasınlar. Yeni sosyalist düzenimizi barış içinde kurmak istiyoruz. Herkes bilmelidir ki, biz ne düzenimizi ne de iktidarımızı süngülerimizle yaygınlaştırmayız. Barış ve karşılıklı anlayış istiyoruz, ama iki tarafa da aynı koşullar içinde

karşılıklı yararlar sağlayan gerçek bir anlayıştır istediğimiz. Bizim sloganımız eskiden ne idiye, şimdi de odur: Nasıl olursa olsunlar, öbür hükümetlerle barış içinde yan yana varolmak istiyoruz. Bizzat gerçek hem bize hem de diğer devletlere, işçi köylü hükümetiyle kapitalist hükümetler arasında sürekli ilişkiler kurmanın zorunluğunu göstermiştir.» (14)

Bu ifade yeterince açık ve tek anlamlıdır. Geçmişte geçerliydi, günümüzde doğrudur, kapitalist devletler var olduğu sürece, gelecekte de geçerli olacaktır. Halkların barış, güvenlik ve birlikte çalışma uğraşını etkileyen uluslararası koşullar artık temelden değişikliklere uğramıştır. Yeni uluslararası güçler ilişkisi sayesinde —insanlığın gelişiminin ana yönü sosyalizm, uluslararası işçi sınıfı ve tüm devrimci güçlerce belirlenmektedir— Lenin'in barış içinde yan yana yaşama ilkesini sosyalist ve kapitalist ülkeler arasındaki ilişkilerin değer ölçüsü, normu olarak uygulama olanağı ortaya çıkmıştır.

Barışçı Yan Yana Varolma ve Uluslararası Sınıf Savaşı:

Lenin, farklı toplum düzenlerine sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşmalarının «kapitalizmle barış yapmak» anlamına gelmediğini, tam tersine iki ayrı biçimlenmenin, iki ayrı ekonomi düzeninin birbiriyle yarış anlamına geldiğini durmadan tekrarlamıştır (15). Yan yana yaşamının en barışçı biçiminde bile kapitalist ve sosyalist devletler arasındaki anlaşmaz çelişki aşılamiyacaktır. Hiç kimse istese bile, sınıf savaşının kaynağını ortadan kaldıramıyacaktır.

Barış içinde yan yana varolma politikasının, «kapitalizmin bütünlüğünü, birliğini bozduğundan» (16) yakınmak için tarih bilincinden yoksun olmak gerekir. Çünkü sınıf savaşı, iki zıt toplum düzeninin kavgası, çağımızın önlenmesi olanaksız bir tarihsel olaydır. Sosyalistler, farklı toplumsal düzenlere sahip devletlerin barış içinde yan yana yaşaması ilkesinin gerçekleştirilmesinde bunca uğraşmaktadırlar, çünkü sınıf savaşlarını askerî güçlerin kullanılmayacağı, savaşların önleneyeceği bir yola sokmak amaçladıkları.

Yoldaş Leonid Brejnev şöyle söylüyor: «SBKP'nin çıkış noktası evvelce de, şimdi de aynıdır: Kapitalist ve sosyalist sistemlerin sınıf savaşı ekonomi, politika ve doğal olarak ideoloji alanında süreduracaktır. Zaten başka türlü de olamaz. Çünkü kapitalizmle sosyalizmin dünya görüşleri ve sınıfsal amaçları birbirine zıttır ve birbiriyle bağdaşamazlar. Ama biz, tarihsel açıdan önlenmesi olanaksız olan bu mücadelenin, savaşlarla, tehlikeli çatışmalarla ve denetlenemez silahlanma yarışlarıyla dolu bir yola girmesini önlemek için çaba göstereceğiz.» (17)

Barış için mücadele, ancak işçi sınıfının sınıf mücadelesiyle, savaşlar çıkaran bir toplum düzenine, emperyalizme karşı anti-emperyalist güçlerin mücadelesiyle, ayrılmaz bir şekilde birleştirilir ve bunlar birbirlerini karşılıklı etkilerse başarılı olur. Fransız Komünist Partisi genel sekreteri Georges Marchais bu sıkı ilişkiye değinerek 20. Parti Kongresinde şunları söyledi: «Barış içinde yan yana varolma yolunda atılacak her adım, emperyalizmin müdahale olanağının biraz daha azaltılmasına, burjuvazinin en gerici kesimlerini tecrit etmesine anti-kominizmin ve sosyalizm üzerine önyargıların yıkılmasına ve demokratik ve sosyal mücadele cephesinin genişletilmesine katkıda bulunacaktır. Aynı şekilde kapitalist sömürüye karşı emekçilerin çıkarlarının savunulması, özgürlüklerin savunulması ve sosyalizme giden yolu açacak önemli ekonomik ve politik değişiklikler için mücadele de — bu, emperyalizmin zayıflaması anlamına geleceği için, sonuç olarak barış içinde yan yana varolmama temellerini sağlamlaştıracaktır.» (18)

Leninist barış içinde yan yana varolma politikası hem çağımızın kişiliğine,

hem de insanlığın hayatı çıkarlarına uygun düşmektedir. Bu ilke, devrimci dünya süreci ile bütün halkların genel talebi olan savaşın ve savaş korkusunun olmadığı bir dünya özleri çakışmakta bir arada dile gelmektedir. Emperyalizmin ideolojileri ise bu çakışmayı örtbas etmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Lenin'in «ölümüne dek dünya devrimine inandığını» bunun için de barışçı bir yana varılmadan yana olamayacağını söyleyerek, somut gerçekleri saptırıp, devrimci dünya süreci ile barış içinde yan yana yaşama ilkesi arasına bir duvar çekmek istiyorlar. Bunun için de, sosyalizmi küçük düşürmek için, troçkistler ve diğer sahte devrimciler tarafından savunulan, başka ülkelere savaş yoluyla devrim «ihracı» teorilerine dört elle sarılıyorlar.

Oysa Lenin daha 1918'de bu tür kuramları reddetmişti. Avusturya ve Almanya'yla bir barış antlaşması imzalanması üzerine hasımlarıyla yaptığı tartışmalarda şöyle yazmıştı: «Bazı yazarlar sanıyorlar ki, uluslararası devrimi gerçekleştirmek için devrimlerin kırbaçlanması gerekmektedir ve ancak savaşlar devrimleri kırbaçlar, barış hiç bir zaman devrim getirmez. Çünkü barış, kitlelerde, emperyalizmin artık "meşru sayıldığı" izlenimini uyandırabilir. İşte böyle düşünmek, Marksizm'den tamamiyle kopmak demektir. Çünkü Marksizm devrimlerin "kırbaçlanması" hep yadsıyagelmıştır. Devrimi geliştiren şey sınıflararası çelişkilerin keskinliğidir, bu keskinlik ne kadar artarsa, devrim de o kadar gelişir.» (19)

Lenin, barışın işleri savaştan çok daha iyi ilerleteceğini, her barışın sosyalizmin etki edebilmesine yüz kat daha çok ve daha iyi olanaklar sağlayacağını hep tekrarlamıştır (20). Dünya tarihinin akışının, Sovyet Devletinden etkilenmesinin şu noktalara bağlı olduğunu hep belirtmiştir: «Öyle bir örnek yaratmalıyız ki, bu örnek sözle ikna etmeğe çalışmak yerine....., işçi sınıfı düzeninin, sosyalist toplum düzeninin kurulabileceğini öteki ülkelere eylemle gösterebilir. Bu görevin dünya çapında önemi vardır.» (21) Bu örneği yaratmak için güvenli bir barış ortamına gerek vardır.

Lenin ve SBKP işte bu görüşe bağlı kalarak, Sovyetler Birliği'nde sosyalist yapının kurulmasının hem ulusal, hem de uluslararası bir görev olduğunu her zaman belirttiler. Böylece ekonomi politikası dünya devrim sürecini de etkileyen önemli bir unsur haline geldi. «Mücadele uluslararası planda bu alana aktarılmıştır. Eğer bu sorunu çözebilirsek, o zaman uluslararası planda kesin ve nihai olarak mücadeleyi kazandık demektir.» (22)

Lenin'in bu tutumunu sürdüren sosyalist ülkeler topluluğu uluslararası arenada en etkili güç oldu. Barışı sağlamaya yönelik koordine dış politikaları uluslararası ilişkilerdeki temel eğilimi oluşturuyor. KEYK'teki (Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi) birarada kardeşçe çalışmaları, onları dünyanın en dinamik ekonomik gücü yaptı. Çekirdeğini yenilmez Sovyet ordusunun oluşturduğu tüm silâhli kuvvetlerin bir arada çalışması, Varşova paktı ile savaş isteyen güçlerin önüne aşılmaz engeller çekti. Emperyalizmin çökme sürecine, kapitalizmin genel bunalımının nitelik bakımından keskinleşmesine, bunun emekçilerin hayat şartları üzerindeki korkunç etkilerine karşılık, gerçek sosyalizmin üstünlüğü daha bir belirginleşiyor. Sosyalizmin tüm devrimci ve barış yanlısı güçler üzerindeki etkisi durmaksızın artıyor.

Farklı toplum düzenine sahip devletlerin barış içinde yan yana varılması ilkesinin kararlı bir şekilde uygulanması yalnızca sosyalizmin inşası için en uygun koşulları sağlamakla kalmıyor. Bunun yanı sıra bütün halkların ilerlemesine de yararlı oluyor. Bu gerçek gitgide daha iyi beliriyor. ABD KP başkanı Henry Winston ve genel sekreteri Gus Hall yoldaşlar Brejnev'e yazdıkları bir mektup da şöyle diyorlar: «Barışın pekişmesi ilerlemeye yarıyor, anti - emperyalist güc-

leri sağlamlaştırıyor ve ulusal kurtuluşları için mücadele eden halkların çıkarlarına uygun düşünüyor.» (23)

Avrupa'daki kapitalist ülkelerin işçi sınıfı partileri mücadeleleri sırasında elde ettikleri deneyleri genelleştirerek, şu gerçeği saptadılar: «Barışçı yanyana varolma alanında elde edilen sonuçlar, büyük sermayeye ve emperyalizme karşı sürdürdüğümüz mücadeleyi hiç de zayıflatmamakta tam tersine, eylem birliklerini pekiştirerek ve güçlendirerek ve barış, özgürlük, bağımsızlık, ilerleme ve sosyalizm için karşılıklı dayanışmalarını geliştirerek emekçilere ve halklara tek tek her ülkedeki ve uluslararası düzeydeki sınıf mücadelesini daha büyük bir sağlamlıkla sürdürmek için daha elverişli şartlar sunuyor.» (24)

Hindistan KP merkez sekreterliği üyesi yoldaş Krişnan'ın da belirttiği gibi, bu görüşler yeni ulusal devletlerin ilerici güçleri için de tümüyle geçerlidir: «İki karşıt sistem arasındaki yarışın savaş yöntemleriyle sürdürülmesi yerine barış yöntemleriyle sürdürülmesi gelişmekte olan ülkelerin yararına olur ve bu ülkelerin halklarına, dünyanın bu yeni güçler ilişkisinden doğan bütün avantajlardan kendi ekonomik ve sosyal ilerlemeleri için yararlanma olanağını verir (25).

Silâhsızlanma ve Sosyalizmin Korunması

Savaş araçlarının elden geldiğince azaltılması amacıyla Lenin tarafından başlatılan mücadele barış içinde yanyana varolma ilkesine dayanır. 1922 Cenevre Konferansında Sovyet delegasyonu genel silâhsızlanma önerisinde bulundu. Daha da ileri giderek, «bütün devletlerin askerî güçlerinin azaltılmasını savunacak ve özellikle sivil halka karşı zehirli gaz, hava saldırıları gibi çeşitli öldürücü silâhların ve barbarca savaş biçimlerinin tümüyle yasaklanarak savaş kurallarının genişletilmesi koşuluyla, militarizmin baskısını azaltacak her türlü öneriyi destekleyeceklerini» belirtti (26). Aralık 1922 Moskova Silâhsızlanma Konferansında daha önceki önerilere bazı eklemeler de yapılarak bu yenden vurgulandı: «Rus hükümeti şuna inanıyor ki, tam olmasa da, kısmî bir silâhsızlanma bile, silâhlı saldırıları geniş ölçüde kısıtlayacak ve halklar üzerindeki vergi yükünün elle tutulur ölçüde azalmasını sağlayacaktır.» (27)

İşte aynı çizgi bugün de —güçler dengesinin sosyalizm lehine temelden değişmesi şartlarında— kararlı bir şekilde sürdürülmektedir. Bu durum, Sovyetler Birliği ile onunla birlik olan öbür sosyalist ülkelerin hem genel ve hem de tektek alanlardaki başarılı girişimlerinde belli olmaktadır. Birleşmiş Milletler'in XXVIII. Genel Kurulunda Sovyetler Birliği'nin yaptığı öneri buna bir örnektir: «Savunma bütçeleri önce BM Güvenlik Konseyi'nin sürekli üyeleri (SSCB, ABD, İngiltere, Fransa ve Çin HC) tarafından yüzde 10 oranında küçültülmeli, bu miktarın bir kısmı gelişmekte olan ülkelerin emrine verilmelidir.» Bu girişim bir çok devlet tarafından saygıyla karşılandı.

Barış içinde yanyana varılmaya karşı çıkanlar, Sovyet silâhli kuvvetlerinin büyük savaş gücü ve modern teknik silâhları ile Sovyetler Birliği'nin silâhsızlanma yolunda giriştiği mücadele arasında bir çelişki bulmağa çalışıyorlar «Sovyetler mutlak bir silâhsızlanmanın propagandasını yapıyorlar. Ama bu arada kendi askerî güçlerini boyuna arttırıyorlar.» (28) diyorlar. Gerçekte Sovyet silâhli kuvvetleri yarım yüzyıldan fazla bir zamandır sosyalizmi korumaktalar. Ama yalnızca sosyalizm mi? Hayır. Avrupa, faşizmden kurtuluşunu belirleyici olan Sovyet ordusuna borçludur. Eğer sosyalizmin gücü olmasaydı —ki bu güce askerî güç de girer— soğuk savaş geride bırakılamaz, yumuşama dönemine girilemezdi. Hattâ savaşları uluslararası yaşamdan kovma önerisinin gerçekleştirileceğini bile umamazdık. Bunu emperyalizmin bütün tarihi, saldırılarının ve insanlığa karşı işlediği suçların tarihi ve aynı zamanda sosyalizmin gücü

karşısında iflâs eden savaş planlarının tarihe de günümüze kadar defalarca ispatlamıştır.

Emperyalizm —şimdi yaptığı gibi— uluslararası yumuşamanın objektiv koşullarına karşın halâ silâhlanmaya ve buna bağlı olarak savaş hazırlıklarını arttırmaya devam eder, —ve silâhlanma yarışını sürdürürse— sosyalizm için de savunma gücünü artırmak hayati bir görev olacaktır. Öyleyse bu koşullar altında silâhsızlanma çabaları uluslararası ölçüde, somut bir başarıya nasıl ulaşabilir? Emperyalizmi bu konuda yola getirmek için ne gibi etkenler vardır? Yoldaş Herman Axen bir gerçeği dile getiriyor: «Emperyalizm, sosyalizmi silâhlanma yarışı sayesinde yalnız askerî yönden değil, ekonomik yönden de dize getirmek istiyordu. Ama silâh kapitalistleri tarafından şimdiye dek gitgide artan bir hızla sürdürülen sınırsız bir silâhlanma yarışı, kapitalist yeniden üretim sürecinin tüm yapısını gitgide daha fazla sarsıyor ve sonuç olarak emperyalist sistemin kendisini tehlikeye düşürüyor. Bundan ötürü ABD'nin yönetici çevreleri, başkan Ford'un da Vladivostok buluşmasında formüle ettiği gibi, «silâhlanmayı artık dizginlemek» eğilimindedir (29). Bu tür eğilimlerin nedeni; sosyalizme karşı silâhlı bir saldırıya girişmenin kendi canlarına kıymak olduğunu iyice bilmeleridir.

Silâhlanma yarışına karşı tutulacak yol da, silâhsızlanmanın yolu da, Moskova ve Washington anlaşmalarıyla, Vladivostok görüşmelerinin sonuçlarıyla ortaya konmuştur. Beliren temel düşünce, silâhsızlanmanın bir anda değil de, önceleri uzun bir sınırlama süreci, daha sonraları ise silâhlanmayı yavaş yavaş azaltma süreci şeklinde gerçekleşeceği. Bu süreç içinde, eşit güvenlik ve alınacak her tedbirde tarafların tek yanlı yarar sağlamaması ilkesi korunacaktır. Yoldaş Brejnev yukarıdaki sözlere şunu ekliyor: «Silâhlanma yarışını durdurmak ve hemen arkasından silâhları azaltma işlemine girişmek — işte bunlar, diyebilirim ki, ortak nihai amacımızın, yani genel ve tam bir silâhsızlanma yolunda erişilmesi gereken ana aşamalarıdır.» (30)

İdeolojik Mücadele Kaçınılmazdır

İnsanlığın kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı olan çağımızda, sürekli bir biçimde hep daha fazla sayıda, daha geniş toplumsal güçler, tarihsel olaylara daha etkin, daha bilinçli olarak karşılıyorlar. İnsanların ezici büyük çoğunluğunun objektiv çıkarları sosyalizm ve barıştan yana. Gerçi bu insanların tamamıyla durumlarının bilincinde oldukları söylenemez. Geniş emekçi yığınları, emperyalizmin tek tek ve özellikle insanlık düşmanı görüntülerine karşı savaşıyorlar, örneğin faşizme, ırkçılığa, sömürgecilığe, artan sömürüye, enflasyon vasıtasıyla emekçilerin yaşamına yapılan saldırıları, astronomik silâhlanma bütçelerine ve sakıncalı savaş hazırlıklarına karşı. Fakat toplumsal gelişmenin bütün ilişkilerinin kavranması, uluslararası mücadelede bir yanda emperyalizmin diğer yanda gerçek sosyalizmin rollerinin anlaşılması giderek belirleyici etken haline gelmektedir. Toplumsal ilişkileri temelinden kavrama çabası, yani Marksizm-Leninizmin yaygınlaşması da böylece günümüzde çok daha fazla önem kazanıyor.

Sosyalizmin gerçek gücü ve gelişmiş sosyalist toplumların kuruluşundaki başarıları, sosyalist düşüncelerin yaygınlaşması için sağlam bir temel oluşturuyor. Sosyalizm günümüzde çok etkili olanaklara sahiptir. İnsanlık düşmanı özünü tamamen saklamayı ya da kendini başka türlü tanıtmayı başaramayan emperyalizm, biryandan saçma tezlerle, öte yandan gerçek sosyalizme ve onun barış politikasına karşı saldırganlıkla, marksizm-leninizmin bilimsel görüşlerinin ilerlemesini engellemeye çalışıyor. Bugün ideolojik mücadele, bugün bütün

alanlarda iki sistem arasındaki dünya çapındaki mücadelenin belirleyici bir unsurudur.

Aynı şey barışı kurma savaşı için de tümüyle geçerlidir. Örneğin, «ideolojik alanda barış olmayacağından, tam bir barış içinde yaşama olasılığının gerçekleşmeyeceği», ya da, «ideolojik mücadelenin gerçek yumuşamaya engel olduğu» (31, 32) yakınlıkları, emperyalist savlardır, yanlışlığını tanıtlamak gerekir. İdeolojik mücadele yumuşamaya engel olmaz, dar sınırlar çekmez. Farklı toplum düzenlerine sahip devletlerin barış içinde yaşamaları, ancak, özü dolayısıyla saldırgan olan emperyalizmin barışa zorlanması ile gerçekleştirilebilir. Bu da barış güçlerinin çok yanlı olarak güçlenmesini —özellikle ana gücün, yani sosyalizmin güçlenmesini— gerektirir. Aynı şekilde emperyalizmden kaynaklanan barış düşmanı eğilim ve eylemlerin de güçsüzleşmesini zorunlu kılar. Kararlı bir ideolojik mücadele olmaksızın, sosyalizmin insancıl özlem ve düşüncelerini yaymaksızın, tekelci kapitalizmin insanlık düşmanı, saldırgan ideolojisini eleştirmeksizin, ideolojik saptırma ve psikolojik savaş yöntemleriyle sosyalizmin barış getirici etkilerini sarsmaya çalışan emperyalist çabaları boşa çıkarmaksızın barış yapmak olanaksızdır. Toplumsal ilişkilere bilimsel tutumla yaklaşmakla, emperyalist ideolojilerin insanlık düşmanı yüzlerini sergilemekle, bu ideolojileri geriletmeyle, aynı zamanda yumuşama olayını da güçlendirmiş, artık durdurulmaz, geri çevrilmez duruma getirmiş oluyoruz.

Kimi emperyalistler, işi ideolojik mücadeleyi reddetmeye kadar vardırıyorlar, ama onlar da, uzun süreli bir barış içinde yaşamayı engelleyen şeyin, «ideolojik mücadelenin, simetrik bir biçimde iki tarafa da aynı şanslar tanınması kuralına uymayışı» (33) olduğunu söylüyorlar. Buna hemen şu karşılığı vermeliyiz: İnsanların aklı ve yüreği adına sürdürülen sınıf mücadelesi, sosyalistler için, «şans eşitliği ve simetri kuralı» na dayanan bir poker oyunu değildir. Bizim için söz konusu olan şey; toplumsal gelişmenin kuralısalılığı, ve bu kuralısalığın gerçekleşmesi, halkların kendi dileklerinde, kendi gereksinmelerince gelişmesi ve milyonlarca insanın ölüm kalım sorunudur. İşte ülkemizde ve dünyanın öteki sosyalist ülkelerinde tüm insanlar şans eşitliği, fırsat eşitliği, ve özgürce gelişme olanaklarına sahip oldukları içindir ki, sömürü ve baskının, savaşın ve ırk ayrımının, anti-komünizm ve anti-sovyetizm propagandalarına ve görüşlerine toplumumuzun ve barışın düşmanı düşüncelere fırsat eşitliği, şans eşitliği serbestçe yayılma hakkı tanıyamayız.

Beri yandan, insancıl düşünce ve gerçek kültür değerleri alışverişinde, sanatta, bilimde, sağlıkta ve öbür alanlarda karşılıklı yarar sağlayacak, kültürü zenginleştirecek her türlü ortak çalışma dileğimizdir.

Barışçı Yanyana Varolma ve Ekonomik İşbirliği

«Herhangi bir düşman hükümetin ya da sınıfın dileği, iradesi ya da kararından daha büyük bir güç vardır. Bu güç, onları bizimle ilişkiler kurmaya zorlayan dünya ekonomisinin genel koşullarıdır.» (34) Lenin bu sözleri 1921'de söyledi ve Sovyet Cumhuriyeti için kapitalist devletlerle geniş bir ekonomik birlikte çalışma programı hazırladı. Lenin sosyalist ve kapitalist devletler arasındaki ekonomik ilişkilerin, barışa denge ve istikrar getireceğini özellikle belirtti. İşbirliği savaşa karşı ekonomik ve politik bir engeldir. Bize karşı savaşabilecek devletler, eğer ekonomik işbirliğine girerlerse, savaşamazlar, çünkü artık bağlanmış durumdadırlar.» (35)

Lenin'in söz ettiği o «daha büyük güç» kendini yavaş yavaş duyurmağa başlamıştır. American Occidental şirketinin yöneticisi 1973 yılı nisanında Sovyetler Birliği ile uzun süreli bir ticarî anlaşma imzaladıktan sonra, 8 milyar do-

ları bulan karşılıklı ödemeleri göz önünde bulundurarak ekonomik alanda bir arada çalışmanın önemini şöyle belirtmiştir: «Biz iş adamları için böylesine uzun süreli ve geniş alanlı bir anlaşmayı imzalamak demek, barış içinde yan yana yaşama ilkesini onaylamak demektir. Çünkü ticaret anlaşmalarının ülke-lerimize karşılıklı yarar sağlayabilmesi için, devletlerimiz arasında sürekli bir barış olmalıdır.» (36) Bu tür ticaret anlaşmalarının sayısı yüzleri bulmuştur ve barışa, güvenliğe olan yararları gitgide daha iyi anlaşılmaktadır.

Batılı ideologlar ve politikacılar hiç durmadan sosyalist devletlerin kapitalist devletlerle kurdukları ticaret ilişkilerinden tek tarafı olarak çıkar sağladıklarını söylerler. Örneğin Sovyetler Birliği'yle olan ortak çalışmalar konusunda, «esas yararları Sovyetler Birliği'nin sağladığı» (37) ileri sürülür. Ama bu sav, kapitalizmin kitlesel işsizliği, üretim kısıtlaması ve ihraç zorluklarından doğan devri bunalımları, hızla artan kronik bunalım belirtileri, emperyalist ülkelerin ağırlaşan enerji ve hammadde sorunları düşünülürse, gülünçtür. Bütün bu gerçekler bir yana, kendisine hiç bir çıkar sağlamayan bir takım işlere girişecek kapitalist daha doğmadı. Amerikan dışişleri bakanı Kissinger bile, 19 Eylül 1974'de Senato Dışişleri Komisyonunda, «karşılıklı çıkar olmadan ticaretin de olamayacağı» (38) belirtti.

Başkaları da ticaret alanındaki birlikte çalışmanın barış umutları uyandırdığı ve içtenlikle uygulandığı zaman, çelişki sorunlarını çözmek şöyle dursun, daha da arttıracaklarını ileri sürüyorlar. «Avrupa da şimdilik doğu ile batı arasında yaratılacak birarada çalışma alanı barışı getiremez. Zaten birarada çalışma için gerekli olan koşullar da mevcut değildir.» (39) Yan yana yaşarlarken bile bunca çelişkisi olan iki zıt sistemin, birlikte çalışmaya başlayınca birçok sorunla karşılaşacakları yadsınamaz. İki sistem arasındaki zıtlık —tabii bu arada ekonomik alandaki sınıf mücadelesi, sosyalizm ve kapitalizm arasındaki ekonomik yarış— çağımızın, bilimin dediklerine tıpatıp uyan bir olgudur. İki toplum düzeni arasındaki ekonomik iş birliğinin geliştirilmesi, sınıf mücadelesini askerî savaşları önleyecek, artık askerî savaşlara dönüşmeyecek bir düzeye çıkaracaktır. Ekonomik iş birliği iki tarafın da yarar ve çıkarını gözeterek yumuşama olayını ekonomik yönden gerçekleştirecek ve artık önlenemez geri çevrilemez duruma getirecektir. Buna işbirliğinin «barış getirici» işlevi diyebiliriz herhalde.

Ama anti-komünistlerin o düşledikleri türden bir birarada çalışma, yani «ekonomik çerçevesini aşır, belli etmeden sosyalist düzenin şurasından burasından parçalar koparmak» amacındaki bir birarada çalışma, gerçekten de barış getirici olamaz. Böyle «barış içinde mücadele» stratejileri barış içinde yan yana yaşama ilkelerine taban tabana zıttır. Öte yandan anti-komünist güçler kendi olanaklarını herhalde abartıyorlar. Sosyalist devletler, düzenlerinin dış etkiler tarafından kuralanmasına hiç de izin verecek değillerdir. ABD kongresindeki anti-sovyet güçler, bazı ticarî şartları, sosyalist ülkelerle yaptıkları ticarette, aslında ticaretle ilgili olmayan ve ancak her devletin salt kendi iç işlerini ilgilendiren bir takım konulara alet etmeği denediler. Bu durum Sovyetler Birliği'ni ABD ile olan ticaret anlaşmasını dondurmak zorunda bıraktı. Amerika'nın önemli iş çevreleri, Sovyetlerle bir arada çalışmaktan çıkarları olduğu için, Amerikan hükümetinin tutumunu eleştirdiler, yerdiler.

Sosyalist ve kapitalist devletler arasındaki, iki tarafa da eşit hak ve olanak tanıyan ticaret ilişkileri, ulusal egemenlik ve bağımsızlığı, ve buna bağlı olarak da iç işlerine karışmamayı şart koşmaktadır. Ancak o zaman bu ilişkiler politik bir değer kazanır ve yumuşamaya katkıda bulunur. Sosyalizm ve kapitalizm ara-

sındaki ticaret ilişkilerinin, bilimsel, teknik iş birliğinin, siyasal yumuşama ile aynı ölçüde ilerlemesi bir rastlantı değildir.

Birlikte çalışmanın daha çok geniş ufukları vardır. Yalnızca ticaret ilişkileri ile yetinmez. Eğer birçok devletin gücü etkili bir duruma getirilebilirse, bilimsel ve teknik alanda insanlığın bugün ya da gelecekte karşılaşacağı pek çok sorun, insanlık yararına daha iyi çözülebilir. Bu konuda öncelikle şunları sayabiliriz: Doğal çevrenin korunup yaşatılması, evrenin ve dünya denizlerinin araştırılması, yeni enerji kaynaklarının yaratılması, insan sağlığının korunması vb.

Görülüyor ki, bu işbirliğini gerektiren şey, bütün halkların büyük ve objektif çıkarları, ertelenmesi olanaksız ekonomik gereksinimlerdir. İşte bunlar bugün Lenin'in zamanındakinden daha fazla etkiye sahiptir. Lenin bu gerçekleri görmüş ve iyice vurgulamıştır. «Tüm kapitalist güçlerin son yıllarda açıkça beliren en ertelenmez, en zorunlu çıkarı, Rusya'yla olan ticaretin büyümesi, düzenlenmesi ve geliştirilmesidir. Bir kez bu tür çıkarlar ortaya çıktı mı o zaman arada çatışma olabilir, ama eninde sonunda bu temel ekonomik zorunluk kendini dayatacak, yolunu açacaktır. Bu noktada oldukça kesin söylenebilir ki, Sovyetler Birliği ve tüm kapitalist dünya arasındaki normal ticaret ilişkileri, gerilemeden sürüp gidecektir.» (41)

Lenin'in ayrı toplum düzenlere sahip devletlerin barış içinde yan yana var olması ilkesi gerçekleşirken birçok zorluklarla, dirençlerle karşılaşacaktır. Tüm sosyalist ülkeler, bütün dünya sosyalist hareketi, karşı taraftan üstün olan güçlerinin ve bunun yanı sıra insanlığın kaderine karşı olan sorumluluklarının bilincinde olarak bütün barış güçlerinin önünde bu güçlüklerle karşı yürüyeceklerdir. «Bizler, sosyalistler olarak kendimizi, işçi sınıfının ve halkların, sömürü ve baskının zincirinden kurtarılmasına, onların hayati çıkarlarının sosyalizmde gerçekleştirilmesine adanmışız.» (42) diyor yoldaş Honecker, ve sözlerini şöyle sürdürüyor: «İşte bu gerçekten insancıl ideallere ulaşmaya çalıştığımız içindir ki, bizler barışın güvenlik altına alınması yolunda en kararlı savaşıyoruz. Dünya halkları ve bu halklar tarafından yaratılmış değerler, nükleer bir dünya yangını ile yok omağa bırakılamaz. Bizim bu inancımız sosyalist ahlakımıza uygundur.» (42)

(1) Lenin; Avrupa Birleşik Devletleri şiarı üzerine (cilt 30, s. 22).

(2) Lenin; Amerikalı İşçilere (Eserleri, cilt 30, s. 22).

(3) Brejnev; Ülkelerimizi Sağlam Bir Kardeşlik Birleştiriyor. (Dietz Yayınevi, Berlin 1974, s. 12).

(4) Karl Marx; Amerikan Ulusal İşçi Birliği'ne Hitap (Marx-Engels Eserleri, cilt 16, s. 356/57).

(5) Lenin; Ekim Deyriminin 4. Yılı (Eserler, cilt 33, s. 35/36).

(6) Erich Honecker, (Dietz Yayınevi, Berlin 1974, s. 167).

(7) Herrman Axen (Dietz Yayınevi, Berlin 1974, s. 75).

(8) B. Maurach; SSCB KP 22. Kongresi ve Sovyet Savunma Politikası.

(9) Lenin; İşçi, Köylü ve Kızıl Ordu Temsilcileri Moskova Sovyetine Söylev (Eserler, cilt 27, s. 154).

(10) Lenin; RKP (B)'nin VIII. Parti Kongresi Merkez Komitesi Raporu (Eserler, cilt 29, s. 138/139).

- (11) B. Kirsch; Kucaklaşma, Bölünme, Uzaklaşma Koexistan ve Devrim Arasındaki Politika, Politik Görüş'den (Bonn, Dergi sayısı 141, Mart - Nisan 1972, s. 73).
- (12) Lenin; VIII. Bütün Rusya Sovyet Kongresi (Eserler, cilt 30, s. 220).
- (13) Lenin; Dış ve İç Politikada Durumumuz ve Partinin Görevleri (cilt 31, s. 407).
- (14) SSCB Dış Politika Belgeleri (cilt 2, Moskova 1958, s. 638).
- (15) Lenin; RKP (B)'nin Moskova Örgütü Toplantısında Konuşma (Eserler, cilt 31, s. 452).
- (16) G. Wettig; Sovyet Koexistans Anlayışı. Doğu ve Batı Arasında Dost İlişkilerin Temeli mi? (Doğu Avrupa adlı dergi, sy. 3 — 1974, s. 185).
- (17) Brejnev; Sovyet Halkı İnsanlığa Yeni Ufuklar ve Yeni Yüksek İdealler Gösteriyor (Dietz Yayınevi, Berlin 1973, s. 55).
- (18) Cahiers du Communisme (sayı 1/2, 1973, s. 51).
- (19) Lenin; Garip ve Korkunç Birşey (Eserler, cilt 27, s. 56).
- (20) Lenin; RKP (B) IX. Parti Kongresi (Eserler, cilt 30, s. 444/445).
- (21) Dış ve İç Politikada Durumumuz ve Partinin Görevleri (Eserler, cilt 31, s. 413).
- (22) Lenin; RKP (B)'nin Bütün Rusya Konferansı (Eserler, cilt 32, s. 458).
- (23) Gus Hall ve Henry Wiston'un Brejnev'e 1973 ABD ziyareti dolayısıyla yazdıkları mektup (Daily World, 19 Haziran 1973).
- (24) Avrupa kapitalist ülkeler komünist partilerinin Brüksel politik konferansı siyas açıklamaları (Neuer Deutschland gazetesi, 1 Şubat 1974).
- (25) Komünist (Moskova Nr. 17/1973, s. 95).
- (26) SSCB'nin dış politika belgeleri (cilt 5, Moskova 1961, s. 193/194).
- (27) Aynı eserden cilt 6, s. 27).
- (28) W. Marx; Tek taraflı silâhsızlanma (Ekspres, 27 Kasım 1971).
- (29) Herman Axen; Barışçı Koexistans ana çizgimizdir.
- (30) Brejnev; Ülkelerimizi sağlam bir kardeşlik birleştiriyor (s. 17).
- (31) Klaus Mehnert; Moskova, Koexistans'a rağmen ideolojik savaş diyor (Ost Europa, Stuttgart, sayı 1 — 1973, s. 1).
- (32) Marshal D. Shulman; Batıya özgü bir koexistans ve ortak çalışma (Wochenzeitung'un Parlamento eki, cilt 5/74, 2 Şubat 1974, s. 19).
- (33) B. Meissner; Sovyetler'in gözüyle barışçı koexistans (Europäische Rundschau, Viyana, Nr 2, 1974, s. 67).
- (34) Lenin; Bütün Rusya Sovyet Kongresi (Eserler, cilt 33, s. 138).
- (35) Lenin; RKP (B)'nin Moskova örgütü toplantısında konuşma (Eserler, cilt 31, s. 452/53).
- (36) Alıntı : J. Kapelinski; Sovyet Amerikan ilişkilerinin perspektivleri (Sovyet Bilimi'nden. Toplum bilimi ekleri, sayı 11/1973, s. 1155).
- (37) Marshal D. Shulman; Batıya özgü bir koexistans ve ortak çalışma (Wochenzeitung'un Parlamento eki, cilt 5/74, 2 Şubat 1974, s. 18).
- (38) Neue Zeit (Moskova, Nr. 39/1974, s. 11).
- (39) Gerhard Wettig; Avrupanın Güvenliği, Sovyet dış politikasında Avrupa devlet sistemi, 1966 - 1972 (Düsseldorf 1972, s. 161).
- (40) Brezezinski (Foreign Affairs, Temmuz 1973, s. 72).
- (41) Lenin; RKP (B)'nin XI. Parti Kongresi (Eserler, cilt 33, s. 251).
- (42) Erich Honecker; Marksizm - leninizm - yeni dünyanın inşaat planı (Dietz Yayınevi, Berlin 1974, s. 34/35).

TUSTAV

Mao'cu ideoloji ve politika üzerine

— 1 —

MAO'cu ideolojinin keskinleşen anti-sosyalist çizgisi ve bunalımı

Robert Haefner - Roolf Max

(DieEinheit Dergisi Ekim 1975)

Çin'deki maocu rejim, büyük güç şovenizmi amaçlarını gerçekleştirme mücadelesinin yeni bir aşamasına girmiştir. Pekinli yöneticiler politikalarını «süper güçlerin hegemonyası»na karşı mücadele kisvesi altında bilinçli olarak «büyük düzensizlikler ve sarsıntılar» ve IV. Ulusal Halk Kongresinde muhakkak olarak gördükleri ABD ve Sovyetler Birliği arasında «büyük bir çatışma»yı provoke etme üzerine kurmuşlardır. (1) «Dağın tepesine tüneyerek ovadaki kaplanların mücadelesini» seyredip dünya egemenliği konusundaki planlarını uygulama zemini kazanacaklarını sanıyorlar.

Böyle amaçlar taşıyan bir politika bütün yönleriyle tehlikelidir. Bu politika, uluslararası platformda sürekli gerginlik yaratmaya, şayet gerginlik yaratılabilirse, bunu savaşla çözümlenebilecek zıtlıklara dönüştürmeye ve eldeki tüm araçları yumuşamaya karşı ajite etmeye yönelik bir politikadır. Bu, kendini, Çinli yöneticilerin Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'na karşı yürüttükleri ve anlaşmanın imzalanmasından sonra da devam eden inatçı, fakat başarısız mücadelede de göstermiştir. Pekin bugün halâ bütün alanlarda ve çeşitli yollarla Helsinki kararlarının hayata geçirilmesini engellemeye çalışmaktadır.

Pekin'in anti-hümanist politikası anti-sovyetçiliğin (teorik olarak varlığını inkâr ederek haritadan sildiği) sosyalist devletler topluluğuna karşı mücadelesinin yeni bir biçimine yol açmıştır (2). Çünkü bu politika baş düşman olarak gerçek sosyalizmi görmektedir. Dünya barışının teminatı olan Sovyetler Birliği Çinli yöneticiler için, büyük güç olma amaçlarının önüne dikilen tayin edici bir engeldir. Pekinli yöneticiler barış düşmanı politikalarını IV. Halk Kong-

resinde kabul edilen Anayasa ile tescil etmişlerdir. (3) Ve savaş hazırlığı konusunda bilinen ve Anayasaya alınan taleplere yeni bir cümle eklenmiştir: «Bütün parti savaşa büyük önem vermeli, savaş zaferatını öğrenmeli ve kendisi savaşa hazırlamaladır».

Maoculuğun politikası dünyada barıştan yana olan bütün güçler ve bütün halklar için bir tehlikedir. (4) Bu, büyük güç şovenizmi çizgisinin yeni biçiminin getirdiği acıları şimdiden çekmekte olan Çin halkı için de geçerlidir, çünkü maocu rejimin sertleşmesi ve askeri-bürokratik diktatörlüğün keskinleşmesi bu çizgi ile birlikte gelişmektedir. Demek ki, maocu teori ve pratikle mücadele etmek dünyadaki barıştan yana olan tüm insanlar için zorunlu bir gerekliliktir. Maocu tasavvurların analizi, bunların tutarsızlığının ve bunların kendini hem gerçek olgu'arda hem de maocu ideolojinin çıkış noktalarında ortaya koyan ve büyüyen çelişkilerinin gösterilmesi de bu mücadelenin bir parçasıdır.

TARİHSEL PERSPEKTİFSİZLİK

Mao Tse-tung düşüncesinin Çin için doğru olduğu 1973 Ağustos'undaki X. Parti Kongresinde ve 1975 Ocak'ındaki IV. Ulusal Halk Kongresinde yeniden kabul edilmiştir. Yeni maocu Anayasa şöyle demektedir: «Marksizm, leninizm ve Mao Tse-tung düşüncesi, ulusumuzun düşüncesini yöneten teorik temellerdir. (5) Böylece maoculuk, Mao'nun siyasetten çekilmesinden sonrası için de devletin ideolojisi olarak tespit edilmiştir. Bu arada Çinli yöneticiler ideolojilerinden öylesine emin değillerdir ki, kendilerin politikalarını haklı göstermek için marksizm-leninizmin otoritesine başvurmak zorunda hissetmişlerdir. Ve bunu, —ülkenin askerileştirilmesi, anti-sovyetçilik, yumuşama düşmanlığı, savaşa hazırlık ve devlet doktrininden farklı düşünenler üzerinde askeri-bürokratik uygulama içeren bir çizgiyi belirginleştiren— Anayasanın marksizm-leninizm ile açıkça çelişmesine rağmen yapmaktadırlar. Maoculuğun gerek ideolojik açmazı, gerekse tarihsel perspektifsizliği burada açıkça ortaya çıkmaktadır.

Bunun da ötesinde maocu rejim, ezme mekanizması, siyasal ve entellektüel terör, ideolojik doktrinsizlik ve demagoji aracılığıyla bir askeri-bürokratik diktatörlük kurmak ve pekiştirmek imkânlarını elinde bulundurmaktadır. Maoculuk gene de tarihsel olarak sürekli bir krizin içindedir. Bu kriz, biryandan maocuların anti-sosyalist ve milliyetçi çizgileri ile ülkenin sosyalist gelişmesinin objektif talepleri arasındaki temel çelişki, öte yandan maocu politika ile tatmin edilemeyen Çin emekçilerinin büyüyen maddî ve sosyal ihtiyaçları tarafından oluşturulmaktadır. Maocuların dünya sosyalizmine, uluslararası sosyalist harekete, barışa ve yumuşamaya yönelik ve şimdi dozu daha da artırılan büyük güç şovenizmi politikalarının tarihsel kanunlarla ve uluslararası gelişmenin objektif eğilimiyle giderek daha derinden çelişmesi, bu krizi derinleştiren başka bir etkidir. Buna bağlı olarak maoculuk, —bütün anti-komünist, anti-sovyetçi güçler için olduğu gibi— kendi aleyhine gelişen uluslararası güçler dengesinin baskısı altındadır. Fakat, bu maoculuğun saldırgan politikasının doğurduğu tehlikelerin kendiliğinden yok olduğu anlamına gelmez. Bu, sadece maocu güçlerin ve bunların objektif temellerinin, büyük güç olma iştahının gerisinde kaldığı sürece bu politikanın dizginlenmesinin mümkün olduğu anlamına gelir.

Maocu politika, SSCB'nin ve sosyalist ülkeler topluluğundaki diğer ülkelerin ekonomik, siyasal, askeri, bilimsel-teknik ve kültürel büyümeleri, bunların gelişkin sosyalist toplumun inşasındaki ve özellikle de halkın ihtiyaçlarını giderek daha iyi tatmin etmedeki etkin başarıları karşısında 15 yıldır çok cılız kalmıştır. Maocuların Çin'i zorladıkları «Özel çizgi», 1950'lerde başlayan sos-

yalist gelişmenin durmasına, ülkenin sosyo-ekonomik ilerlemesine ket vurulmasına ve gerek alt yapıda gerekse üst yapıda yaratılmış olan sosyalist unsurların tehlikeli bir deformasyona uğramasına yol açmıştır. (6) Maocular Çin halkını bir askeri-bürokratik diktatörlüğün sultanı altına sokmuşlar, ekonomiyi ve tüm toplumsal hayatı askerileştirmişler ve bir küçük burjuva «kışla komünizmi» sistemi getirmişlerdir. «İleriye doğru büyük hamle»de, «kültür devrimi»nde ve 1970'lerdeki diğer çeşitli kampanyalarda olduğu gibi, gerek propagandası yapılan gerekse uygulamaya konulan toplumsal gelişmenin maocu reçeteleri, iradeci ve ütöpic-gerici karakterleri nedeniyle sadece ülkenin sorunlarını çözümlenememekle kalmamış, bunları daha da keskinleştirmiştir.

Maocuların son 15 yıllık politikaları (7) ülkeyi bir sosyal çalkantıdan diğerine götürmüş, siyasi krizlere neden olmuş, zaman zaman ekonomik alanda önemli gerilemelere ve kültürün, eğitimin ve bilimin kötü bir şekilde etkilenmesine yol açmıştır. Ekonominin tek yanlı olarak silahlanma üzerinde yoğunlaştırılması sivil ekonomik sektörün, özellikle tarımın geri kalmasına ve halkın yaşama şartlarının en alt düzeyde dondurulmasına yol açmıştır. Bu şekilde maoculuk, Çin'in geniş halk yığınlarının en temel yaşama çıkarları ile sürekli ve kendini durmadan yenileyen bir çelişki içine düşmüştür. Bu çelişki, 1974'de ve 1975'de işletmelerde huzursuzlukların arttığı yolundaki haberlerde ifade bulunmaktadır. 1975 Haziran'ında Çekiang eyaletinde 22 sanayi işletmesinde başgösteren huzursuzluklar ancak 10 bin askerin işletmeleri işgal etmesiyle yatıştırılabilmektedir. (8)

Gerçi Çin Halk Cumhuriyeti'nin ekonomik gücü son yıllarda belli alanlarda üretimin artmasıyla büyümüşür. Günümüzde Çin'de bir yılda 400 milyon ton kömür, 27 milyon ton ham demir, 63 milyon ton petrol ve 165 milyar kilovat elektrik enerjisi üretilmektedir. Fakat bu rakamlar Çin gibi çok büyük bir ülke için hayli düşüktür. Dünya nüfusunun %22 sine sahip olan Çin, dünya sanayi üretiminin sadece %3'nün elinde bulundurmaktadır. Buradan da anlaşılır ki, silâh sanayinin zorlamalarına rağmen maocu dış politikanın büyük güç olma hayalleri ile ülkenin yetersiz, gelişmemiş ekonomik-teknik temeli arasında henüz büyük bir boşluk vardır.

Tarihsel açıdan maoculuk Çin'deki toplumsal gelişmenin talepleri ile giderek artan bir ölçüde ters düşmektedir. Sosyalizm düşmanı diğer ideolojiler gibi maoculuk da sosyalizmin karşısına bir almaşık koymaktan acizdir. Maoculuğun yaşadığı krizin esas nedeni buradadır. Çin'de iç politikadaki çekişmeler böyle bir arka plânın önünde cereyan etmektedir. Maoculuk, bu krizi atlatabilmek için kendini gelişmelere uydurarak ve kısmi düzeltmeler yaparak, muhalefet güçlerine karşı siyasi ve ideolojik kampanyalar düzenleyerek, ve sosyalizmi ve marksizm-leninizmi sömürerek durmadan yeni girişimlerde bulunmaktadır. Bunu bir ölçüde başarmaktadır da, çünkü ülkenin geri kalmışlığı, düşük tutulan eğitim düzeyi ve halkın milliyetçiliğe teşvik edilmesi maoculuğun egemenliğinin lehine işlemektedir.

Maocu ideolojinin yaşadığı kriz gene de büyümektedir. (10) Bu kriz, maoculuk ile Çin'deki toplumsal gelişmenin talepleri, Çin halkının ihtiyaç ve talepleri, uluslararası gelişmenin objektif talepleri, sosyalizmin ve tüm dünya devrimci hareketinin artan gücü arasındaki zıtlığın derinleşmesi ölçüsünde büyümektedir. Bu kriz doğrudan doğruya Mao Tse-tung'un etrafında kümelenenlerin ulusal ve uluslararası plânlardaki siyasi amaçlarını tarihsel ilerlemeye ve bunun siyasi ve sosyal taşıyıcılarına rağmen gerçekleştirmek istemelerinden kaynaklanmaktadır. Bu arada, maocular zorunlu olarak temel tarihsel eğilim içerisinde maoculuğun büyük güç şovenizmi amaçlarının gerçekleşmesine ve

sefaletin göklere çıkarılması, kişiliğin bastırılması, askerileşme ve toplumu bir örnekleştirme şeklindeki anti-sosyalist toplum kavramına giderek artan bir ölçüde karşı çıkan güçlere ve süreçlere çarpmaktadırlar.

EMPERYALİZME YANDAŞ DIŞPOLİTİKA MAOCULUĞUN KRİZİNİ KESKİNLEŞTİRMEKTEDİR

Maocu ideolojinin çelişikliğinin önemli bir özelliği Çin'li yöneticilerin uluslararası stratejilerinde ortaya çıkmaktadır. Mao Tse-tung'un etrafında kümelenenler ve büyük güç şovenizmi amaçları güdenler giderek daha açıkça emperyalizmin ve üstelik bunun en gerici ve saldırgan kesimlerinin yanında yer almaktadırlar. Böylece bunlar tüm dünyanın gözü önünde bizzat kendilerinin koydukları demagojik «devrimci» iddialar ile çelişkiye düşmektedirler. Emperyalist süper güçlerle dayanışma, NATO'nun ve Avrupa'daki entegrasyonunu sağlamlaştırması yolunda çabalar, Şili'deki faşist cunta ile ilişkiler gibi tavırlarıyla maocu politika sadece işçi sınıfının bilimsel sosyalizmi ile değil, hattâ küçük burjuva devrimciliği ile bile karşı karşıya gelmektedir. Maocuların, dünya sosyalist sistemine düşmanlığı, bunların azılı anti-sovyetçiliğini ve dünya devrimci hareketinin birliğine karşı mücadelelerini daha da artıran günümüzdeki stratejileri ölçsüz bir büyük güç şovenizmi açısından çağımızın temel tarihsel süreçlerine ve uluslararası güçler ilişkisinin gelişim doğrultusuna karşı gelmek için siyasi ve ideolojik amaçlar taşımaktadır. Bu arada maocu anti-sovyet saldırı, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerdeki sosyalist düzeni küçümseme, sosyalist devletler topluluğunun (KEYK ve Varşova Paktı gibi) kolektif organlarını mahkum etme kampanyaları, bir nevi «öne çıkararak» sosyalist topluluğun artan gücüne ve Sovyetler Birliği ve SBKP'nin rolüne ve itibarına karşı gelmek amacıyla da yöneliktir. Dünya sosyalizminin başarılı bir şekilde gelişmesine ve dünyadaki devrimci güçler arasındaki birliğin daha da pekişmesine karşı olan maoculuğun özgül gericiği burada yatmaktadır.

Böyle bir tavır, böyle bir çizgi muhakkak ki maoculuğun içinde yaşadığı krizi derinleştirmektedir. Bu sayede maocu ideolojinin fikirler salatasının çözülmekte ve maoculuğun gerici karakteri ve kesin bir şekilde tamamen açığa çıkmaktadır.

İÇ ÇELİŞİKLİĞİN ARTMASI

Maoculuk, özellikle iç çelişikliği ile dikkati çekmektedir, çünkü siyasi-ideolojik bir kavram olarak kendi içerisinde bütünlüğü olan mantıklı bir sistemden çok bir eklektik görüşler karışımıdır. Marksizm-Leninizmin kötüye kullanılması ve saptırılmasıyla ortaya çıkan bu karışımın küçük burjuva köylü düşünce tarzı, geleneksel Çin merkezçiliği (sinosantrizm) ve büyük güç şovenizmi ile bağdaştırılmıştır. Troçkist «süreklili devrim» kavramı, burjuva kampında oluşan «süper güç teorisi» gibi farklı kökenli birçok teoremler maoculukta yer almaktadır. Maocu ideoloji, çeşitli ve birbirleriyle az çok çelişen unsurlarını kullanarak kendini söz konusu maocu politikanın taleplerine uydurmaktadır. Bilim düşmanlığı, sübjektivizm ve iradecilik bu ideolojinin ana özelliklerindedir. (11)

Maoculuğun iç çelişikliği, maocu politika ile toplumsal gelişmenin objektif talepleri arasındaki ve Pekin'li yöneticilerin hayali amaçları ile gerçek imkânlar arasındaki çelişkinin keskinleşmesiyle birlikte daha da artmaktadır. Maocu ideolojide, maoculuğun temel tezleriyle çelişen unsurların —eğilim olarak artan— gelişmesi bu olgunun bir ifadesidir. Ideolojisinde kendisiyle çelişen unsurların gelişmesi maoculuğun yaşadığı ideolojik krizin açık bir işaretidir. Bu

süreç, son 20 yılın gösterdiği gibi, maocu yönetimdeki sürekli iktidar ve çizgi mücadelesine ayrılmaz bir şekilde bağlıdır.

Çin’li yöneticiler, hegemonyacı amaçlarının çıkarları için ekonomik potansiyellerini geliştirme çabası içinde olduklarından sosyalizmin tek tek unsurlarını, itici güçlerini ve yöntemlerini kullanmak zorunda kalmaktadırlar. Sosyalist unsurların anti-sosyalist amaçlar için kötüye kullanılması üretimin örgütlenmesinin, planlamanın belli metodlarının ve iktisadi muhasabenin unsurlarının belli yanlarını kapsamaktadır. Maoculuk, sadece asgari taleplere uygun düşen bir ekonomi sağlamak istemesine rağmen bunlardan vazgeçememektedir. 1975 Ocak’ında Ulusal Halk Kongresi Toplantısında tespit edilen amaçlara yaklaşabilmek için maoculuğun bu metodlara daha da ihtiyacı vardır. Bu amaçlar, 2000 yılına kadar bir yıllık ve beş yıllık planlar sistemi ile Çin ekonomisini modernize etmeyi, «dünyada en ön sıralarda» yeralmayı kapsamaktadır. Fakat plânlı davranma ekonomik oranları dikkate almayı talep eder, oysa Çin ekonomisinde Maocu politika sonucu büyük oransızlıklar mevcuttur. (12)

Maoculuğun temel siyasi amaçları ile sınırlı da olsa, iradeciliğin yokedilmesi yolunda artan eğilimler ekonomide de, insan isteğinin toplumsal gelişmenin tüm faktörlerini istediği gibi yöneteceği şeklindeki maocu tasavvur’ara ters düşen, ideolojik unsurlar yaratmaktadır. Bu unsurlar örneğin bizzat Mao Tse-tung tarafından formüle edilmiş olan «insanlar varoldukça dünyada KP önderliğinde her mucize yaratılabilir» (13), «600 milyon kol» birleşince «dünyada altedilmeyecek zorluk yoktur,» gibi tezlerle çalışmaktadır. (14) Şimdiki «muhtevassız, gerçek dışı büyük plânlara» karşı uyarılar bu çelişkiyi açıkça ortaya koymaktadır. (15)

Çin Halk Cumhuriyeti’nde ideolojik durumdaki iç çelişiklik, bir zamanlar Mao’nun halefi olarak ilân edilen Lin Biao’nun kişiliğine yöneltilen e’leştirilmede objektif olarak bizzat maoculuğun özüne ait olan ideolojik tavırların hedef alınmasında da ifade bulmaktadır. Örneğin, manevi güçlerin gelişmesiyle maddi güçlerin ikame edilebileceği şeklindeki manevi güçlerin mutlaklaştırılmasından vazgeçilmiştir. Dünyadaki tüm nesnelerin düşünce tarafından belirlendiği kavramı ile mücadele başlamıştır. (16) Özellikle 1972/73 de Mao Tse-tung’un 1963’lerdeki ruhun maddeye dönüşebileceği şeklindeki tezleriyle çalışan ideolojik unsurlar öne çıkmıştır. (17)

Maocu yönetimin siyasi çizgisindeki dalgalanmalara rağmen ekonomi politika gibi objektif taleplere belirli bir yaklaşımla yaklaşma eğilimi güç kazanmıştır. Maocu ideolojinin iradeci-sübjektivist temelleri ile bu eğilim arasındaki çelişki bu yüzden daha da artacaktır. Ancak maocu ideo’ojideki iradeci unsurların zorunlu olarak temizlenmesi, sosyalistlerin güç kazanmaları nedeniyle değil, faydacı büyük güç politikasının başka bir ifadesi olarak ortaya çıkmaktadır.

Demek ki, maocu ideolojinin çözülme sürecini hızlandıran bizzat pratik hayatır, bunun talepleri ve kanunlarıdır. Bu, bu ideolojinin ihtiyaçlar sorununa karşı aldığı tavırda da gözükmektedir. Sefaletin göklere çıkarılması ve dağılımda basit eşitlik eğilimi maocu ideolojinin özünde vardır. Öte yandan Çin’li yöneticiler üretimin etkinliği meselesinde kendi çıkarları bakımından emekçilerin inisiyatiflerine bağlıdırlar. Bu yüzden maoculuğun temel ideolojik varsayımlarına rağmen sürekli olarak maddî teşviğin çeşitli biçimlerini kullanmak zorundadırlar.

Emeğe göre dağılım sosyalist ilkesini tamamen ortadan kaldırmak için tekrarlanan çabalar boşa çıkmaktadır, üstelik maocu politika bu ilkelerin ciddi bir şekilde yokedilmesi ve sınırlanması için çalışmıştır. Dahası, maocular «herkes

yeteneği kadar, herkese emeği kadar» sosyalist ilkesini, kendi toplum kavramlarının farklı olmasına rağmen yeni Anayasaya koymak zorunda kalmışlardır. Ancak maoculukun ideolojik özü açısından durmadan yaşama düzeyinin dondurulmasına yönelinmekle, emeğe göre dağılıma karşı çıkmaktadır. Böylece maocu Anayasanın açıklanmasından birkaç hafta sonra yeniden «sıkı mücadele ve basit yaşama» çalışma stiline propagandası güçlendirildi, «maddi baştan çıkarmaya karşı mücadele» alevlendirildi ve maddi teşvik «kapitalistçe» ve «reviyonizm» sıfatları ile küçümsendi. (18)

Maocu ideoloji sosyal yönelmesi bakımından büyük bir ikilem içersindedir. Suni sosyal eşitleme şeklinde maocu temel toplum ideali Çin nüfusunun ana kütlesi olarak yoksul köylünün ve aynı zamanda onun en yoksul kesiminin idealize edilmesini doğurmuştur. (19) Öte yandan maoculuk, Çin halkının, büyük güç politikasının ekonomik temelini geliştirecek ve bu gelişim ile en yakından ilişkili olan kesimlerine dayanmak zorundadır. Bu nedenle işçi sınıfı ve özellikle de işçi sınıfının —Çin'de savaş sanayi ve buna bağımlı dallarda çalışan— modern üretici güçlerle ilişkili kesimleri giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bunlar biraz daha iyi şartlarla istihdam edilmiş olan kalifiye işçilerdir. Çin'li yönetim, Çin işçi sınıfının —günümüz şartlarında objektif olarak artan toplumsal ağırlığının sonucu olarak— maocu iktidarın sağlamlığı ya da istikrarsızlığı açısından önem kazandığı olgusuna kendini uydurmak zorundadır. Bu nedenle de belli işçi gruplarını iktidarına dayanak yapmaya çalışmaktadır. (20)

Bununla ilgili olarak sadece işçi sınıfı üzerindeki siyasi-ideolojik kontrol artırılmamıştır, aynı zamanda Çin işçi sınıfına karşı demagoji de yoğunlaştırılmıştır. İşçi sınıfına maocu diktatörlük altında toplumun yöneticisi olduğu sanısı verilmek istenmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti'nin yeni Anayasasında devletin işçi sınıfı tarafından yönetildiği iddia edilmektedir. Bütün bunlar köye ve yoksul köylülüğe yönelme ile açıkça çelişmektedir. Bu ikilem kendini maoculuğun çeşitli ilke açıklamalarında ortaya koymaktadır. Maocu partinin değiştirilmiş tüzüğünde işçi sınıfına dayanmanın zorunlu olduğu vurgulanmaktadır. (21) Bir başka yerde ise toplumun «kaynaşma potası» olarak köy tanımlanmaktadır. (22)

BÖLÜNME TEZİ

Maocu politika ve ideolojide, maocu temel üzerinde siyasi-ideolojik birliği sağlamak amacı ile iç politikayı suni olarak alevlendirmek, sürekliliği kampanyalarla toplumu «sarsmak» yönelmesi arasında sürekli bir çelişki vardır. Maoculuğun, toplumsal gelişmenin talepleri ile Çin halkının çıkarları arasında belirgen temel çelişkisi siyasi-ideolojik birliğin maoculuk temeli üzerinde sağlanmasını imkânsiz kılmaktadır. Bu arada maocu ideoloji içerisinde maocu sınıf mücadelesi tezi konusunda, maocu birlik amacına karşı olan çeşitli gruplar arasında tartışma çıkarmak eğilimi, sosyalizmin sözde bir özelliği olarak, güç kazanmıştır. Bu, örneğin X. Parti Kongresinde «düzensizlik»in ve «akıntıya karşı mücadele»nin merkezi ilkeler olarak ağırlık kazanmalarında ifade bulmaktadır. Buna bağlı olarak yapıcı gelişme yerine yıkıcılığın vurgulanması ideolojik krizin ve perspektifsizliğin açık bir işaretidir.

Mao Tse-tung tarafından ortaya atılan «bir ikiye bölünür» (23) tezi de birlik amacına karşı bölünmenin giderek değer kazanacağını belgelemektedir. Fakat maocu ideoloji bu eğilimle kendi maocu iktidarını yerleştirme fonksiyonunu tartışma konusu haline getirmektedir. Maocu birlik amacını çözen relativizmi, bizzat maocu ideoloji yaymaktadır. Bu duruma karşı gelebilmek için maocular sürekli olarak birlik çağrılarında bulunmaktadırlar (1974'de ve 1975 Ha-

ziran'ı başlarında olduğu gibi). Bu arada «akıntıya karşı mücadele» sloganı geri alınmıştır. «Kültür devrimi»nden bu yanaki gelişmeler, maocuların, maoculuk ile toplumsal talepler arasındaki çelişkileri ve maocu yönetimdeki tartışma ve uzlaşmazlıkları kontrol altına almakta giderek zorluk çektiklerini göstermektedir.

LİN BİAO OLAYINDAN SONRAKİ İDEOLOJİK TARTIŞMALAR

Maoculuğun ideolojik krizi 1970'lerde Lin Biao olayı ile yeni bir aşamaya girmiştir. (24) Mao'ya «kültür devrimi»nde siyasi rakiplerini altetmede büyük yardımları dokunan Çen Pota (Mao'nun baş ideologu ve «kültür devrimi» grubunun yöneticisi) ile Lin Biao'nun (Mao'nun vekili ve savunma bakanı) devrilmesinden sonra maoculuk için karmaşık bir ideolojik durum ortaya çıkmıştır. Çünkü şimdi Başkan Mao'nun «kültür devrimi»ndeki çizgisinin Çen Pota ve Lin Biao çizgilerinden sözde farklı olduğunu ispatlamak gerekmektedir. İlk önce Çen Pota ve Lin Biao «kültür devrimi»nin sol sekterliğinden sorumlu tutulmuşlardır, böylece maocu birliklerin zorbalıklarının ve vandalca davranışlarının suçu Mao'nun üzerinden alınmış olmaktadır. (25) «Gerçek marksist» görünümünü yeniden kazanmak isteyen Mao Tse-tung, şimdiye kadarki pratiğinin tersine, Marks, Engels ve Lenin'den daha çok pasajlar okumaya başlamıştır. Aynı zamanda Çen Pota ve Lin Biao maoculuğu marksizmden uzaklaştırmakla suçlanmışlardır. Oysa herkes bilmektedir ki, Mao, «Mao Tse-tung düşüncelerinin kutsallaştırılmasını ve «kültür devrimi» sırasında sınırsız bir Mao putu yaratılmasını sadece desteklemekle kalmamış, bu hareketlerin bizzat öncülüğünü yapmıştır.

Sol sekterliğin ve sözde Lin Biao'nun yarattığı dahi putunun eleştirisi 1972/73'lerde maoculuk için tehlikeli olmaya başlamıştı. Lin Biao'nun sol sekter tavırlarına yöneltilen eleştirilerin devam etmesi maocu «kültür devrimi»nin ve maoculuğun temel yönelimlerinin daha da itibar kaybetmesine yolaçabilirdi, hele bunun ekonomi politikaya «kültür devrimi»nin varsayımları yerine, faydacılığın getirildiği bir dönemde olması, büsbütün tehlikeliydi. Mao'nun vekillerinden Wang Hong-wen bunu 1974 Ocak'ında açıkça belirtmiştir. Wang, bazı kişilerin Lin Biao ile sol sekterliği özdeşleştirmelerinin sadece Lin Biao'ya değil, aynı zamanda «kültür devrimi»ne de eleştiri getirmek demek olduğunu belirtmiştir. (26)

Bu nedenle maocular, Lin Biao'yu yeniden değerlendirmeye ve onu tarihsel gerçeği saptırmakla, sağ sekreterlikle ve «kültür devrimi»ne ihanet etmekle suçlamaya karar verdiler. (27) Bu şekilde maocuların «kültür devrimi» çizgileri korunmuş olacak ve Lin Biao eleştirisi maocu temel çizginin gerçek ve potansiyel muhaliflerine saldırıya dönüştürülecekti. Lin Biao'nun ve Çen Pota'nın tavırlarını idealist «A priori» ve konfiçyüscü olarak nitelenmek ve eleştirmek maoculuk için mesele değildi. Ancak daha önceleri bizzat Mao Tse-tung'un Konfiçyüs'ün kişilik ve geleneğinden olumlu bir şekilde bahsettiği ve «kültür devrimi» sırasında geleneksel konfiçyüscü kral yerine dini bir kisveye bürünen Mao putunun konduğu herkes tarafından çok iyi bilinmektedir.

KONFİÇYÜSCÜLÜĞÜN MAHKUM EDİLMESİ VE YASALLIĞIN ÖVÜLMESİ

Maocular, ideolojik tartışmalarda konfiçyüscülük ile maoculuğun eşitlenmesi ihtimalini ortadan kaldırmak için Konfiçyüs'e karşı büyük bir kampanya açmışlardır. Bu kampanyanın amacı, maocu temel çizginin haklı gösterilmesi ve «kültür devrimi»nin bütün düşmanlarını siyasi ve ideolojik olarak saf dışı etmektir. Konfiçyüscülük, başlıca amacı eski toplumsal ilişkilerin restore edilmesi olan

gerici köleci aristokrasinin ideolojisi olarak lânse edilmiştir. Maocular yapma tartışmalarında «eski» ilişkilerden «kültür devrimi» öncesindeki ilişkileri anladıklarını ortaya koymuşlardır. (28)

Bu nedenle, konfçyüscülüğün «kültür devrimi»ne karşı bir ideoloji olarak mahkum edilmesi (M.Ö.3. yüzyılda yaşamış olan) Kin Shihuang adlı imparatorun kuvvet zoruna dayalı egemenliğinin ve bunu simgeleyen yasallık denilen ideolojinin övülmesi ile birlikte gelişmiştir. Bu ideoloji, kuvvet zoruna tapma, kültür ve eğitim düşmanlığı ve tamamen savaşa ve tarıma yönelme ile tanımlanır. Nasıl eskiden konfçyüscülüğün (konfçyüs kutsal putu, bireyin ataerki düzenine tabi olması, Çin merkezliliği gibi) elemanları marksizmin maocular tarafından cinileştirilmesine yardım ettiyse, şimdi de yasallık maoculuğa «yeni gelişme zemini» hazırlayacaktı. Maocuların bu despotik ideolojiye sahip çıkmaları Çin tarihinin yeniden ele alınmasına yolaçmıştır. Bunun amacı da maoculuğa, Çin'de belirli bir ölçüde kendine özgü olan ilerici bir tarihsel gelenek atfetmektir. Maoculuğun, yasallık gibi geçmişteki bir kavrama sığınmak zorunda kalması onun ömrünü tamamlamış olduğunu göstermektedir. (29)

Yasallık gibi anti-demokratik bir ideoloji ile maoculuğu özdeşleştirmenin maoculuğun ideolojik krizini geriletmediği muhakkaktır. Maoculuğun, Kin Shihuang gibi (ki bu adam konfçyüscü bilginleri diri diri gömmüş, emekçi halkı zorbaca ezmiştir) bir despotun ideolojisiyle eşitlenmesinin, maoculuğun itibar kaybetmesine yolaçması bir yana, maocu kamptaki ideolojik tartışmalar Lin Biao ve Konfçyüs'ü eleştirme kampanyaları sırasında da devam etmiştir (genellikle tarihsel tasavvurlar ve yansımalar biçiminde). Bu arada yasallık hem «kültür devrimci uzlaşmazlık» olarak yorumlanmış hem de militan faydacı miliyetçiliğin bir kavramı olarak ele alınmıştır.

MARKSİZM-LENİNİZMİN KÖTÜYE KULLANILMASI

1975 Ocak'ında IV. Ulusal Halk Kongresi yönetimdeki rakip grupların yeni bir temel üzerinde anlaşmalarını ve maocu rejimin sağlamlaştırılmasını sağladıktan sonra 1975 Şubat'ında Mao Tse-tung'un «yeni bir işareti» ile «proletarya diktatörlüğü öğretisini öğrenme» adlı yeni bir ideolojik kampanyaya başlatılmıştır. «Burjuva hukuku»na, maddi müşevviklere, «kapitalist» eğilimlere ve «yeni bir burjuvazi»ye karşı mücadeleye çağırı ve Çin emekçilerinin yaşama çıkarlarına yeni bir saldırı mahiyetindeki bu kampanyanın özelliği, sürekli yoksulluk ve sürekli devrim şeklindeki maocu toplum kavramını marksizm-leninizmin klâsiklerinin düşünceleri olarak lânse etmesi ve bu saptırmaya dayanarak propaganda yapılmasıdır. Ne konfçyüscü geleneklerin kullanılması, ne de yasallığın maoculukla özdeşleştirilmesi maoculuğa istenilen istikrarı getirmeyince, Çin'li yöneticiler bu sefer marksizm-leninizmin otoritesini kötüye kullanma yoluna başvurmuşlardır.

Marks, Engels ve Lenin'e bu şekilde atıfta bulunmak maocular için mahsurlu da olmaktadır, çünkü klâsiklerin incelenmesi, saptırılmış bir şekil ve tarzda da olsa bazı yöneticilerin Mao Tse-tung düşüncesi ile marksizm-leninizmin uyumadığını daha iyi kavramalarına yolaçacaktır. Klâsikleri bilmek, ihtiyaçların tatmini yolunda haklı talepler ileri sürmede, emekçilerin çıkarlarını korumakta, barış ve sosyalist ülkelerle işbirliği yapma politikasında yararlı olacaktır. Fakat Çin'de günümüzün ekonomik ve sosyal şartları altında, işçi sınıfı zayıflatıldığı ve yönetici rolünü oynayamadığı, geniş halk kitlelerinin eğitim ve bilinç düzeyleri düşük olduğu, gençlik maocu anlayışla yetiştirildiği için, maocular, marksizm-leninizmi saptırma ve kötüye kullanma imkânlarına sahiptirler. Bunu görmemiz.

Aynı şey, maoculuğun sosyal demagoji alanı için de geçerlidir. Açıktır ki, maocular, 8 —aşamalı— ücret sistemine ve emek ilkesine saldırılarının gençlik

ve vasıfsız işçiler arasında yankı bulacağını hesaplamaktadırlar. Maocular, eskisi gibi, yoksul ve aşağı orta köylülere, yani köyün en yoksul kesimlerinin desteğine oynamaktadırlar. Çin toplumuna derinlemesine işlemiş olan milliyetçi görüşler maocuların kitleleri idare etmelerini kolaylaştırmaktadır.

Emekçilerin sınıf örgütlerinden yoksun bırakıldığı, örgütlü bir muhalefetin bulunmadığı, rejimin tahakküm mekanizması ve ideolojik doktrinsizleştirme sistemini kurnazca geliştirmiş olduğu dikkate alınır, daha şimdiden aşınma belirtileri gösteren, Mao'nun «bilge»liklerinin farklı yorumlanmasına ve yönetimdeki fraksiyon ve çizgi mücadelelerine bağlı olarak keskin ideolojik tartışmalara yolaçan maoculuk, Mao'nun siyasetten çekilmesinden sonra bile otomatik olarak maocu rejimin yıkılmasına sebep olmayacaktır. Gerçi gelişim doğrultusunda çelişkileri keskinleştiren faktörler ortaya çıkmaktadır, fakat bunlar ancak sübjektif ve objektif şartların karmaşık ve uzun bir süreçte olgunlaşması ile maoculuğu yoketmeye götürecektir.

- 1) Çu en-lay'm IV. Ulusal Halk Kongresindeki Konuşması, Honki, sayı : 2 1975, s. 25
- 2) Deng, Ksiaoping, BM toplantısındaki konuşma, Honki, sayı : 5 1974, s. 46
- 3) CHC Anayasası, s. 8, 9 ve 16
- 4) Albert Norden, «Maoculuk Barışa karşı nasıl mücadele ediyor?» Yeni Almanya, sayı 8, 1975.
- 5) CHC Anayasası, s. 11
- 6) Marga Lindow, Einheit, sayı: 1 1975 s. 81
- 7) Dietmar Klein, Einheit, sayı: 8, 1975 s. 984
- 8) Xinhua haber ajansının verdiği resmi verilere göre işçilerin ve çalışanların ortalama ücretleri 1957'den 1971'e kadar hiçbir artış göstermemiştir. Kişi başına tahlül üretimi 1973'de 268 idi, bu, 1957'dekinden 18 kg. daha azdır.
- 9) Yeni Almanya, 14 Ağustos 1975
- 10) Jürgen Gebert, Rolf Max, Einheit sayı : 9, 1973, s. 114
- 11) Dietz Yayın evinin Maoculuk üzerine muhtelif yayınları.
- 12) Silâh sanayinin zorla kurulması ve iradeci ekonomik deneyler sonucu daha da artan bu oransızlıklar, üretim ile tüketim, üretim araçları üretimi ile tüketim malları üretimi, tüketim ile üretim arasında başgöstermektedir. Tahlül, hafif sanayiinin hammadde, elektrik enerjisi ve kömür konularında sıkıntı çekilmektedir. Ulaşım, özellikle demiryolu ulaşımı ülkenin taleplerini karşılayamamaktadır. 1974'de dış ticaret açığı 0,5 milyar doları bulmuştur.
- 13) Renmin Ribao, 17 Eylül 1949
- 14) Çin Köyünde Sosyalist Kalkınma, Pekin 1956, s. 5 (Çince)
- 15) Honki, sayı: 1, 1975, s. 22
- 16) Çizgiler Arası Mücadeleyi Materyalist Diyalektikle ele alma, Pekin 1973, s. 16 (Çince)
- 17) Mao Tse-tung, seçme eserler, s. 192 (Çince)
- 18) Honki, sayı: 3, 1975, s. 20
- 19) Alman Dış politikası, 1973, s. 69
- 20) Einheit sayı: 8, 1975 s. 933
- 21) Renmin Ribao, 2 Eylül 1973
- 22) Renmin Ribao, 23 Eylül 1974
- 23) Einheit sayı: 3, 1974, s. 351
- 24) Asya Afrika Latin Amerika, sayı: 2, 1974, s. 231 - 239
- 25) Honki sayı: 10, 1971, s.7; sayı: 8, 1972, s. 29; sayı: 10, 1972, s. 13; sayı: 11, 1972, s. 7/8
- 26) «Zhan-wang», No. 310, 1975, s. 19 - 25
- 27) Honki, sayı: 3, 1973 s. 8
- 28) Jürgen Gebert, Einheit sayı : 7, 1974, s. 774
- 29) Tarih Bilimi Dergisi, sayı : 6, 1975, s. 686